

Latvijas Republikas Satversmes tiesas sēde

2026. gada 20. janvārī

Turpinājums

2026. gada 21. janvārī

Sēdi vada Satversmes tiesas priekšsēdētāja

Irēna Kucina

M. Liberte.

Lūdzu piecelties, tiesa nāk.

I. Kucina.

Labrīt, lūdzu, sēdieties.

Turpināsim tiesas sēdi un uzklausīsim pieaicinātās personas.

Kā nākamajai vārds Nacionālajai elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomei, kuru pārstāvēs padomes priekšsēdētājs **Ivars Āboliņš** un Juridiskā departamenta vadītāja **Dace Balode**. Lūdzu!

Vaicāšu, cik daudz laika jums ir nepieciešams jūsu viedokļa paušanai?

I. Āboliņš.

Būtu nepieciešamas apmēram 10 minūtes. Es sniegšu mūsu paskaidrojumus un uz jautājumiem atbildēs arī mana kolēģe.

I. Kucina.

Tad jūs varbūt varat apsēsties un attiecīgi nāksiet, kad būs jautājumi gan no tiesnešiem, gan no iesniedzējiem.

Lūdzu!

I. Āboliņš.

Tātad labdien, godātā tiesa!

NEPLP savu pozīciju un atbildes uz tiesas uzdotajiem jautājumiem ir detalizēti izklāstījusi jau pagājušā gada 31. marta iesniegtajos rakstiskajos paskaidrojumos, tādēļ neatkārtosos.

Taču papildus rakstveidā sniegtajam viedoklim paskaidrošu vēl atsevišķus būtiskus aspektus, kuriem, manuprāt, ir izšķiroši svarīga nozīme šajā lietā.

NEPLP pievienojas divdesmit Saeimas deputātu Satversmes tiesā iesniegtajā pieteikumā minētajiem argumentiem.

Vienlaikus vēlos noraksturot to, kas NEPLP ieskatā ir vienota informatīvā telpa.

Pirmkārt, tā, protams, ir latviešu valoda, kura ir vienīgā valsts valoda, un ir skaidrs no Satversmes izrietošais valsts pienākums nodrošināt, ka latviešu valoda ir sabiedrības kopējās saziņas un demokrātiskās līdzdalības valoda. Un arī Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome jeb SEPLP un valsts SIA „Latvijas Sabiedriskais medijs” ir valsts daļa.

Bet, otrkārt, tās ir arī vienotas vērtības un princips, ka sabiedrība netiek šķelta uz valodas pamata un netiek veidota paralēlā informatīvā telpa kādā citā valodā vai pat valodās, ka, patērējot sabiedrisko mediju, Latvijas pilsoņi saņem vienu un to pašu saturu, kas veidots par visas sabiedrības naudu, nevis daļa saņem pielāgotu satura versiju.

Portālā LSM joprojām brīvi var lasīt, vakar pārbaudīju, par valsts budžeta līdzekļiem veidotas un tikai decembra vidū tur ievietotas balsī ieskaņotas bērnu pasakas krievu valodā. Tātad, bērnu pasakas krievu valodā.

Tāpat var atrast ieskaņotu lielu daudzumu citu Krievijas dažādu laiku autoru darbus un vispār ieskaņotu lielu daudzumu darbu krievu valodā. Piemēram, viena no Krievijas impērisma simboliem, Fjodora Tjutčeva darbus, tāpat arī Aleksandra Fjodorova-Davidova, žurnāla „Murzilka” dibinātāja, darbus.

Nav saprotams, kādēļ laikā, kad Latvija ir pārgājusi uz izglītību valsts valodā, Sabiedriskais medijs daudzskaitlīgi un masveidā par visas sabiedrības līdzekļiem ieskaņo bērnu pasakas pašpietiekamajā krievu valodā. Tas nekādā veidā nestiprina latviešu valodu kā kopējo sabiedrības valodu un neveicina vienotas informatīvās telpas veidošanos.

Un svarīgi piebilst, ka līdzīgs saturs nav pieejams citās mazākumtautību valodās. Nav vērienīgi ieskaņotas pasakas vai dzejoļi, vai proza, piemēram, ukraiņu valodā.

Šobrīd portālā LSM.lv ir pieejams saturs divās mazākumtautību valodās – krievu un ukraiņu. Taču ikviens, apmeklējot portālu, var viegli pārliecināties, ka satura ukraiņu valodā ir salīdzinoši maz, atsevišķās dienās tie ir vien dažī raksti, atsevišķās dienās to rakstu ir vairāk, kā kuru dienu. Bet pilnīgi pretēja situācija ir ar krievu valodu. Saturs šajā valodā ir masveidīgs un ļoti, ļoti plašs – gan tulkots no latviešu valodas, gan oriģinālsaturs.

Vienlaikus vēlos uzsvērt, ka laikā no šīgada 1. janvāra tika slēgta Latvijas Radio ceturtnā programma, kas paredzēja apraidi mazākumtautību valodās, un SEPLP ir paziņojis par jaunu pieeju mazākumtautību satura veidošanai Sabiedriskajā medijā un būtisku krievu valodas samazināšanu. Situācija pēc būtības nav mainījusies. Šībrīža SEPLP ir lēmusi būtiski samazināt saturu mazākumtautību valodās, taču likuma norma, kas to veido, uzliek par Sabiedriskā medija pienākumu, joprojām ir spēkā. Līdz ar to vienkārši mainoties SEPLP sastāvam vai vienkārši divu no trīs locekļu viedoklim, vai šajā gadījumā ir divi NEPLP locekļi, šobrīd varbūt tikai viena SEPLP locekļu viedoklim

viegli iespējams ne tikai atgriezt atpakaļ iepriekšējo situāciju, bet arī pat palielināt saturu krievu vai kādā citā mazākumtautību valodā klātbūtni Sabiedriskajā medijā.

Turklāt es nevaru piekrist argumentam, ka saturs krievu vai kādā citā mazākumtautību valodā būtu jāveido tādēļ, ka tāds ir sabiedrības pieprasījums.

Latvijas Universitātes Humanitāro zinātņu fakultātes Filozofijas un socioloģijas institūta pētījumā „Sabiedrības saliedētības vektori” tika veikta vērienīga Latvijas iedzīvotāju aptauja par dažādām ar pilsonisko demokrātiju un saliedētu sabiedrību saistītām tēmām. Lai gan pilna pētījuma rezultāti vēl nav pieejami, politikas zinātņu doktors, dezinformācijas pētnieks Mārtiņš Hiršs publiski ir ieskicējis dažus no šī pētījuma rezultātiem. Tā, piemēram, tikai 17 procenti no tiem, kuri ikdienā runā krievu valodā, ir Ukrainas pusē. Tātad Krievijas brutālā uzbrukuma laikā Ukrainai tikai 17 procenti no Latvijas krievvalodīgajiem ir Ukrainas pusē, pārējie 83 procenti vai nu atbalsta Krieviju, vai nu nav nevienā pusē, vai arī viņiem ir grūti atbildēt. Tātad, būtībā šie 83 procenti nevar atbildēt uz jautājumu, kam pieder Krima. Un tas viss ar apjomīgu daudzumu saturu mazākumtautību valodās sabiedriskajā medijā pēdējo 30 gadu laikā.

Ja mēs vadītos tikai pēc šīm auditorijas vēlmēm, acīmredzot Sabiedriskajam medijam būtu jāveido prokrievisks saturs. Taču tā nav, un es domāju, ka tā nekad nebūs. Neviens medijs neveido saturu, balstoties tikai uz auditorijas vēlmēm. Tas būtu absurdi, jo auditorija var vēlēties visneiedomājamākās lietas. Turklāt nereti šai auditorijai pie satura latviešu valodā tā nekad arī neizveidosies pieradums to lietot. Valstij nav pienākums akli sekot sabiedrības vēlmēm un apmierināt, piemēram, šo 83 procentu vēlmes. Valstij ir pienākums veidot politiku un stiprināt savu valodu un drošību.

Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likuma piemērotājs un interpretētājs ir SEPLP kā neatkarīga iestāde, kā to interpretē norma, tā tas arī ir, un tas ir, manuprāt, pareizi. Un SEPLP pozīcija līdz šim ir bijusi skaidra. Piemēram, 2024. gada 9. oktobra Saeimas Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisijas mediju apakškomisijas sēdē tā brīža SEPLP priekšsēdētājs Jānis Siksnis skaidri un cieti pasaka, ka Saeimas apstiprināto Nacionālās drošības koncepciju nav iespējams ievērot, jo tas būtu pretrunā ar Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likumu, kur noteikts, ka sabiedriskajiem medijiem ir jāveido saturs mazākumtautību valodās. Līdzīgu pozīciju tā laika SEPLP vadītājs paudis arī citos formātos, līdz ar to nepastāv saprātīgas šaubas, ka vienīgais likuma piemērotājs un interpretētājs ir SEPLP un šo likuma normu uztver tieši kā obligātu.

Nacionālās drošības koncepcijā, starp citu, netiek runāts par aizliegumu veidot saturu mazākumtautību valodās kā tādās, piemēram, poļu, lietuviešu vai igauņu valoda ir Eiropas Savienības valodas, bet Ukraina ir Eiropas Savienības kandidātvalsts un ukraiņu valoda – Eiropas Savienības kandidātvalsts valoda. Pēc būtības Nacionālās drošības koncepcija runā pamatā par krievu valodu, kura arī vienīgā ir nosaukta vārdā. Tātad Nacionālās drošības koncepciju varētu izpildīt jau tagad, vienkārši veidojot

saturu ukraiņu, poļu, lietuviešu un virknē citu mazākumtautību valodu, bet neveidojot krievu valodā. Taču tieši tajā no visām mazākumtautību valodām joprojām pamatā tiek veidota Sabiedriskā medija saturs mazākumtautību valodās. Proti, būtiski būtu pieminēt, ka Nacionālās drošības koncepcijai ir konkrēts termiņš – četri gadi. Un nekur nav teikts, ka arī nākamajā Nacionālās drošības koncepcijā būs runāts par satura neveidošanu krievu valodā. Mēs to nezinām. Man nav informācijas, kādēļ drošības iestādes, veicot savu analīzi, redzēja šādu nepieciešamību, taču ir acīmredzams, ka šobrīd, kad Krievija veic pilna mēroga iebrukumu Ukrainā, koncepcijas autori ir vēlējušies pasargāt Latvijas krievus un mainīt viņu satura lietošanas paradumus, vairāk piesaistot latviskajai informatīvajai telpai, tādējādi stiprinot valsts drošību. Galu galā koncepcijā ir arī uzsvērts, ka komercmedijos saturs krievu valodā turpinātu pastāvēt. SEPLP, pamatojoties uz objektīvu nepieciešamību, var lemt, ka Sabiedriskajā medijā jāveido saturs mazākumtautību valodās. Tā var būt, tas ir normāli. Un, pat ja SEPLP uzskatītu, ka jāturpina vērīgi veidot saturu mazākumtautību valodās vai pamatā krievu valodā, pat ja SEPLP esošais vai nākotnes uzskatītu, ka ir jāpalielina saturs mazākumtautību valodās, NEPLP ieskatā, tai būtu jābūt brīvas valsts neatkarīgas iestādes brīvai rīcībai, nevis ar likumu uzspiestam pienākumam. Nepieciešamības gadījumā mērķi var sasniegt arī ar brīvprātīgu izvēli, un, NEPLP ieskatā, šāds ar likumu uzspiests pienākums nav nepieciešams, ne samērīgs un neatbilst ne Satversmes ievadam, ne Satversmes 4. pantam.

Paldies, godātā tiesa. Mēs esam gatavi uzdotajiem jautājumiem.

I. Kucina.

Jā, paldies, ļoti labi.

Un tagad tiesnešu jautājumi.

Sākšu attiecīgi par jūsu pieminēto informatīvo telpu. Kā, jūsuprāt, un pie kādiem apstākļiem praktiski var veidoties šīs divas informatīvās telpas. Nu, konkrēti piemēri varbūt no jūsu prakses, jums ir pieredze, ko jūs visu redzējāt, kas notiek, dažādi mainoties dažādai pieejai. Tas ir viens.

Un vai, jūsuprāt, varētu pastāvēt kādi konkrēti kritēriji, kuri noteiktu, pie kādiem apstākļiem šī informatīvā telpa vairs neveidojas. Tādi skaidri noteikti kritēriji. Vai tas būtu likumā, vai tas būtu, es nezinu, jūsu vadlīnijās kādās. Proti, kur ir tā nošķiršanas robeža? Vai jūs tā skaidri varat pateikt, ka norma ir tik pietiekoši skaidra, kas, kā sakāt, tā ir vispār neatbilstoša Satversmei, jo tā nav samērīga un tā tālāk? Bet, no otras puses mēs it kā dzirdam, arī no Saeimas pārstāvja, redziet, ir mazākumtautības, ir zināms apjoms, kur valstij tomēr jāpalīdz un jānāk palīgā attiecībā uz informatīvo telpu un arī saturu, tostarp krievu valodā. Jautājuma būtību sapratāt, ja?

I. Āboliņš.

Tātad, ir divi jautājumi. Pirmais par piemēriem un otrs... skaidrs.

I. Kucina.

Tieši tā. Paldies.

I. Āboliņš.

Tātad, runājot par piemēriem, es varu minēt skaidrus piemērus par šīm divām informatīvajām telpām. Piemēram, es to esmu arī publiski minējis, tas nav nekāds noslēpums. Portāls LSM.rus, kas bija pirms tam, darbojās, piemēram, deportācijas gadadienā, martā, kad latviešu tautai ir sēras, kad tika izsūtīts milzīgs daudzums cilvēku, piemēram, LSM *reel* pusdienas laikā galvenā ziņa svētdienā, brīvdienā parādās ziņa jeb virsraksts, ka krievi atņems Leļļu teātri un milzīgs raksts par to, ka krievi neredzēs čeburašku. Tieši tā tas bija arī rakstīts, es pat netrivilizēju. Un tātad šajā dienā galvenie upuri, kā izrādās, ir Latvijas krievi, nevis latvieši, kurus izsūtīja. Tiek veidota pilnīgi paralēla pasaule.

Piemēram, ir raksts par... es tagad pateikšu krieviski, tad iztulkošu latviski – звезда русского Нью-Йорка в Риге. Kas ir krievu Ņujorka? Kāpēc Latvijas pilsoņiem tiek gatavoti šādi materiāli? Vienkārši, tiek... Respektīvi, ja es kā Latvijas pilsonis, kurš runā latviski un lasu LSM latviešu valodā vai kādu citu mediju, es saņemu vienu informāciju. Savukārt, ieejot tajā portālā, kāds ir bijis līdz šim, iespējams, tagad kopš 1. janvāra ir kaut kas mainījies, bet es runāju par ilgstošāku periodu, tur ir pilnīgi cita informācijas plūsma, citi intervējamie... Līdz ar to Latvijas pilsoņi būtībā tiek dalīti, segregēti pēc valodas principa – ir vieni un it otri un katrs dzīvo savā pasaulē.

I. Kucina.

Jā, publiskajā telpā esmu sekojusi jūsu teiktajam. Bet atkal bija pretargumenti, ka tie ir, pirmkārt, atsevišķi gadījumi un cilvēciski var kļūdīties... tāds arguments ir bijis... un otrs, ka principā šis ir satura jautājums, nevis valodas jautājums.

I. Āboliņš.

Tie nav atsevišķi gadījumi. NEPLP ir, piemēram, runāšu ar konkrētu piemēru. Tā ir ierobežotas pieejamības informācija, tādēļ nevaru runāt detaļās, bet NEPLP ir veicis konkrētu monitoringu. Mūsu rīcībā ir šādi rīki par Latvijas Radio-4 vēl savulaik konkrētu laika nogriezni, programmu. Tas tika nosūtīts arī toreiz Sabiedriskajam medijam, ja nemaldos, arī SEPLP, bet par to varu kļūdīties, bet Sabiedriskajam medijam un Nacionālās drošības komisijai tas arī tika nosūtīts toreiz, kur skaidri iezīmējas šī te atšķirīgā informatīvā telpa ilgākā laika periodā. Un tas ir redzams mūsu monitoringā.

Es šiem argumentiem nepiekrītu, jo tie nebalstās tajā, ko mēs esam kā iestāde, kurai ir dotas visas šīs te funkcijas uzraudzīt Latvijas informatīvo telpu, esam redzējuši. Līdz ar to nē, es tam nevaru piekrist.

I. Kucina.

Labi. Un atbilde uz otru jautājumu? Vai varētu būt konkrēti kritēriji, principi, pēc kuriem var noteikt, ka, lūk, šeit jau veidojas divas dažādas informatīvās telpas?

I. Āboliņš.

Nu, to var noteikt pēc tā, ka informācija ir pilnīgi atšķirīga. Es nesaku, ka informācijai... kā jau es arī teicu savā runā, valoda nav vienīgais kritērijs. Var būt situācija, ka, ja krievu valodā šis saturs un šie naratīvi, un viss pārējais ir tieši tāds pats, kā latviešu valodā, iespējams, tad mēs varam runāt par to, ka tā ir lielā mērā vienota telpa informatīvā. Galvenais, manuprāt, ka līdzās vēl ir divi nesaraujami kritēriji – valoda un šis te naratīvs. Līdz ar to, manuprāt, tas nav tik vienkārši atbildams. Tas jāskatās cieši kopā.

Un, atbildot uz jūsu otro sākumā uzdoto jautājumu par to, ja es pareizi sapratu, par to, ka mazākumtautības... ka viņas ir jāuzrunā... Nu, jā, tāds bija... Tātad Saeima iecel SEPLP, tas ir ar Saeimas mandātu, tātad augstāko iespējamo mandātu aiz pašas Saeimas, kuru ievēl pilsoņi tiešās vēlēšanās. Tātad iecel SEPLP. Lai tu kļūtu par SEPLP locekli, tev ir jāpārlicina Saeima, tu ej ar savu programmu, skaidro... es pats kā NEPLP priekšsēdētājs arī jau divas reizes esmu izgājis šo. Un tas nav nejauši. Tur politiķi zina tavu redzējumu, tavu... to, ko tu domā. Un Saeimai ir tiesības, izvērtējot šos te SEPLP kandidātus, iecelt tāds SEPLP kandidātus, kuri būs spējīgi noteikt šo te robežu. Līdz ar to tas... es tagad neteiktu, ka tas ir pienākums, tas būtībā atņem ļoti spēcīgus instrumentus, veidojot šo te sabiedrisko pasūtījumu Saeimas ieceltajai neatkarīgai institūcijai SEPLP. Savukārt, jāsaka, ka SEPLP var izvēlēties... jā, tas man var nepatikt vai vēl kādam var nepatikt, bet SEPLP varētu lemt, ka ir jābūt lielākam, kā jums šķiet, šim te mazākumtautību saturam. SEPLP var lemt, ka tam ir jābūt ļoti nelielam. Var lemt, ka šobrīd vispār, kā, piemēram, Nacionālās drošības koncepcijā ir teikts, uz četriem gadiem bez krievu valodas. Tā var būt, kā mēs redzam. Un tas, ko es gribu pateikt, ka tai ir jābūt brīvai izvēlei, un tādi mēs nebūtu šajā situācijā.

Un otrs, ko es gribu teikt, ka tas pavērtu arī diskusijas, jo šobrīd diskusijas nav iespējamās.

I. Kucina.

Paldies.

Sakiet, lūdzu, vēl par platformām. Pie tās situācijas, kas ir izveidojusies šodien un kas ir tā praktiskā, īstā situācija. Platformas, jūsuprāt, kas ir krievu valodā, veido vai neveido otru informatīvu telpu Latvijā?

I. Āboliņš.

Vai esošie portāli vai platformas veido... Tas arī ir sarežģīts jautājums. Es domāju, ka daļēji veido, bet es domāju, ka situācija, protams, ir uzlabojusies kopš 1. janvāra, kad mēs redzam jau šīs pārmaiņas LSM. Mēs redzam, ka nav vairs Latvijas Radio-4, bet, lai varētu... Mēs parasti, ja NEPLP veic moratoriju, mēs parasti skatāmies mēneša vai dažreiz divu griezumā. Līdz ar to šobrīd mēs redzam, ka no 1. janvāra ir pagājušas aptuveni... kāds mums šodien datums... ir pagājusi 21 diena. Līdz ar to pamatotu secinājumu mēs šobrīd nevaram izdarīt. Ja jūs man to prasītu 1. martā, iespējams, mēs varētu redzēt lielākā mērā, jo šobrīd nav zināms, kā šis saturs tur attīstās.

I. Kucina.

(nerunā mikrofonā)

I. Āboliņš.

Nē, viņi no 1. janvāra ir paziņojuši, ka viņi maina šo te pieeju, ka būs daudz vairāk tulkotā satura. Līdz ar to šīs pārmaiņas šobrīd nevar novērtēt. Līdz ar to es varu runāt par to laika periodu, ko mēs līdz šim esam veikuši, un ja mēs runājam par pagājušo gadu, tad, jā, es uzskatu, ka bija divas informatīvās telpas.

I. Kucina.

..... kā jūs attiecīgi saprotat apstrīdēto normu un arī drošības koncepciju, ko jūs pieminat. Tad kas konkrēti no šiem rīkiem, kas ir Sabiedriskā medija rīcībā, veido šo informatīvo telpu, otro informatīvo telpu? Televīzija un radio, bet ne platformas?

I. Āboliņš.

Nē, tā es neteicu.

I. Kucina.

Es gribu to saprast, tāpēc es to jautāju,

I. Āboliņš.

Veido viss... informatīvo telpu veido avīzes, portāli, radio, televīzija, pilnīgi visi veido informatīvo... grāmatas veido informatīvo telpu. Galu galā jebkas.

Tas, ko es gribu teikt... ka mēs šobrīd redzam... mēs šobrīd runājam par Sabiedrisko mediju un nevis par komercmediju. Tātad mēs fokusējamies uz Sabiedrisko mediju un mēs redzam, ka Latvijas Radio un Latvijas televīzijā krievu valodas un mazākumtautību valodu vairs nav, tās ir tikai portālā, tādēļ es runāju par portālu.

Un jūs man jautājāt, vai šobrīd ir šīs te divas paralēlas informatīvās telpas. Es tiešām nevaru atbildēt, jo, lai tā atbilde būtu uzticama un dotos balsīta, mums būtu

jābūt vismaz mēnesi garam monitoringam. Bet, ja mēs runājam par pagājušo gadu, es varu droši teikt, jā, es uzskatu, ka bija divas paralēlās informatīvās telpas.

I. Kucina.

Labi, paldies. Turpināsim.

Lūdzu, Rodiņas kundze.

A. Rodiņa.

Paldies.

Paldies gan par rakstveida viedokli, gan par šodienas skaidrojumu.

Bet vai es pareizi jūs saprotu, ka jūsu tā lielākā baža ir nevis par tiesību normām kā tādām, bet par tiesību normu piemērošanas gala rezultātu?

I. Āboliņš.

Nē, tā galvenā baža ir par to, ka tas ir obligāts pienākums. To mēs arī uzsvērām savos paskaidrojumos un to es teicu arī šodien. Savukārt rezultāts, mūsaprāt, ir, ja tā var izteikties, produkts tai tiesību normai. Un arī tas neapmierina. Bet pamata būtība, par ko mēs uzskatām, kur ir problēma, tā ir pati tiesību norma.

A. Rodiņa.

Tā ir tā principa norma. Tātad, viens no tiem pamatprincipiem, kas runā, ka veido raidījumus, fragmentus un pakalpojumus mazākumtautību valodās.

I. Āboliņš.

Jā, ka tas ir pienākums.

Jā, tātad mēs uzskatām, ka SEPLP ir neatkarīga institūcija, kas ir īpaša statusa iestāde un viņai būtu tiesības pašai pieņemt šādus lēmumus.

A. Rodiņa.

Jā. Un Kultūras ministrija vakardien tiesas sēdē... nezinu, vai jūs dzirdējāt... bet iespējams, ka dzirdējāt... stāstīja un izklāstīja, ka šīs pirmās apstrīdētās tiesību normas princips ir jāinterpretē, ņemot vērā arī tālāk normā rakstīto to mērķi, „lai” informētu par visiem notikumiem, radītu padziļinātu izpratni un tamlīdzīgi. Un tad, ja ir šis te pieprasījums, kas tiek noskaidrots sabiedriskā labuma aptaujās un, protams, tiek implementēts un izskaidrots arī šajā te sabiedriskajā pasūtījumā, tikai tad... tikai tad rodas šis te pienākums veidot raidījumus un visu pārējo mazākumtautību valodās.

Ja mēs uz šo normu raugāmies šādi, vai jūsu bažas nemazinās?

I. Āboliņš.

Es nepiekrītu šādai interpretācijai, jo, pirmkārt, kā jau es arī teicu... tāpat šīs normas piemērotājs ir SEPLP. Es vai Smiltēna kungs, vai Saeima nevar šo normu piemērot. Viņu var piemērot tikai SEPLP. Un SEPLP konsekventi daudzu gadu garumā ir teikusi, ka viņa šo normu saprot kā obligātu pienākumu. Tas ir Saeimas stenogrammās fiksēts, tas ir neapgāžams pierādījums. Līdz ar to tā ir pirmā puse, ja SEPLP to tā saprot... Nu, neviens jau nevar mainīt to, tā ir SEPLP interpretācija.

Un, otrkārt. Arī... es pats pēc izglītības neesmu jurists, bet mūsu juristi ir veikuši analīzi šai te tiesību normai un viņi uzskata, ka viņa skaidri pasaka, ka tā ir obligāta norma un tur nav rīcības brīvības. Līdz ar to man ir grūti komentēt Kultūras ministrijas viedokli, jo fakti rāda, ka SEPLP viņu interpretē savādāk, un es tam nevaru piekrist.

A. Rodiņa.

Paldies.

Un jūs arī norādījāt tāpat par šo te krievu valodas lietojumu Latvijas Sabiedriskajā medijā. Un vakar arī mēs tiesas sēdē noskaidrojām... Protams, ir zināms, ka Satversmē ir arī 114. pants un ievada norma, kas runā par cieņpilnu izturēšanos pret mazākumtautībām, un jūs jau zināt, ka vēsturiski viena no mazākumtautībām ir arī krievi, un līdz ar to arī viņu valoda ir mazākumtautību valoda.

Kā jūs tad argumentētu, ņemot vērā šo te tiesisko aspektu, proti, ka krievu valoda arī ir viena no mazākumtautību valodām un ka pilnībā tāpat mēs nevaram arī aizmirst par šīs valodas esību tāpat arī šajā LSM?

I. Āboliņš.

Nu, tāpat, tie arī ir divi aspekti.

Pirmais. Es savā runā runāju par to, kas ir rakstīts Nacionālās drošības koncepcijā. Es neesmu rakstījis Nacionālās drošības koncepciju, es neesmu viņu pieņēmis, bet tur tā ir rakstīts. Un līdz ar to es vienkārši atreferēju to, kā es saprotu to, kas tur ir rakstīts. Un tur ir runāts pamatā par krievu valodu.

Bet, ja mēs atgriezīamies pie mazākumtautību valodām kā tādām... tad, jā, es uzskatu, ka valstij ir jāciens un jāaizsargā mazākumtautību valodas, bet tas nenozīmē, ka valstij ir jāfinansē apjomīgs saturs jebkurā no šīm mazākumtautību valodām. Neviens nerunā par to, kā kādam runāt mājās.

Ja mēs runājam te konkrēti par krievu vai poļu, vai kādas citas valodas klātbūtni LSM, tādēļ jau, manuprāt, te būtu jābūt, tāpat, neatkarīgas iestādes brīvai izvēlei. Un ja viņi redz, ka, teiksim... viņi grib šo krievu valodu... tā ir cita lieta. Bet tas nevar būt kā pienākums. Es personīgi neuzskatu, ka ir jāierobežo kāda valoda.

A. Rodiņa.

Bet sakiet, lūdzu, vai palīdzētu tas un jūs teiktu, ka norma ir skaidra, un jums nebūtu bažas par šīs normas piemērošanu, ja būtu vēl kādi papildus kritēriji normās?

I. Āboliņš.

Es domāju, ka jā, bet, nu, es jums nevaru šobrīd minēt, kādiem būtu jābūt šiem kritērijiem, tai būtu jābūt plašākai diskusijai, bet es domāju, ka, jā.

I. Kucina.

Vai no minētā pareizi saprotu, ka jūs uzskatāt... ja mēs runājam par krievu valodu, ka sabiedriskajiem medijiem nevajadzētu veidot raidījumus, fragmentus, pakalpojumus krievu valodā. Es mēģinu saprast jūsu to pozīciju attiecībā konkrēti uz krievu valodu un saturu... Par LSM platformu jūs teicāt, ka pēc marta mēs varētu spriest, bet mums jāspriež šodien. Tas ir viens. Otrs – kur ir tā atkal robeža. Jūs sakāt „nē” krievu valodai vispār, piemēram, jo tā ir pašpietiekama Sabiedriskajā medijā, vai tomēr jūs sakāt „nē”, ka vajadzētu būt un pie kādiem apstākļiem?

I. Āboliņš.

Nu, tātad šobrīd ir spēkā Nacionālās drošības koncepcija, un es uzticos Latvijas drošības iestādēm, un es uzskatu, ka, kamēr Nacionālās drošības koncepcijā tā ir noteikta... tātad, ne velti Latvijas drošības iestādes ir šādu te punktu ielikušas. Es uzskatu, ka līdz tam laikam nē, krievu valodai tur nebūtu jābūt. Pēc tam, kad šis termiņš ir beidzies, es uzskatu, ka krievu valoda var būt klātesoša kā viena no mazākumtautību valodām, bet tas nevar būt tik dominējoši, tā nevar būt faktiski vienīgā mazākumtautību valoda. Jo, nu, būsīm godīgi, ja mēs uztaisītu kontentanalīzi... es nevaru pateikt procentus, bet ukraiņu valodas tā proporcija ir ļoti neliela, salīdzinot ar krievu valodu. Bet likums tomēr runā par mazākumtautību valodām. Un šeit mēs redzam, ka faktiski runa ir par krievu valodu.

Līdz ar to, manuprāt, arī šajā jomā... Es arī vakar klausījos sēdī, ir ļoti grūti šobrīd diskutēt, jo likumā ir rakstīts „mazākumtautību valodas”, bet visi redz, ka fakts jau ir par krievu valodu un tur ir pielikts klāt nedaudz „citas mazākumtautību valodas”. Līdz ar to nedrīkst saukt lietas īstajos vārdos šajā tiesā, jo mēs runājam par vienu, bet visi jau saprot, par ko mēs runājam.

I. Kucina.

Labi. Paldies.

Un vēl viens jautājums. Jums ir zināma Igaunijas situācija... es pieļauju, ja... kāds ir viņu regulējums. Vai tomēr šādas informācijas jums nav?

I. Āboliņš.

Kurš tieši regulējums, jo viņiem ir dažādi regulējumi.

I. Kucina.

Attiecībā par finansējuma piešķiršanu gan privātajam medijam, bet ir konkrēts mērķis, jo valsts var sadalīt finansējumu, kam un kādos mērķos nodalīt un kāpēc tas ir nepieciešams. Proti, attiecīgi ar citu mazlietiņ argumentāciju par to, ka ir nepieciešams mazākumtautību valodā, krievu valodā, kā jūs sakāt, sauksim īstajos vārdos, tomēr zināmos apstākļos, kad ir šī dezinformācijas milzīgā plūsma, tomēr valstij iesaistīties caur komercmediju, protams, piedāvājot krievvalodīgajiem saturu... ziņas vai kāda cita veida informāciju, kas būtu balstīts uz valsts vērtību, teiksim, tiem jautājumiem, ko valsts dod savai sabiedrībai. Respektīvi, vai jūs nepieļaujat, ka Sabiedriskajam medijam tomēr atsevišķos kādos izņēmuma gadījumos pat būtu pienākums nodrošināt mazākumtautībām informāciju krievu valodā?

I. Āboliņš.

Nē, atbildēšu uz jūsu pēdējo jautājumu.

Pēc tam par Igauniju. Uzskatu, ka tas nav pienākums, tā var būt brīva izvēle, bet tas nevar būt pienākums tādēļ, ka Latvijā mums latviešu valoda kā vienīgā valsts valoda ir latviešu valoda un visiem pilsoņiem ir jāzina latviešu valoda. Savukārt, ja mēs runājam par Igauniju, tad es gribētu teikt, ka tas stāsts nav melnbalts. Igaunijā... es te tālāk runāšu par vispārēju mediju politikas regulāciju, ir, iespējams, liberālākā valsts Eiropā tieši mediju regulācijas jomā un viņu pieeja būtiski atšķiras daudzu, daudzu gadu garumā no Latvijas pieejas. Piemēram, Igaunijā var reģistrēties tādi mediji, kuri Latvijā nevar reģistrēties. Igaunijas Sabiedriskais medijs ir rādījies jau pēc 2022. gada filmas Krievijā uzņemtas, kuras Latvijā neviens nerādītu. Un vienkārši viņu pieeja ir pilnīgi cita. Līdz ar to es uzskatu, ka mēs nevaram salīdzināt Latviju un Igauniju, jo mums vienkārši pilnīgi vēsturiski ir cita pieeja.

I. Kucina.

Tieši tā.

I. Āboliņš.

Bet, ja runājam par jūsu šo te jautājumu, es arī savā runā teicu, ka arī Nacionālās drošības koncepcijā ir rakstīts, ka saturs krievu valodā komercmedijos varētu būt pieejams.

Un, manuprāt, ka neviens nevar... ja mēs runājam par radiofrekvencēm, tas ir savādāk, tas ir tātad valsts resurss, kuru visas valstis kaut kādā veidā ierobežo... Bet, ja mēs runājam, teiksim, par portāliem vai televīziju, valstij, manuprāt, nav jāierobežo

uzņēmēju brīva griba veidot saturu tādā valodā, kādā viņš grib. Ja uzņēmējs redz, ka viņš grib veidot krievu valodā, valstij nav jāsaka – tu neveidosi avīzes, tu neveidosi... nu, nav jāuzliek nekādi kritēriji. Līdz ar to uzņēmēji šobrīd ir brīvi veidot saturu krievu valodā. Mums ir vesels... nevis ziņu ienests, bet ziņu pārraides.

Un tas, ko vēl es gribēju pateikt visā šajā... Nav tā, ka cilvēki tagad patērē vai nu tikai sabiedrisko mediju krievu valodā, vai visu krievu propagandu. Nu, nav tā. Ja arī paskatās kaut vai datus, tātad par to, kas runā krievu valodā... es tagad varu kļūdīties... vai TVNET krievu versija vai Delfi krievu versija ir pati populārākā, tātad viena no viņām ir otra populārākā un trešā populārākā ir Delfi latviešu versija. Tātad šie te cilvēki, kuri runā krievu valodā, tātad viņi palasa krieviski, palasa latviski, un, kā jebkurš cilvēks, jebkurš no mums... nu, nav tā, ka mēs patērējam tikai vienu portālu. Tur, jā, iespējams, katrs no mums kādreiz ir iegājis apskatīties kaut ko, ar ko varbūt mēs nelepojamies, mēs paskatāmies Eirosportu, mēs paskatāmies *BBC* ... Ir ļoti plašs... tas cilvēku uzvedības modelis nav tā, ka, ja viņam aizslēdz vienu kanālu, tad ir tikai propaganda. Viņi staigā.

I. Kucina.

Paldies. Turpināsim, Rodiņas kundze, lūdzu.

A. Rodiņa.

Jā, paldies. Es vēl par Nacionālās drošības koncepciju. Es saprotu, jūs neesat autors, bet jūs atsaucaties, un es saprotu, ka jūs arī turat viņu prātā tad, kad domājam par šo jautājumu. Un tad es lasu arī Drošības koncepciju, kurā runāts, ka tātad no 01.01.2026. gada arī sabiedrisko mediju veidotam saturam ir jābūt tikai latviešu valodā un valodās, kas pieder.

Bet vai šeit ar to saturu vairāk nav domāts tas tradicionālais saturs, ko mēs saprotam kā televīziju un radio, un ka tas neattiecas uz tiem portāliem, par ko mēs arī runājam?

I. Āboliņš.

Nu... kā jau jūs minējāt... es pats neesmu autors un es nevaru... nu, nevaru jums tagad.... Es varu tikai paust savu viedokli, es nevaru paust, kā tas bija domāts. Es domāju, ka ir runāts par visiem kanāliem.

A. Rodiņa.

Par visu... Nevis to tradicionālo... Jo tradicionāli mēs iedomājamies, ka LSM ir televīzija un radio, bet tātad jāskatās ir plašāk.

I. Āboliņš.

Te... nu, mēs paši kādreiz bijām kapitāldaļu turētāji... LSM ir daļa no Sabiedriskā medija. Un ja Sabiedriskais medijs pēkšņi sāktu izdot avīzi... nu, es arī prezumētu, ka Nacionālās drošības koncepcija paredz, ka viņai nav jābūt krievu valodā.

A. Rodiņa.

Paldies.

NEPLP ir tā, kura izsniedz apraides atļaujas, un apraides atļaujās tiek ierakstīti vai noteikti arī darbības pamatnosacījumi. Es pareizi saprotu, ja? Tā ir, tāpat, jūsu šī te funkcija. Un viens no darbības pamatnosacījumiem ir arī programmas valoda, kā mēs zinām.

Sakiet, lūdzu, kāda būtu NEPLP reakcija, ja šodien LSM piedāvātu un teiktu, ka ir nepieciešams izsniegt apraides atļauju vienai jaunajai programmai, kura būtu mazākumtautību valodās?

I. Āboliņš.

Nu, ja runa būtu par radiostaciju, tad mēs neizsniegtu, jo arī mūsu nacionālajā stratēģijā ir noteikts, ka radiofrekvences primāri tiek piešķirtas darbam latviešu valodā un mēs nepiešķiram frekvences krievu valodā, nesludinām konkursus krievu valodā.

A. Rodiņa.

Bet televīzijā?

I. Āboliņš.

Par televīziju tā būtu diskusija. Es domāju, ka galu galā mēs būtu spiesti izsniegt, jo nav neviena likuma, kas to regulētu.

A. Rodiņa.

Bet attiecībā uz radio. Ja tāpat Sabiedriskais medijs teiktu, ka mums ir pasūtījums, mums ir labuma pētījums, mēs redzam, ka ir nepieciešams. Kura likuma norma tad jums ļautu neizsniegt vai dotu tiesības neizsniegt?

I. Āboliņš.

Nu, mūsu Nacionālajā stratēģijā ir ārējs normatīvs akts, kurā ir runāts, ka tā tas ir. Ir runa primāri par latviešu valodu... Un, jā, tur nav noteikts kā obligāts pienākums, tur ir runāts „primāri”. Mēs noteikti atsauktos uz to, bet tā noteikti būtu diskusija. Apraides atļaujas netiek izsniegtas automātiski, respektīvi, nevar atnākt uzņēmējs un teikt, ka man vajag apraides atļauju un nākamajā dienā to dabūtu. Tiek ļoti daudzi aspekti vērtēti, ko arī likums nosaka.

Līdz ar to, ja par televīzijām, es domāju, ka mums būtu jāizsniedz, bet, ja par radio, tad es domāju, ka mēs neizsniegtu. Bet es jums nevaru atbildēt uz hipotētisku situāciju, jo arī lēmumus padome pieņem balsojot un mēs esam pieci locekļi, es esmu tikai viens no piecām balsīm.

A. Rodiņa.

Un saki, lūdzu... Nu, atkal tāda hipotētiska situācija, lai saprastu, kā viss šis mehānisms strādā un mums tiesai ir ļoti būtiski saprast arī tehniskas nianšes. Piemēram, ja šodien... nu, tas tiešām ir hipotētiski... vēlētos mainīt darbības pamatnosacījumus tieši arī valodu lietojumā, piemēram, man šeit priekšā ir LTV-7 programma. Un šobrīd, mēs zinām, ir 90 procenti latviešu valodā, 10 procenti angļu valodā, bet piedāvāt mainīt 50 pret 50. Atkal ir visi... viss ir pasūtījums, ir redzama nepieciešamība, sabiedrība vēlas, ir argumenti. Ko jūs šādā situācijā varētu darīt?

I. Āboliņš.

Nu, tas, ko mēs varētu darīt, mēs varētu prasīt papildus kādu skaidrojumu vai ko, bet es domāju, ka beigās mēs vienkārši izsniegtu apraides atļauju.

A. Rodiņa.

Labi. Paldies.

I. Āboliņš.

Es atvainojos... nevis izsniegtu apraides atļauju, bet veiktu grozījumus...

A. Rodiņa.

Veiktu grozījumus... jā... Ir skaidrs.

Un tad pie reizes jautājums. Jūs zināt, ka ir, tāpat, Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likumā arī valodu proporcija iekļauta. Tāpat, normas, par kurām mēs arī vakar runājām, un es jautāju gan Saeimas pārstāvim, gan Kultūras ministrijas pārstāvjiem, vai šīs normas te attiecas arī uz Sabiedrisko mediju. Un atbildes bija, ka nē, neattiecas.

Kāds ir jūsu...

I. Āboliņš.

Saeima teica, ka attiecas, Kultūras ministrija – ka neattiecas. Mūsu viedoklis ir, ka neattiecas, bet Dace izstāstīs nedaudz vairāk.

D. Balode.

Vai jautājums ir par normu, kura nosaka, ka nacionālajā programmā vismaz 60 procentiem ir jābūt latviešu valodā?

A. Rodiņa.

Jā, tieši tā. Tieši tā.

D. Balode.

Mūsu ieskatā šī norma attiecībā uz sabiedriskajiem medijiem nav piemērojama, jo sabiedriskajiem medijiem ir speciālais regulējums, un ar to tad, kādās proporcijās veido, nosaka SEPLP un sabiedriskais pasūtījums.

A. Rodiņa.

Paldies.

Vēl es gribēju jautāt. Man ir ļoti daudz jautājumu par šiem portāliem.

Man priekšā ir portāls rus.LSM.lv. Sakiet, lūdzu, vai kaut kādā veidā NEPLP arī kontrolē šo portālu darbību, esamību? Vai tikai jūsu kontrole attiecas uz tām programmām, kas ir televīzija un radio?

I. Āboliņš.

Mūsu kontrole attiecas, tāpat, uz elektroniskajiem plašsaziņas līdzekļiem, tāpat, ir trīs elektroniskie plašsaziņas līdzekļi – radio, televīzija un pakalpojums pēc pieprasījuma. Daļa LSM REplay sadaļa ir pakalpojums pēc pieprasījuma. To mēs kontrolējam, bet rakstītu tekstu mēs nekontrolējam. Mēs varam novērot, bet mums nav nekādu funkciju vai pilnvaru reaģēt.

A. Rodiņa.

Tāpat principā... vēlvienreiz precizējot... pakalpojumus. Un tieši arī pirmajā apstrīdētajā principa normā tiek runāts, ka „veido raidījumus, to fragmentus un pakalpojumus mazākumtautību valodās”. Kas ir šie pakalpojumi?

D. Balode.

Tad, kad norma tapa, tad ar pakalpojumu tika saprasts viss, ko dara Sabiedriskais medijs, respektīvi, radio, televīzija un pakalpojums... Pakalpojums visplašākajā tajā nozīmē – tas var būt audiovizuāls pakalpojums pēc pieprasījuma, bet tas var būt arī cits pakalpojums, ko sniedz Sabiedriskais medijs.

I. Āboliņš.

Respektīvi, pakalpojums pēc pieprasījuma ir atsevišķs medija veids. Tur ir tas vārds „pakalpojums”, bet lai tas nemulsina. Tas ir tā kā televīzija, radio un pakalpojums pēc pieprasījuma.

A. Rodiņa.

Bet platforma? Tā ir platforma? Piemēram, tas pats manis pieminētais...

D. Balode.

Audiovizuāls pakalpojums pēc pieprasījuma ir tāds audiovizuāls saturs, kuru skatītājs var skatīties sev brīvi izvēlētā laikā un veidā. Respektīvi, ja mēs salīdzinām, tad tas ir, piemēram, Netflix, Disney, tie ir visi audiovizuāli pakalpojumi pēc pieprasījuma. Tāds pats audiovizuāls pakalpojums pēc pieprasījuma ir arī REplay.

I. Āboliņš.

Tur ir katalogs, kur var neredzot...

D. Balode.

Tieši audiovizuāli pakalpojumi.

I. Āboliņš.

Cilvēks neredz tiešraidē... viņš aiziet un vakarā noskatās to...

A. Rodiņa.

Kas ir REplay, tas ir skaidrs, to esam lietojuši. Bet rusLSM.lv. Kas tas ir?

I. Āboliņš.

Tas sabiedrisko mediju portāls.

A. Rodiņa.

Portāls. Tātad tas nav pakalpojums, ko aptver tiesību norma.

D. Balode.

Tas ir pakalpojums, ko sniedz Sabiedriskais medijs, bet tas nav audiovizuāls pakalpojums pēc pieprasījuma Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma izpratnē.

I. Āboliņš.

Tas nav pakalpojums pēc pieprasījuma. Tās ir divas dažādas lietas – pakalpojums un pakalpojums pēc pieprasījuma. Tātad, respektīvi, portāls ir pakalpojums, bet tas nav pakalpojums pēc pieprasījuma. Mēs kontrolējam pakalpojumu pēc pieprasījuma, bet pakalpojumu nē.

A. Rodiņa.

Jā. Tātad, skaidrs.

RusLSM ir pakalpojums, bet nav pakalpojums pēc pieprasījuma un jūs kontrolējat tikai pakalpojumus pēc pieprasījuma...

I. Āboliņš.

Jā, tieši tā.

A. Rodiņa.

... kas ir, piemēram, jūsu pieminētais REplay, kur mēs varam visu patīt un paskatīties sev pieņemamā laikā.

I. Kucina.

Vēl par šo pašu precizējot. Tātad, apstrīdētās normas attiecas vai neattiecas uz šiem portāliem, par ko konkrēti...

I. Āboliņš.

Attiecas, tas ir pakalpojums.

I. Kucina.

Attiecas. Tas ir pakalpojums. Un apstrīdētā norma attiecas.

I. Āboliņš.

Apstrīdētās normas attiecas uz Sabiedrisko mediju. Mēs esam Elektronisko plašsaziņas līdzekļu regulators, mums ir savs likums.

I. Kucina.

Labi. Paldies.

A. Rodiņa.

Jā, bet tagad situācija ir izveidojusies tāda, ka mēs sakām, ka no 01.01.2026. Latvijas Radio-4, kas mums bija mazākumtautību valodās, nederēja... nederēja... kā tiek rakstīts arguments pārejai tātad uz šo jauno pieeju, ka tas... Lai novērstu šo divkopienų sabiedrības pastāvēšanu, tiek likvidēts šis radio, bet ir portāls rusLSM.lv. Tas der.

Kā jūs skatāties uz šo situāciju? RusLSM.lv neveido divkopienų sabiedrību, bet Latvijas Radio-4 veido divkopienų sabiedrību.

I. Āboliņš.

Es jau tikko uz līdzīgu jautājumu komentēju. Es domāju, ka vēl pagājušā gada decembrī tika veidota arī caur šo portālu divkopienų sabiedrība, un es neredzu nekādu

atšķirību starp to, vai viņa tiek veidota radio, vai viņa tiek veidota televīzijā, vai viņa tiek veidota portālā.

A. Rodiņa.

Labi.

Visbeidzot, vēl pēdējais jautājums no manas puses ir saistīts ar šiem te drošības apsvērumiem, jo ir viedoklis, ka, mazinot saturu mazākumtautību valodās, it īpaši norādīts, ja mazina saturu sabiedriskajā medijā krievu valodā, tad zūd cilvēku, šo mazākumtautībām piederošo cilvēku uzticība arī Latvijas valstij. Un vēl tiek skaidrots, ka šī auditorija, tāpat, kas kādreiz ir bijusi Latvijas Radio-4 auditorija, migrē, protams, uz citiem kanāliem, to skaitā arī uz tādiem, kas, nu, varētu teikt, pārstāv ne šobrīd Latvijai tādas draudzīgus kanālus. Līdz ar to šeit parādās šie drošības riski, jo šīm personām, no vienas puses, tiek liegts iegūt informāciju Latvijas Sabiedriskajā medijā, kuram mēs uzticamies un zinām, ka tas pasniedz objektīvu informāciju, bet šīs personas līdz ar to saņem tādu informāciju, kas pasniedz... nu, kas nav draudzīga Latvijai. Domāju, ka jūs saprotat manu jautājumu.

I. Āboliņš.

Jā, tāpat, pirmkārt... Ja mēs runājam par drošību, tad Nacionālās drošības koncepciju ir izstrādājuši drošības dienesti, kuros ir veikta, manuprāt, es uzticos drošības dienestiem primāri un ir pateiks, kā viņi to redz... Bet, ja mēs runājam tālāk, tad, kā jau es teicu savā runā, 83 procenti Latvijas krievvalodīgo nav Ukrainas pusē, Ukrainas-Krievijas karā... 83 procenti... Un tas ir laikā, kad viņiem jau 30 gadus bijis pieejams Sabiedriskā medija saturs krievu valodā. Līdz ar to mēs ļoti labi redzam, kāda ir bijusi šī te ietekme – 83 procenti nav Ukrainas pusē, un, manuprāt, tas ir prātam neaptverami. Tas ir viens.

Un otrs. Šobrīd Latvijā krievu valoda informatīvajā telpā ir milzīgā daudzumā. Es jums... es vienkārši negatavojos, ka man par to būs jārunā, es nevaru nosaukt konkrētus ciparus, bet, piemēram, retranslējamo televīzijas programmu vidū tie ir, manuprāt, virs 250 programmām ir krievu valodā. Latviešu valodā ir aptuveni 80. Bet šie cipari ir... viņi ir pluss mīnuss uz pieci, varu kļūdīties, bet tāpat proporcija ir tāda. Krievu valoda dominē radiostacijās... trešdaļa radiostaciju ir krievu valodā, prese – plaši pieejama krievu valodā, portāli – plaši pieejami krievu valodā, Delfi.rus, TVNET krievu versija, Press.lv, BB.lv, Otkrito... Lasi, ko gribi. Tāpat ir ziņas, TV3 veido ziņas krievu valodā, ir pieejamas arī ziņas krievu valodā... ir „Čaika”... šī pašpietiekamība ir milzīga. Un ir šiem cilvēkiem, kuri runā krievu valodā, ir milzīga iespēja izvēlēties saturu, kurš nav par valsts līdzekļiem radīts. Tas ir viens.

Un otrs, kam es jau pieskāros, atbildot uz priekšsēdētājas kundzes jautājumu pašā sākumā... Nav tā, ka cilvēks... viss... viņam vairs nav Latvijas Radio-4, viņš iet

uz Krievijas propagandu... Radio vispār ir frekvences, šeit, Rīgā, mēs nevaram uztvert Krievijas radiostacijas. Viņas ir īpaši jāmeklē, viņas nav FM diapazonos pieejamas. Tas tā nenotiek.. saprotiet... jebkurš no mums droši vien kādreiz ir paskatījies kādu Krievijas propagandas kanālu, kaut vai Twitter to ir redzējis. Ja tu ej, tur kaut kas parādās. Jūs saprotiet... Bet tajā pašā laikā mēs lasām LSM, mēs lasām Delfi. Ja mēs kādreiz ieejam Delfi krievu versijā salīdzināt, kā viņi uz to skatās, tieši tāpat dara arī Latvijas krievi. Viņi nav cilvēki ar īpašām vajadzībām, kuri tagad tikai... vienkārši man liekas, ka mēs demonizējam šos cilvēkus, kuri tikai tagad... Bet cilvēks ir dažāds, viņš staigā, viņš skatās visu. Līdz ar to es absolūti nepiekrītu šim argumentam, ka, aizslēdzot vienu portālu vai vienu radiostaciju, mēs ieogrūžam Latvijas krievus kaut kādā „melnajā caurumā”, tā vienkārši nav patiesība.

A. Rodiņa.

Vēl tomēr vienu jautājumu.

Es skatos, ka normatīvais regulējums jums arī pieļauj iespēju piemērot sodus, ja tiek pārkāpti programmu darbības pamatnoteikumi un tātad valodas arī ir viens no programmas pamatnoteikumiem.

Vai ir tādi gadījumi bijuši, ka jūs piemērojat sodu tādēļ, ka ir pārkāpts tieši valodas šis te noteikums?

I. Āboliņš.

TV Rain gadījums. Viņi samaksāja sodu par to, viņiem bija jānodrošina valodas celiņš latviešu valodā. Viņi tev nenodrošināja, viņiem tika piemērots sods. Neatceros, cik liela summa. Tika piemērots sods un tiesa to atzina par pamatu... atstāja spēkā mūsu lēmumu.

A. Rodiņa.

(nerunā mikrofonā)

I. Āboliņš.

Nē, tā ir cita tiesa, par ko jūs runājat. Tā ir tiesa, kas bija tieši par valodas celiņu, tur ir stājies spēkā spriedums. Runājot par apraides atļaujas anulēšanas... tā vēl nav beigusies, bet valodas celiņu lieta ir beigusies.

A. Rodiņa.

Bet attiecībā citi tādi gadījumi...

I. Āboliņš.

Ir divas tiesas.

A. Rodiņa.

... Bet citi gadījumi, kad tiek piemērots sods tādēļ, ka tiek pārkāpti valodas noteikumi, nav bijuši?

D. Balode.

Proti, ir bijušas lietas par to, bet patlaban nevaru jums precīzi pateikt, vai ir aizgājis līdz tiesvedībai.

I. Āboliņš.

Es domāju, ka pēdējo piecu gadu laikā nav bijušas. Agrāk, iespējams, jā.

A. Rodiņa.

Bet tad tas nozīmē, ka tomēr valoda tiek turēta godā un cieņā Sabiedriskajā medijā, ja jau ir šī te atļauja, kas ir noteikta, tātad tā tiek arī ievērota.

I. Āboliņš.

Jā. Un es nekad arī neesmu teicis, ka viņi neciena kā valodu.

I. Kucina.

Paldies.

Turpināsim. Krūmiņas kundze, lūdzu!

V. Krūmiņa.

Jā, paldies.

Sakiet, lūdzu, vai es pareizi, tātad, saprotu, ka tas galvenais iebildums ir, ka likums šobrīd nosaka pienākumu, bet jūs uzskatāt, ka vajadzētu būt tiesībām?

I. Āboliņš.

Jā, SEPLP būtu jābūt tiesībām.

V. Krūmiņa.

... Sabiedriskajam medijam vajadzētu būt tiesībām. Jā. Sakiet, lūdzu, bet es tajās sakarā arī nedaudz, nedaudz mulstu, jo ja faktiski nav noteikti saistoši kritēriji krievu valodas... es runāšu par krievu valodu... krievu valodas satura apjomam un robežām, vai tikai tas, ka būs noteiktas tiesības, bet nevis pienākums, vai tas atrisinās situāciju?

I. Āboliņš.

Es jau pirms tam, atbildot uz citu jautājumu, teicu, ka es uzskatu, ka šādiem kritērijiem būtu jābūt, bet tas ir politisks lēmums, kuru es nevaru ietekmēt, un es arī šobrīd nevar sniegt savus priekšlikumus, kādiem tieši būtu jābūt šiem kritērijiem, bet tiem ir jābūt pilnīgi noteikti, jābūt profesionālai, plašākai diskusijai, kas nav atrisināta, vienkārši sakot. Bet jā, es uzskatu, ka pirmais solis ir tāds, ka šī norma nav... neatbilst Satversmei un ka šis pienākums ir obligāts. Un otrais solis ir politiķiem, pārskatot šo te likuma normu, izstrādāt kritērijus.

V. Krūmiņa.

Es vienkārši precizēšu. Tātad jūsu uzskats ir tas, ka šie kritēriji būtu jānosaka tieši politiķiem, ja?

I. Āboliņš.

Nu, likumā tas būtu jāieraksta. Nē, nu diskusijā ar nozari... Neviens cits jau likumā to nevar ierakstīt, tikai parlaments. Bet, protams... diskusijās panākot...

V. Krūmiņa.

Paldies.

I. Kucina.

Paldies. Turpināsim. Briedes kundze, lūdzu.

J. Briede.

Jā, paldies.

Tātad likums nosaka, ka elektroniskie plašsaziņas līdzekļi veido raidījumus mazākumtautību valodās. Un, jūsuprāt, tas ir tātad pienākums?

Cik valodās, jūsuprāt, likums uzliek... cik valodās veidot šos raidījumus?

I. Āboliņš.

Nu, tas nav... Es uzskatu, ka tas ir pienākums, bet likums nedefinē, cik valodās. Vairāk par vienu, tas ir acīmredzams.

J. Briede.

Bet varbūt tad likums ir jālasa tā, ka visās mazākumtautību valodās? Kāpēc jūs tur ielasāt pienākumu veidot, bet runājat tikai par krievu valodu?

I. Āboliņš.

Es jau pirms tam paskaidroju, kāpēc es runāju pamatā par krievu valodu, jo mēs redzam, ka tā pamatā ir krievu valoda ar nelielu ukraiņu valodas piesitienu šobrīd. Es uzskatu, ka, protams, visās mazākumtautību valodās tas nav iespējams veidot saturu, tādēļ arī mūsu pozīcija, ko es konsekventi atkārtāju, ir tāda, ka tai ir jābūt neatkarīgas iestādes brīvai izvēlei un SEPLP, balstoties uz sev pieejamu informāciju datiem, arī ko Saeima minēja, analizēm, arī izlemj, kurās valodās tas būtu jādara. Bet viņiem ir tiesības izlemt arī, ka viņi to nedarīs. Tas nevar būt pienākums.

J. Briede.

Jā, tas ir tas, ko es nesaprotu. Tātad, tur attiecībā uz valodām, jūsuprāt, tur ir izvēle, savukārt, kad veido raidījumus, tad, jūsuprāt, tur nav izvēle. Nu, jūs vienu daļu interpretējat kā obligātu, otru daļu jūs interpretējat kā tikai tādu iespēju.

I. Āboliņš.

Tādēļ, ka viss šis te pants, kur ir obligātie nosacījumi, tur likumdevējs nav minējis, cik valodās viņš to vēlas. Līdz ar to tas nav definēts. Bet vārds „veido” ir ... likumdevējs ir skaidri izšķīries ielikt vārdu „veido”, savukārt, runājot par mazākumtautību valodām, likumdevējs nav skaidri nodefinējis.

J. Briede.

Paldies.

I. Kucina.

Paldies. Turpināsim ar jautājumiem. Smiltēna kungs, Stuckas kungs, vai jums būtu jautājumi?

Lūdzu.

E. Smiltēns.

Tātad, iepriekšējās diskusijās mums bija argumenti par to, ka, tātad, ir zināma sistēma izveidota, un arī, tātad, mediju ombuds, kas pauž savu viedokli un ka tomēr ir ietekme uz procesiem... Jautājums ir vienkāršs – vai šie ombuda lēmumi vispār ir saistoši, piemēram, SEPLP?

I. Āboliņš.

Es nevaru likumu nocītēt, bet, manuprāt, likumā ir rakstīts, ka gadījumā, ja Sabiedriskais medijs nepiekrīt ombuda atzinumam, tad, argumentēti pamatojot, viņš var to neņemt vērā, bet tā ir... šobrīd es to pārstāstu no atmiņas nevis citēju precīzi normu. Bet es domāju, ka tāda tā ir ielikta.

E. Smiltēns.

Iepriekšējās diskusijās un argumentācijā, kas skanēja, bija ļoti bieži atsaukšanās uz starptautiskajām institūcijām, rekomendācijām dažādām.

Vai jūs NEPLP uzskatāt no tāda kā spēka viedokļa, kas būtu vairāk piemērojamas... Vai tās būtu starptautisko institūciju rekomendācijas, skatīšanās uz mediju neatkarības un viņa brīvības principu un caur šādu prizmu? Vai pretējā pusē – tātd Satversme, Saeimas lēmumi, tai skaitā Nacionālās drošības koncepcija, kas ir mūsu specdienestu izstrādāta un kopumā valsts politika. Tātd, cik vispār būtu jābūt neatkarīgai šai daļai un cik tai jābūt kā valsts politikas sastāvdaļai?

I. Āboliņš.

SEPLP gadījumā mēs runājam par neatkarīgu iestādi. Tā nav padotības iestāde, tā ir neatkarīga iestāde un es uzskatu, ka neatkarīgai iestādei ir tiesības, protams, valsts kopējās politikas ietvaros, jo mēs visi esam valsts pārvaldes sastāvdaļa, pieņemot lēmumus un tāpēc jau tās ir rekomendācijas, ka viņas ir rekomendācijas. Es uzskatu, ka Satversme, Nacionālās drošības koncepcija, Saeimas lēmumi ir primāri.

E. Smiltēns.

Mēs ļoti labi redzam arī Saeimā, Saeimas komisijās... tie ir dažādi viedokļi, kas izskanējuši arī par to, ka tas ir obligāts pienākums, kas ir definēts likumā. Tātd, SEPLP ir šādu viedokli paudis. Un kopumā mēs redzam šo te pretrunīgo spriedzi dažādā izpratnē par to, kas ir pareizi, kas ir jādara, kas skar vienu pusi, kur varbūt ir Sabiedriskais medijs vienā pusē un SEPLP, otrā pusē mums ir Valsts drošības dienests, citi, tātd SAB un citi, kas veic zināmas analīzes un izklāsta viņas gan slēgtā veidā, kas ir slēgtajās komisijās, gan šis atvērtais veids, kas ir Nacionālās drošības koncepcija, kas ir izlasāma arī publiski. Un tad ir vēl trešā sadaļa, kas ir reālā kara pieredze Ukrainā. Es pieņemu, ka jūs arī esat sekojis līdz tam, kas tur notiek, vai ir kāda zināma sadarbība ar Ukrainu...

Tātd, kā jūs redzat, šīs te pretrunas, kādas viņas pastāv un kurā virzienā teorētiski būtu jāskatās, veidojot šo te mediju politiku un vadoties arī no tā, kāda ir Ukrainas pieredze?

I. Āboliņš.

Nu, Ukrainas pieredze ir tāda, ka Ukrainā nedarbojas neviens medijs, kas raida krievu valodā. Ik pa laikam tiek pieminēts šis te *Freedom*, kas raida krievu valodā, bet jāsaprot, ka tas nav medijs, tas ir Kultūras ministrijas informācijas kanāls, kurš tiek veidots tikai cilvēku uzrunāšanai ārzemēs krievu valodā. Viņš nav vietējam patēriņam, turklāt tas nav medijs, tas ir Kultūras ministrijas informācijas avots. Tātd, Ukrainā nespēlē pat dziesmas krievu valodā. Tas ir tas, ko arī ukraiņu regulators mums vienmēr

ir teicis, ka pats svarīgākais, kas jums ir jāizdara, jums ir jātiek vaļā no krievu valodas, jo caur krievu valodu tiek nesta šī te krievu pasaule. Mums vispirms atnāca krievu valoda, pēc tam atnāca krievu tanki. Protams, es šobrīd runāju nedaudz emocionāli par to, ko mums ir teikuši ukraiņi, un es tam piekrītu, ka mums ir jāaizsargā savi cilvēki, sava informatīvā telpa, un valoda ir viens no tiem bastioniem.

E. Smiltēns.

Es mazliet vēl precizēšu dziļāk šo. Respektīvi, ir viena izpratne par to, kur, mēs redzam, ir arī cienjamo tiesnešu jautājumi, ka, vai šādā veidā mazinot šo te mazākumtautību valodu vai svešvalodu īpatsvaru Sabiedriskajā medijā, mēs nepazaudējam šos cilvēkus, šīs auditorijas citos virzienos? Un mēs redzam Valsts drošības dienesta viedokli, tātad specdienestu viedokļus, viņu analītiķu un Ukrainas pieredzi, kura Ukrainai ir pilnīgi diametrāli pretēja.

Tātad jautājums – vai mēs varam izdarīt secinājumus pēc četriem gadiem karā Ukrainā, vai viņi šādā politikā ir pazaudējuši šīs auditorijas, vai tieši otrādi, viņi ir nostiprinājuši savu informatīvo telpu un dabūjuši to politisko līmeni?

I. Āboliņš.

Ukraina, atsakoties no krievu valodas, ļoti būtiski nostiprināja savu informatīvo telpu. Viņa ir panākusi to, ka cilvēki, kuri agrāk pat ģimenē runāja krievu valodā, šobrīd pāriet uz ukraiņu valodu, un es to saku tādēļ, ka es zinu tādus cilvēkus, un tas ir vienīgais ceļš. Un runāt par to, ka tiks pazaudēti šie cilvēki, tātad, manuprāt, pēc statistikas datiem, pēc Centrālās statistikas pārvaldes datiem 89 vai 90 procenti Latvijas pilsoņu pārvalda latviešu valodu. Tātad, nu, nav nekādas indikācijas, kādēļ lai šiem cilvēkiem būtu jāiziet kaut kur citur.

Un tas, ko vēl gribēju pateikt, ka nacionālās drošības jautājumos es uzticos Drošības dienestam nevis mediju ekspertiem, savukārt mediju jautājumos jau ir cits jautājums.

E. Smiltēns.

Un pēdējais jautājums. Vai ir iespējams Sabiedriskajā medijā noteikt valodu proporciju – piemēram, latviešu valodu 90 procenti, krievu valodu 10 procenti?

I. Āboliņš.

Nē, šobrīd šāda proporcija nav noteikta. Vai šāda proporcija būtu nosakāma, tas ir, protams, politisks lēmums. Bet es domāju, ka tā ir apsverama ideja, jo tas skaidri novilkta tās robežas, ciktāl Sabiedriskais medijs var iet.

E. Smiltēns.

Paldies.

I. Kucina.

Paldies, Smiltēna kungs.

Tālāk turpināsim ar Saeimas pārstāves jautājumiem. Būs? Jā, lūdzu!

L. Jambuševa.

Jā, godātā tiesa, būs jautājumi.

Pirmais jautājums ir šāds. Kā mēs zinām, ir divas normas apstrīdētas. Jūsu runā dzirdu izteikšanos par 3. panta septīto daļu, bet ne par 8. panta ceturto daļu.

Kādi ir jūsu apsvērumi saistībā ar 8. panta ceturto daļu, un, kā mēs zinām, tātad tas ir svešvalodu lietojums? Tātad arī par citām svešvalodām, ne tikai krievu valodas lietojumu, aicinu jūs izteikties.

I. Āboliņš.

Es uzskatu, ka princips ir... tātad arī svahili valodā... tātad jebkura svešvaloda, arī tāda svešvaloda, kuru Latvijas pilsoņi nepārvalda. Tas, manuprāt, nav pareizi. Latvijas likumdošanas... Latvijā, ja mēs runājam par svešvalodām, vienmēr likumos jau daudzus gadus tiek noteikts, ka tātad runa ir par Eiropas Savienības un, nu, jūs sapratāt visi... neatceros, kā tas ir noteikts šāds formulējums, nav izdevies atrast citos pēdējā laika likumos. Un jā, es uzskatu, ka nav jābūt tiesībām veidot svahili valodā.

Es toreiz arī piedalījos atsevišķās komisijas sēdēs, kur tika diskutēts par šo likumu. Es skaidri atceros, kāda bija likumdevēja griba. Likumdevēja griba bija iespēja veidot portālu angļu valodā vai pie vajadzības veidot portālu vai televīzijas kanālu angļu valodā. Tā bija vienīgā likumdevēja griba, ko es sadzirdēju, un tā noteikti nebija griba runāt valodā un veidot Sabiedriskā medija programmas par visas sabiedrības līdzekļiem, kuru Latvijā varbūt pārvalda desmit cilvēki.

L. Jambuševa.

Vai, jūsuprāt, sabiedriskajiem medijiem nav tiesību raudzīties uz sabiedrības pieprasījumu, piemērojot šo normu, un tādējādi neņemt vērā svahili valodu, bet, teiksim tā, plašākā... plašāk izmantojamas valodas?

I. Āboliņš.

Sabiedriskajam medijam ir tiesības raudzīties uz sabiedrisku pieprasījumu, bet, kā jau es teicu, 83 procenti no tiem Latvijas cilvēkiem, kuri runā krievu valodā, Krievijas-Ukrainas karā nav Ukrainas pusē. 83 procenti. Tāds ir sabiedrības pieprasījums.

I. Kucina.

Šis jautājums ir par svešvalodām.

I. Āboliņš.

Jā, bet es runāju vispār par sabiedrības pieprasījumu kā tādu. Mēs nevaram akli sekot sabiedrības pieprasījumam. Valsts veido politiku, nevis dara visu, ko pieprasa sabiedrība.

L. Jambuševa.

Tā tad jūs uzskatāt, ka sabiedrības pieprasījums nevar būt pamatā satura veidošanai mazākumtautību valodās?

I. Āboliņš.

Nē, tā es neteicu, es teicu, ka tas nevar būt... sākumā jūs man prasījāt savādāk... Tas nevar būt vienīgais iemesls, tas var būt viens no kritērijiem, bet tikai tas – nē.

L. Jambuševa.

Saprātu, paldies. Tā tad, Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes kompetencē ir vērtēt arī plašsaziņas līdzekļu radīto ietekmi uz valsts drošību un sabiedrisko kārtību. Kādi kritēriji jūsu padomes praksē liecina par apdraudējumu šīm interesēm un vai tie ir saskatāmi sabiedrisko mediju darbībā, veidojot svešvalodās saturu?

I. Āboliņš.

Nē, ja būtu šādi te draudi, tad noteikti mēs būtu reaģējuši. Nē, šādu te draudu likuma izpratnē nav bijis.

Runa ir bijusi par to, par ko mēs esam runājuši, par dažādām paralēlām informatīvām telpām, bet tas nav likuma pārkāpums. Bet mēs arī redzam, ka Drošības dienests... Nacionālajā drošības koncepcijā tā tad runā par šo te valodas lietojumu, bet nu mēs nezinām par kādiem pārkāpumiem. Tā tad, acīmredzot nav. Mēs runājam par vispārējo situāciju.

L. Jambuševa.

Jūs uzskatāt, ka vajadzētu būt nevis pienākumam, bet tiesībām jeb izvēlei?

I. Āboliņš.

Tieši tā.

L. Jambuševa.

Kas, jūsuprāt, mainītos sekās, ja tās būtu tiesības, nevis pienākums, ņemot vērā to, ka abos gadījumos taču sabiedriskajiem medijiem būtu tiesības, un arī tie, pavisam droši, tie varētu veidot saturu mazākumtautību un...

I. Kucina.

Jambuševas kundze, šis jautājums ir bijis no Krūmiņas kundzes.

I. Āboliņš.

Bet es labprāt atbildēšu, jo, manuprāt mainītos viss, jo šeit ir runa par vārda brīvību un mediju tiesībām pašiem lemt. Šobrīd, tātad, valsts ir izšķīrusies būtiski ierobežot medija tiesības pašiem pieņemt lēmumus, pašiem lemt, uzliekot šādu te regulatīvu pienākumu. Tas, par ko iestājāmie mēs, ir par vārda brīvību, par mediju tiesībām pašiem lemt un pašiem to izvēlēties.

L. Jambuševa.

Paldies.

Tātad, vai tad, ja šāda pienākuma veidot saturu nebūtu, vai rastos pretrunas ar Latvijas starptautiskajām saistībām vārda brīvības un arī mazākumtautību tiesību aizsardzības jomā?

I. Āboliņš.

Nē, tas tieši stiprinātu vārda brīvību, jo, kā jau teicu, tas vairs nebūtu medijiem uzspiests regulatīvs pienākums. Tā būtu medija brīva izvēle, un mēs tādā veidā tieši stiprinātu vārda brīvību.

L. Jambuševa.

Bet vai no šīm Latvijas Republikas starptautiskajām saistībām izriet valsts pienākums veidot saturu mazākumtautību valodās?

I. Āboliņš.

Esmu pārliecināts, ka neiziet.

L. Jambuševa.

Arī svešvalodās?... jo es nepaguvu pabeigt jautājumu.

I. Āboliņš.

Nu, par svešvalodām es arī nevienu brīdi neesmu iebildis. Es runāju par to, ka jebkurā svešvalodā. Savukārt par mazākumtautību valodām es domāju, ka valstij nav

tāda pienākuma. Es arī domāju, ka nav valstij pienākums veidot sabiedrisko mediju saturu svešvalodās, bet es neesmu lasījis šo... Es nezinu, uz kādiem dokumentiem jūs atsaucaties, līdz ar to man ir grūti komentēt. Man būtu jāizlasa tie dokumenti, kurus jūs varētu pateikt, bet es domāju, ka nav tāda pienākuma.

L. Jambuševa.

Es gan teiktu, ka tas izskanēja vakar tiesas sēdē, ja jūs sekojāt tai līdz.

I. Kucina.

Lūdzu, nākamais jautājums. Šis ir atbildēts.

L. Jambuševa.

Nākamais jautājums. Jūs minējāt par finansējumu. Nu, to, ka nepiekrītat, ka no valsts līdzekļiem tiek finansēts šis saturs.

Sakiet, lūdzu, vai vispār praktiski būtu iespējams sabiedriskajiem medijiem piedāvāt tādu saturu mazākumtautību valodās un svešvalodās, kas netiek finansētas no valsts līdzekļiem, ņemot vērā to, ka likuma struktūra jau ir veidota tajā, ka Sabiedriskais medijs saņem valsts finansējumu vispār.

I. Āboliņš.

Protams, ka nebūtu.

L. Jambuševa.

Tad jūs pieminējāt kā tādu piemēru par pasakām krievu valodā. Vai jūs esat arī vērtējuši latviešu valodā ieskaņoto daiļdarbu bērniem satura īpatsvaru proporcionāli pret krievu valodā ieskaņoto saturu?

I. Āboliņš.

Jā, mēs esam skatījušies, mēs par to esam runājuši savulaik arī ar Sabiedriskā medija valdi, bet es šajā gadījumā runāju par to milzīgo apjomu Krievijas, teiksim... Fjodors Tjutčevs, kas ir viens no Krievijas impērisma simboliem. Joprojām šajā šī kara laikā viņš tiek uztverts kā viens no simboliem, viņa daiļdarbi tur ir viegli atrodami lielā skaitā.

L. Jambuševa.

Kādi riski un problēmas veidotos sabiedrības saliedētības integrācijas un plurālisma nodrošināšanas gadījumā, ja šis pienākums par mazākumtautību valodu un tiesības par svešvalodu lietojumu sabiedriskajos medijos tiktu likvidēts?

I. Āboliņš.

Riski neveidotos, tieši uzlabojumi veidotos... gluži pretēji, jo Sabiedriskais medijs varētu brīvi lemt un gadījumos, ja SEPLP redzētu, ka ir nepieciešams šis te saturs... kaut kādās proporcijās viņš varētu tikt veidots... Un ja SEPLP redzētu, ka nav šādas vajadzības, viņai nebūtu jāpilda šis te regulatīvais vārda brīvību ierobežojošais, manuprāt, vārda brīvību ierobežojošais nosacījums.

Līdz ar to es redzu tikai uzlabojumus.

L. Jambuševa.

Jūs atsaucāties uz komerciālo mediju piedāvāto saturu krievu valodā. Vai, jūsuprāt, ir iespējams salīdzināt šos komerciālos medijus un viņu funkcijas, piedāvājot saturu, ņemot vērā to, ka viņi darbojas pēc citiem tirgus principiem, vai viņus var salīdzināt ar sabiedrisko mediju funkcijām, piedāvāt visai sabiedrībai saturu?

I. Kucina.

Vienu mirklīti... Sakiet, lūdzu, šis jautājums... Kāda tam ir nozīme attiecībā uz apstrīdēto normu?

L. Jambuševa.

Tāda, ka mēs arī iepriekš tiesas sēdēs esam salīdzinājuši komerciālo mediju sniegto saturu ar Sabiedriskā medija sniegto saturu.

I. Kucina.

Konkrēti jūs interesē krievu valoda vai visu mazākumtautību valodas?

L. Jambuševa.

Nu, īstenībā visu mazākumtautību valodas, jo šī lieta ir par visām mazākumtautību valodām, ne tikai krievu valodu.

I. Kucina.

Jā, lūdzu!

I. Āboliņš.

Es uzskatu, ka arī komercmedijos, tas pats TV3 All Media piedāvātās ziņas ir ļoti kvalitatīvas. Mēs nevaram salīdzināt Sabiedrisko mediju ar komercmedijiem kā viens pret vienu. Tie ir divi pilnīgi dažādi veidi. Bet es uzskatu, ka arī krievu valodā ir pietiekami pieejams saturs.

L. Jambuševa.

Paldies, man vairāk nav jautājumu.

I. Kucina.

Paldies.

Tātad, Āboliņa kungs un Balodes kundze, tiesas vārdā pateicamies par jūsu dalību tiesas sēdē.

I. Āboliņš.

Paldies.

I. Kucina.

Tagad turpināsim kā nākamo uzklaut Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomi un attiecīgi tās padomes priekšsēdētāju **Sanitu Upleju-Jēgermani** un arīdzan Padomes Juridiskā un administratīvā nodrošinājuma departamenta vadītāju **Inu Porieti**.

Lūdzu, jums vārds.

S. Upleja-Jēgermane.

Labrīt, godājamā Satversmes tiesa! Cienījamie klātesošie! Esam pieteikuši, ka es kā priekšsēdētāja runāšu apmēram 10 minūtes un Ina Poriete apmēram 20, tā kā kopumā mēs varētu 30 minūtes aizņemt, kā arī bija citiem.

Izmantojot doto iespēju man kā padomes priekšsēdētājai pārstāvēt padomi lietas Nr. 2024-30-01 par mazākumtautību valodu lietošanu sabiedriskajos elektroniskajos plašsaziņas līdzekļos izskatīšanā uzskatu par nepieciešamu uzsvērt, ka Padome ir neatkarīga, pilntiesīga, autonoma institūcija, kas, atbilstoši savai kompetencei, pārstāv sabiedrības intereses sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu jomā. Tā ir liela atbildība un uzticēšanās no Latvijas valsts un likumdevēja puses, pret ko ir jāizturas ļoti godprātīgi.

Tāpēc Padome ļoti skaidri apzinās Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likuma 2. pantā noteikto, ka sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu vispārējais stratēģiskais mērķis ir stiprināt Latvijas demokrātisko iekārtu, vārda brīvību un Latvijas iedzīvotāju sajūtu, ka viņi ir piederīgi Latvijai, kopt latviešu valodu un nacionālo kultūru saskaņā ar Satversmi, šo likumu un citiem likumiem. Padome apzinās, ka Latvijas Sabiedriskais medijs strādā Latvijas Republikas Satversmes ietvarā un ka tas caur Latvijas valsts dalību Apvienoto Nāciju Organizācijā, Eiropas Padomē un Eiropas Savienībā bauda lielas privilēģijas un vienlaikus arī atbildību par demokrātisko vērtību, tajā skaitā vārda un mediju brīvības īstenošanu un sargāšanu, kas ir raksturīgas Eiropas kultūrtelpai.

Tāpēc Padomes kā Latvijas Sabiedriskā medija stratēģiskās attīstības noteicēja uzdevums ir spēt salāgot vārda brīvības un mediju neatkarības garantijas ar likumdevēja gribu, valsts un sabiedrības interesēm mainīgajos ģeopolitiskajos apstākļos.

Tādēļ vēlos sniegt īsu ieskatu Padomes paveiktajā darbā, kopš Saeima pieņēma Nacionālās drošības koncepciju 2023 un kopš ir iesniegta šī prasība un pieņemta lieta izskatīšanai Satversmes tiesā.

2024. gada 28. marta un 4. aprīļa sēdē Padome pieņēma lēmumu un publiskoja savu nostāju, ka apvienotajam Sabiedriskajam medijam no 2026. gada, īstenojot jaunu vidēja termiņa darbības stratēģiju, ir jāīsteno jauna pieeja mazākumtautību satura atspoguļošanai sabiedriskā medija programmās un pakalpojumos. Tādu piedāvājumu izstrādāšanā Padome kā prioritātes noteica:

- Latgali kā etniski un kulturāli īpaši daudzveidīgu un arī valsts ārējai drošībai īpašu reģionu,

- saziņas formātus ar sabiedrību mazākumtautību valodās par būtiskiem ikdienas jautājumiem, kā arī krīzes situācijās vienotās informatīvās telpas ietvaros,

- proporcionālu pieeju mazākumtautību valodu izmantojumā, sabiedrisko mediju satura veidošanā vienotās informatīvās telpas ietvaros,

- kultūras pieejamības paplašināšanu visos Latvijas reģionos,

- mazākumtautību bērnu un jauniešu integrāciju latviskajā kultūrtelpā,

- kā arī kopējās mazākumtautību auditorijas daļas nezaudēšanu.

2025. gada 12. februārī šis uzdevums tika iekļauts Padomes kā valsts SIA „Latvijas Sabiedriskais medijs” kapitāldaļu turētājas gaidu vēstulē stratēģijas izstrādei.

Latvijas Sabiedriskā medija valdei īstenojot Padomes doto stratēģisko uzdevumu no 2026. gada 1. janvāra ir anulēta Latvijas Radio-4 apraides atļauja un šāda radioprogramma vairs nepastāv.

Latvijas Televīzijas programmas LTV-7 ēterā ziņas krievu valodā nav jau kopš 2025. gada 1. janvāra, un attiecīgi apraides atļaujā tas tika nofiksēts jau 2024. gada beigās. LTV-7 var būt tulkots saturs ar 10 procentiem un 90 procentiem latviešu valodā. Šis 10 procentu saturs var būt angļu, franču, krievu, vācu, ukraiņu valodās. LTV-7 valodu sadalījums atbilst Sabiedrisko mediju likuma 8. panta ceturtajā daļā noteiktajam, ka, ja Latvijas Sabiedriskais medijs veido vairākas programmas, tad vienu radio un vienu televīzijas programmu vai daļu vienas radio un vienas televīzijas programmas raidlaika var atvēlēt raidījumiem svešvalodās, ieskaitot šajā raidlaikā arī valsts valodā subtitrētās kinofilmas un teātra izrādes. Un tas arī ir daļēji šis saturs, kas LTV-7 ir citās valodās. Jo, kā zināms, saturs, tāpat, valsts valodā ir tas, kas ir skaņu celiņš, nu, tas ir ierunāts vai dublēts.

No 2026. gada 1. janvāra ir likvidēta atsevišķā LSM Plus.lv, kas iepriekš bija rusLSM.lv sadaļa un, tāpat, saturs tiek veidots... un redakcija arī... un saturu veido vienota LSM.lv redakcija četrās valodās – latviešu, angļu, krievu un ukraiņu. Tāpat,

atsevišķu redakcija rusLSM.lv un nav arī nosaukuma jau labu laiku. Un arī LSM Plus vairs nav. Digitālajā vidē saturs angļu, krievu un ukraiņu valodā tiek veidots vienotā redakcijā un pēc vienotiem redakcionāliem principiem, nodrošinot kvalitatīvu un uzticamu informāciju par Latvijā būtiskiem procesiem vienotā informācijas telpā. 70 procentu saturs tiek tulkots no latviešu valodas uz krievu valodu un arī ukraiņu valodā ir tulkots saturs un arī angļu valodā. Tad ir daļa satura, kas ir, tātad, veidota oriģināli katrai auditorijai, jo ir atšķirīgas, tai skaitā, piemēram, ukraiņiem, tātad, ir informācija konkrēti par Ukrainas bēgļiem, cilvēkiem, kas šeit ir nonākuši kara rezultātā.

No 2026. gada Latvijas Sabiedriskais medijs Latvijā dzīvojošās mazākumtautības primāri uzrunā latviešu valodā, valsts valodā, vienlaikus mērķtiecīgi stiprinot mazākumtautību pārstāvniecību saturā. Un tā arī ir būtiski jauna pieeja. Tas ietver plašāku mazākumtautību auditorijas iesaisti, regulāru mazākumtautību pārstāvju klātbūtni kā viedokļu paudējiem un ekspertiem, kā arī mazākumtautībām būtisku tematu atspoguļojumu.

Latvijas Sabiedriskais medijs paralēli valodu pieejas maiņai īpašu uzmanību pievērš cienpilnai un cienpilnu, noturīgu attiecību veidošanai ar mazākumtautību kopienām, un ir noteikts arī konkrēts atbildīgais redaktors regulārai sadarbībai un saziņai.

2026. gada pirmajā ceturksnī Daugavpilī darbu sāks LSM jaunā Multimedialā studija, kas ir pirmā tāda Latvijas reģionos. Tātad šeit atsauce uz to, ka Latgale ir mums īpaši svarīgs reģions dažādā ziņā.

Īstenojot augstākminētos pasākumus, Latvijas Sabiedriskā medija saturā ir ievērojami mazināts krievu valodas īpatsvars, kā arī pazemināts krievu valodas statuss no faktiskās divvalodības līdz mazākumtautību valodu līmenim. Tādējādi tiek novērsta divkopienu sabiedrības veicināšana, kā arī krievu valodas pašpietiekamība Latvijā, uz ko Satversmes tiesa ir vairākkārt norādījusi arī savos spriedumos.

Īstenojot šos pasākumus, tika izpildīti arī Mediju politikas pamatnostādņu 2024.–2027. gadam darbības virzieni un uzdevumi, gan iespēju robežās arī Nacionālās drošības koncepcija 2023. Padome jau sākotnēji vērsa uzmanību, ka nav bijusi iesaistīta šīs koncepcijas sagatavošanas procesā, kā arī pauda viedokli, ka tās burtiska izpilde pilnībā aizliegtu vairāku Latvijas vēsturisko mazākumtautību valodas lietošanu Sabiedriskajā medijā, nu, tai skaitā krievu, baltkrievu, ebreju, romu valodas.

Koncepcijas gars ir ticis ievērots, un Padome par saviem lēmumiem regulāri ir informējusi Saeimu.

Vēlos uzsvērt, ka Padome savus lēmumus pieņem, ievērojot tai Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likumā noteikto kompetenci, tajā skaitā pienākumu garantēt Sabiedriskā medija redakcionālo neatkarību, kā arī īstenojot šā likuma 3. pantā postulēto vienu no Sabiedriskā medija darbības pamatprincipiem, ka valsts nodrošina Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu neatkarību. Sabiedriskā medija un padomes darbību regulējošais likums dod pietiekamas pilnvaras Padomei

noteikt Latvijas Sabiedriskā medija stratēģiskās attīstības virzienus un darīt to regulāri, argumentēti un publiski redzamā procesā, veidojot sabiedrisko pasūtījumu. Sabiedrisko mediju likuma 3. pants, kas nosaka sabiedrisko mediju darbības pamatprincipus, kas ir imperatīvas tiesību normas, mēs tā traktējam visu šo 3. pantu, trešā daļa nosaka, ka sabiedriskie elektroniskie plašsaziņas līdzekļi savas programmas un pakalpojumus veido atbilstoši augstām ētikas un kvalitātes prasībām, nodrošinot žurnālistikas izcilību un ievērojot visaugstākos starptautiskos profesijas un kvalitātes standartus. Savukārt 16. daļā šajā pantā teikts, ka sabiedriskie elektroniskie plašsaziņas līdzekļi ar to rīcībā esošajiem finanšu līdzekļiem rīkojas lietderīgi un nodrošina šo līdzekļu objektīvu, efektīvu un pārredzamu izlietojumu. Tas pagēr arī vērtēt gan valsts budžeta līdzekļu izlietošanas lietderīgumu, gan pienākumu nodrošināt augstus kvalitātes standartus žurnālistikas darbā, un no šāda viedokļa ir vērtējama arī satura sagatavošana vēsturisko mazākumtautību valodās un svešvalodās, un tāpēc šogad netiek veidoti vairs raidījumi tajās valodās vēsturisko, kāds bija iepriekš Latvijas Radio-4.

Paldies, tad es došu vārdu Inai.

I. Kucina.

Jā, paldies. Turpināsim.

Porietes kundze, lūdzu!

I. Poriete.

Labdien, godātā tiesa!

Es tad vēlētos kopsavilkuma veidā atskaņot Padomes iesniegto viedokli.

Godātā tiesa! Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padome, pamatojoties uz Satversmes tiesas lēmumu, ar kuru esam atzīti par pieaicināto personu, atbilstoši savai kompetencei sniedz viedokli par lietā apstrīdētajām normām, kas skar sabiedrisko mediju pienākumus un tiesības veidot saturu mazākumtautību valodās, kā arī par šo normu atbilstību Satversmes ievadam un 4. pantam. Par faktisko apstākļu izmaiņām, kopš sniedzām savu viedokli rakstveidā 2025. gada 24. martā, kolēģe jau izklāstīja.

Tātad 2021. gada 1. janvārī spēkā stājās Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likums, ko turpmāk minēšu kā Sabiedrisko mediju likumu, kas tātad ir pamats Padomes izveidei un nosaka tās juridisko statusu, sastāvu un Padomes locekļu pilnvaras, darbību, funkcijas un kompetenci.

Padome tika ievēlēta 2021. gada 4. augustā un saskaņā ar Sabiedrisko mediju likuma Pārejas noteikumu 1. punktu no šī brīža, pārņemot no Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes, īsteno Sabiedrisko mediju likumā ietvertās visas kompetences attiecībā uz sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu pārvaldību, sabiedriskā pasūtījuma izpildi, izstrādi, apstiprināšanu un uzraudzību.

Sabiedrisko mediju likums 3. pantā noteica sabiedrisko mediju darbības pamatprincipus, kas ir jāņem vērā, izstrādājot un apstiprinot sabiedrisko pasūtījumu. Un tie ir vērtējami kopsakarībā, neskaitot 3. panta septītajā daļā noteikto pamatprincipu attiecībā uz raidījumu, to fragmentu un citu pakalpojumu veidošanu mazākumtautību valodās, šie sabiedrisko mediju darbības pamatprincipi paredz arī visaptverošas sabiedriskās domas veidošanās priekšnosacījumus, uzrunājot Latvijas sabiedrību gan valstī, gan ārpus tās robežām, izziņāt Latvijas sabiedrību un rosināt auditorijas līdzdalību sabiedriski politiskajos, sociālajos, kultūras un sporta pasākumos un norisēs, veicināt sabiedrības izpratni par Latviju kā tiesisku un nacionālu valsti, stiprināt latvisko identitāti, latviešu valodas, tai skaitā latgaliešu rakstu valodas un latviešu zīmju valodas lietojumu, veicināt sabiedrības saliedētību uz valsts valodas pamata, popularizēt nacionālo kultūru, mākslu un tradīcijas, sekmēt to uzturēšanu un uzturēšanu un izkopšanu, atbalstīt demokrātisku patriotismu, padziļinātu izpratni par tiesiskumu, nacionālajām vērtībām, Latvijas valsts un tās reģionu, latviešu un lībiešu tautu un Latvijas mazākumtautību vēsturi un ikdienu, kā arī stiprināt cieņu pret dažādām sabiedrības grupām, veicināt to savstarpējo aizspriedumu mazināšanos, dzimumu līdztiesību un vienlīdzīgu attieksmi pret visiem sabiedrības locekļiem. Sabiedriskajiem elektroniskajiem plašsaziņas līdzekļiem jāņem vērā Latvijas sabiedrības daudzveidība sociālā, ekonomiskā, reģionālā, izglītības, kultūras un reliģijas, kā arī citādā ziņā un jārespektē cilvēktiesības un pamatbrīvības. Jānodrošina pienācīga Eiropas Savienības dalībvalstu informatīvās un kultūras telpas pieejamība, kā arī jāstiprina valsts drošība, jāveicina Latvijas starptautiskā sadarbība, kas vērsta uz miera nodrošināšanu un aizsardzību, kā arī jāatbilst citiem Sabiedrisko mediju likuma 3. pantā uzskaitītajiem pamatprincipiem.

Tas nozīmē, ka sabiedriskajiem medijiem ir jāatspoguļo visa sabiedrība, tai skaitā tās etniskās un lingvistiskās grupas, sociāli un ekonomiski atšķirīgās grupas vecuma, dzimuma, reliģiskās un ideoloģiskās, profesiju, izglītības grupas, personu ar īpašām vajadzībām un citas grupas, nodrošinot līdzsvarotu daudzveidību iekļaujošu saturu, veicinot sabiedrības integrāciju un dažādu viedokļu līdzsvarotu pārstāvību.

Sabiedrisko mediju likuma 8. panta ceturtdā daļa, kurai 2024. gada 18. janvārī tika izdarīti tehniski grozījumi, kur nepieciešamība balstījās apvienota sabiedriskā medija izveidē, aizstāj panta daļā vārdus „Latvijas Radio un Latvijas Televīzija” ar vārdiem „Latvijas Sabiedriskais medijs”, tādējādi saglabājot 2020. gada 19. novembrī pieņemtā Sabiedrisko mediju likuma 8. panta ceturtdās daļas redakcijas jēgu, paredzot tiesības vienu programmu vai daļu vienas programmas raidlaika atvēlēt raidījumiem svešvalodās, ja Sabiedriskais medijs veido vairākas programmas. Tiesības atvēlēt daļu no sabiedrisko mediju veidotās programmas veidošanai citā valodā ir bijušas vēsturiski paredzētas gan Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likumā, kad tas regulēja sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbību, gan Radio un televīzijas likumā.

Padome norāda, ka galvenās sabiedrisko mediju mazākumtautību platformas tika izveidotas laikā, kad spēkā bija augstāk minētie likumi, Sabiedrisko mediju likums vēl nebija pieņemts un Padome izveidota.

Valsts valodas statusa formulējumam Satversmē ir liela ideoloģiska nozīme, bet tas neietver šī statusa iedzīvināšanas un kontroles mehānismu, un to paredz Valsts valodas likums un tā izpildes normatīvie akti. Valsts valodas statusa deklarāciju valsts saziņā... vai, es atvainojos... valsts valodas statusa deklarācija valsts konstitūcijā neizslēdz citas valodas lietošanu ne tikai neformālajā, bet arī oficiālajā saziņā. Valsts valodas likums nosaka valsts valodas lietošanu un aizsardzību valsts un pašvaldību iestādēs, tiesās, tiesu sistēmai piederīgās iestādēs, kā arī citās iestādēs, organizācijās un uzņēmumos, izglītības sfērā un citās sfērās. Savukārt Valodas valsts valodas likuma 16. pants paredz, ka sabiedrības saziņas līdzekļu raidījumu valodu nosakāma... nu, tur bija atsauce uz Radio un televīzijas likumu, kurš gan vairs nav spēkā, bet, nu, tātad, te ir domāts speciālais regulējums, kas nosaka valodas lietojumu mediju likumdošanā.

Padomes viedoklis par apstrīdēto tiesību normu atbilstību Satversmes ievadam un 4. pantam ir, ka visi normatīvie akti ir jāinterpretē savstarpējā saistībā, noskaidrojot tiesību normas jēgu saistībā ar citām tiesību normām, turklāt ievērojot to juridiskā spēka hierarhiju. Tādēļ būtiski ir apzināties, ka Satversme nosaka ne tikai to, ka latviešu valoda ir vienīgā valsts valoda, bet arī to, ka Latvija kā demokrātiska valsts atzīst un ciena mazākumtautības. Visa Latvijas tiesiskuma un tiesu sistēma kopumā tika izveidota Satversmes ietvarā. Apstrīdētās normas ir iztulkojamas kontekstā ar valstij uzliktajiem pozitīvajiem pienākumiem citos Satversmes pantos, tātad, 100. pantā un 114. pantā.

Sabiedrisko mediju likuma 3. panta septītās daļas regulējums uzsver sabiedriskā elektroniskā plašsaziņas līdzekļu demokrātiskā sabiedrībā veicināt kultūrvēsturisko daudzveidību, ņemot vērā Latvijas sabiedrības etnisko un nacionālo daudzveidību, balansējot šī panta sestajā daļā paredzēto latviešu valodas, tai skaitā latgaliešu rakstu valodas un latviešu zīmju valodas lietojumu. Veicinot sabiedrības saliedētību uz valsts valodas pamata ar pozitīvu pienākumu, nodrošināt saturu mazākumtautībām. Likuma norma nenosaka konkrētas mazākumtautību valodas vai to skaitu, vai skaitā amplitūdu, kurā būtu veidojams sabiedrisko mediju saturs, tāpat kā neparedz ne nodrošināmo raidlaika apjomu raidījumiem vai to fragmentiem, ne raidījumu vai to fragmentu, vai pakalpojumu skaitu vai īpatsvaru, kā arī konkrētas platformas vai pakalpojumus, kuros būtu veidojams sabiedrisko mediju saturs mazākumtautību vai svešvalodās.

Likumdevējs ir piešķīris plašu rīcības brīvību padomei un sabiedriskajiem medijiem attiecībā uz to, kā apstrīdētajā normā minēto pamatprincipu iedzīvināt savā darbībā. Sabiedrisko mediju likuma 8. panta ceturtnā daļa līdzsvaro latviešu valodas lietojumu ar tiesībām piekļūt saturam svešvalodās, vienlaikus nodrošinot latviešu valodas pārsvaru.

Latvija 1997. gadā ratificēja Eiropas Cilvēktiesību konvenciju, apņēmoties ievērot tās noteikumus, kas garantē cilvēktiesības un brīvības, un pakļauties Eiropas Cilvēktiesību tiesību tiesas jurisdikcijai. Eiropas Cilvēktiesību konvencijas 10. pants garantē izteiksmes brīvību un jebkuri ierobežojumi ir jāpamato ar leģitīmiem iemesliem. Sabiedriskie mediji demokrātiskā sabiedrībā pilda tiesību sarguņa funkciju, nodrošināt, ka tiek ievērotas visas sabiedrības grupu, tostarp mazākumtautību, tiesības. Viņu uzdevums ir ne tikai informēt sabiedrību, bet arī uzraudzīt, lai netiktu pārkāptas minoritāšu tiesības un veicinātu to vienlīdzīgu pārstāvniecību medijos.

Padomes ieskatā Latvijas tiesiskais regulējums, tai skaitā apstrīdētās normas, paredz līdzsvarotu pieeju kultūrvēsturiskās daudzveidības nodrošināšanai un valsts valodas dominējošajam lietojamam, nenosakot vienu vai otru diskriminējošu lietojumu. Līdz ar to Sabiedrisko mediju likuma normas nodrošina konstitucionālo vērtību, valsts valodas, vārda brīvības un mazākumtautību līdzsvarotu aizsardzību.

Mēs saņēmām no tiesas jautājumu, vai apstrīdētās normas nosaka pienākumu veidot saturu mazākumtautību valodās. Un Sabiedrisko mediju likuma 3. pants noteicis sabiedrisko mediju darbības pamatprincipus, ko Padome interpretē kā imperatīvas tiesību normas, kuras likumdevējs noteicis sabiedriskajiem elektroniskajiem plašsaziņas līdzekļiem īstenot savā darbībā, izpildot Sabiedrisko mediju likumu. Padome visas šīs septiņpadsmit panta daļas vienlīdz uzskata par sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu pienākumu, un tā arī ir īstenojams, pildot sabiedrisko pasūtījumu.

Tāpat Padome ņem vērā Eiropas Raidorganizācijas apvienības vai EBU noteiktās pamatvērtības, saskaņā ar kurām darbojas Eiropas sabiedriskie mediji, tostarp arī Latvijas Sabiedriskais medijs, kuras aktīvs biedrs tas ir. Viena no šīm pamatvērtībām ir daudzveidība. Un no šīm pamatnostādņēm izriet, ka mūsu auditoriju veido daudzveidīgs interešu grupu loks, atšķirīgas paaudzes, kultūras, reliģijas vairākums, kā arī minoritātes. Tātad mēs tiecamies būt daudzveidīga un plurālistiska mūsu programmu žanros, viedokļos, ko mēs paužam, un cilvēkos, kas ar mums strādā. Mēs atbalstām un tiecamies dot balsi daudziem konkurējošiem viedokļiem, kam ir dažāda izcelsme, vēsture un stāsti. Apzinoties radošo bagātināšanos, kas var rasties no dažādības līdzāspastāvēšanas, mēs vēlamies palīdzēt veidot iekļaujošāku, mazāk sadrumstalotu sabiedrību.

Jāpiebilst, ka saturs svešvalodās un mazākumtautību valodās ir plaši izplatīta prakse EBU biedru elektroniskajos plašsaziņas līdzekļos. Tātad, ņemot vērā minēto, attiecībā uz jautājumu, vai 3. panta septītā daļa noteic pienākumu veidot saturu mazākumtautību valodās, Padome uzskata, ka jā, minētā norma noteic pienākumu veidot saturu mazākumtautību valodās, taču tā nedetalizē un nenosaka ne konkrētu valodu, ne satura apjomu tajās.

Saskaņā ar Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 15. panta pirmās daļas noteikumiem apraides atļauja apliecina elektroniskā plašsaziņas līdzekļa tiesības veidot

un izplatīt programmas. Sabiedrisko mediju likuma 8. panta ceturtnā daļa Padomes interpretācijā nav imperatīva tiesību norma, jo neparedz pienākumu, bet gan Padomes un sabiedriskā elektroniskā plašsaziņas līdzekļa rīcības brīvību lemt par to, vai vienas radio vai televīzijas programmas raidlaiku vai tās daļu atvēlēt raidījumiem jebkurā citā valodā, kas nav valsts valoda. Tādējādi tās var būt gan mazākumtautību valodas, gan citas valodas.

Noteiktos gadījumos caur šīs normas piemērošanu var tikt īstenots arī Sabiedrisko mediju pārvaldības likuma 3. panta septītajā daļā ietvertais princips par mazākumtautību valodu lietojuma nodrošināšanu sabiedrisko mediju saturā.

Saturs svešvalodās var tikt veidots un piedāvāts gan atsevišķos raidījumos, piemēram, subtitrējot latviešu valodā filmas, teātra izrādes, kuru pamatvaloda ir svešvaloda, gan pat šaurās to daļās. Sabiedrisko mediju saturs var tikt piedāvāts angļu valodā, lai informētu, izglītotu to sabiedrības daļu, kas nepārvalda valsts valodu, gan citu valstu iedzīvotājus. Līdz ar to Sabiedrisko mediju likuma 8. panta ceturtnā daļa stiprina arī valsts atpazīstamību un piederību Eiropas kultūrtelpai, kā arī pat kalpo valsts drošības aizsardzībai, piemēram, informējot sabiedrību ārvalstīs par kādu noteiktu drošības apdraudējumu Latvijā.

Vienlaikus, izmantojot likumā noteikto rīcības brīvību, Padome un sabiedriskie mediji ņem vērā saistīto tiesisko regulējumu Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 28. un 32. pantā noteikto, kā arī Sabiedrisko mediju likuma 8. panta pirmajā daļā noteikto.

Atbildot uz Satversmes tiesas jautājumu, vai apstrīdētās normas paredz noteiktu proporciju, kādās valodās ir jāveido saturs, tad atbilde ir nē. Apstrīdētās normas neparedz konkrētu proporciju. Satura apjoms un valodas sadalījums tiek noteikts apraides atļaujā, kā arī pieņemot ikgadējo sabiedriskā pasūtījuma plānu, balstoties uz sabiedrības vajadzību analīzi un stratēģiskajām prioritātēm. Praksē latviešu valodas īpatsvars sabiedriskajā pasūtījumā pēdējos gados ir pieaudzis, bet saturs mazākumtautību valodās un svešvalodās tiek nodrošināts dažādās platformās. Mana kolēģe jau norādīja uz izmaiņām faktiskajos apstākļos, realizējot jauno pieeju, tādēļ šeit es nepakavēšos.

Jā, tāpat, atbildot uz trešo tiesas jautājumu, kādā nozīmē Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likuma 8. panta ceturtnajā daļā lietots jēdziens „programma”, proti, vai tas ir saskanīgs ar Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 1. panta 17. punktā sniegto definīciju, Padome paskaidro, ka Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likums ir piemērojams attiecībā uz sabiedriskajiem elektroniskajiem plašsaziņas līdzekļiem tiktāl, ciktāl Sabiedrisko mediju likums kā speciālais likums neparedz atšķirīgu regulējumu. Sabiedrisko mediju likumā nav paredzēts terminoloģijas skaidrojums. Un tāpat mēs šos iekļautos jēdzienus likumā interpretējam atbilstoši Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma lietotajam terminu skaidrojumam.

Mūsaprāt, 8. panta ceturtajā daļā lietotais jēdziens „programma” ir saskanīgs ar Elektronisko plašsaziņas līdzekļu likuma 1. panta 17. punktā sniegto definīciju un tiek interpretēts terminu skaidrojumu plašākajā izpratnē kā raidījumu kopums ar kopēju nosaukumu.

Tad Satversmes tiesa mums uzdeva jautājumu – vai varētu būt tāds sabiedriskais pasūtījums, kurā nav ietverta satura veidošanu mazākumtautību valodās. Saskaņā ar Sabiedrisko mediju likuma 9. panta trešo daļu ar sabiedrisko pasūtījumu tiek īstenots sabiedriskā elektroniskā plašsaziņas līdzekļa vispārējs mērķis un vidēja termiņa darbības stratēģija, kā arī sabiedriskā pasūtījuma gada plāns, kas tiek veidots saskaņā ar Sabiedrisko mediju likuma 3. pantā noteiktajiem sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbības pamatprincipiem. Ņemot vērā, ka Sabiedrisko mediju likuma 3. pants nosaka sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbības pamatprincipus, ko Padome interpretē kā imperatīvas normas, patlaban Padomes ieskatā nav iespējams tāds sabiedriskais pasūtījums, kurā nav ietverta satura veidošana mazākumtautību valodās. Vienlaikus likumdevējs ir devis rīcības brīvību Padomei interpretēt Sabiedrisko mediju likuma 3. panta septītajā daļā noteiktā pienākuma īstenošanas apjomu un saturu.

Pieņemot jebkādus lēmumus par sabiedriskā pasūtījuma apstiprināšanu vai izmaiņām tajā, Padome ņem vērā datus un pētījumus. Būtiskākais ir sabiedriskā labuma pētījums, kas, lai novērtētu Sabiedriskā medija radītā satura pienesumu sabiedrībai un kopējam demokrātiskajam procesam, katru gadu tiek veikta saskaņā ar metodoloģiju izstrādātu iedzīvotāju aptauja, ar kuras palīdzību tiek noskaidrots sabiedrības vērtējums par sabiedriskā pasūtījuma izpildi un sabiedrība tiek iesaistīta sabiedriskā pasūtījuma veidošanā. Pētījums ļauj novērtēt ne tikai sabiedrības vērtējumu un tā dinamiku par konkrētu platformu veikumu, bet arī kopējo sabiedrisko mediju sniegumu gan attiecībā uz auditorijas sasniedzamību, uzticēšanos radītajam saturam, gan arī satura kvalitāti un daudziem citiem svarīgiem aspektiem.

Katru gadu Padome nosaka konkrētas sasniedzamās sabiedriskā labuma mērķu vērtības, kuru izpilde tiek vērtēta kopā ar iesniegto pārskatu un sabiedriskā pasūtījuma plāna izpildi.

Rezumējot spēkā esošās likuma normas, ļauj Padomei, ievērojot institūcijai noteikto autonomijas pakāpi, un Sabiedriskā medija vadībai, ievērojot likumā noteikto neatkarības pakāpi, realizēt sabiedrības vajadzībām atbilstošu sabiedrisko pasūtījumu, dodot rīcības brīvību satura un valodas izvēlē, kas primāri balstās Latvijas sabiedrības vajadzību apzināšanā, vienlaikus ņemot vērā Sabiedrisko mediju likumā noteikto vispārējo ietvaru.

Padome nevar iedomāties situāciju, kurā pilnībā tiktu pārtraukta satura mazākumtautību vai svešvalodās veidošana un atspoguļošana sabiedriskajā pasūtījumā, jo tas būtu pretrunā ne tikai Sabiedrisko mediju likuma 3. pantā noteiktajiem pamatprincipiem, bet arī padomes ieskatā būtu pētījumos nebalstīta pieeja, kas būtu pretrunā

sabiedrības vajadzībām. Tā būtiski mazinātu kopējo Latvijas Sabiedriskā medija sa-
sniegto auditoriju un neļautu pilnvērtīgi realizēt Sabiedriskā medija misiju. Vienlaikus
esošais regulējums ļauj padomei pārskatīt esošo praksi, kā tiek realizēts sabiedriskais
pasūtījums konkrētas mērķauditorijas uzrunāšanā, turpinot stiprināt valsts valodas lie-
tojumu mazākumtautību auditorijā, kā to paredz padomes konceptuālais redzējums.

Padome uzsver, ka apstrīdētās normas nodrošina konstitucionālo vērtību, valsts
valodas, vārda brīvības un mazākumtautību tiesību līdzsvarotu aizsardzību. Sabiedris-
kie mediji ir aicināti veidot iekļaujošu, daudzveidīgu saturu, kas stiprina sabiedrības
saliedētību un piederību Latvijai.

Paldies.

I. Kucina.

Paldies, Porietes kundze.

Tagad piedāvāsim nelielu pārtraukumu 10 minūtes.

Atgriezāties un turpināsim tiesas sēdi pulksten 11.45.

Jā, lūdzu!

E. Smiltēns.

Godātā tiesa, man ir jautājums. Vai pēc pārtraukuma... man ir jautājums, vai es
drīkstu atstāt advokātu vienu... *(vēl kaut ko piebilst bez mikroфона)*

I. Kucina.

Jā, jūs esat abi divi pilnvarotie...

Līdz ar to turpināsim tiesas sēdi pēc 10 minūtēm. Lūdzu!

E. Smiltēns.

Paldies.

M. Liberte.

Lūdzu piecelties!

(Pārtraukums.)

M. Liberte.

Lūdzu piecelties! Tiesa nāk.

I. Kucina.

Lūdzu, sēdieties!

Tā... Aicināšu pārstāves pie tribīnes. Attiecīgi sāksim ar tiesnešu jautājumiem.

Un man būs līdzīgs jautājums, ko iepriekš jau uzdevu jūsu, tā teikt, kolēģiem.

Jūs daudz runājat par to, ka, redziet, ir Nacionālās drošības koncepcija. Tajā pašā laikā jūs arī ievērojat un gribat ievērot krievu valodu un arī citas mazākumtautību valodas, veidojot saturu konkrēti viņu valodās.

Sakiet, lūdzu, kā jūs izprotat, kāds ir tas saturs, pirmkārt, apjoms, ko jūs varat piedāvāt, un teikt, ka, lūk, šis ir tas, kas tiešām ciena un uzrunā šo auditoriju, un varbūt jūs varat noteikt, jūs minējat, nu, kā jūs nosakāt tās proporcijas, lai attiecīgi valsts valoda netiktu apdraudēta. Kā jūs izvērtējat praktiski? Viens ir tas sabiedriskais pasūtījums. Bet jūs minējat...jūs domājat arī un ievērojat valstī pastāvošo regulējumu, koncepciju, varbūt pamatnostādnes, attiecīgo apstrīdēto normu. Kur ir tā jūsu robeža, kur jūs pārliecinoši varat teikt... vakardienas sižetā bija teikts, ka, nē, nekādā gadījumā Padome nepārkāpj Satversmi... Kur ir tas jūsu drošības garants, ka jūs zināt, ka jūs pareizi rīkojaties un patiešām nepārkāpjat Satversmi? Ja varat atbildēt. Paldies.

S. Upleja-Jēgermane.

Paldies. Es domāju, ka tā lielā fundamentālā izmaiņa, ko mums ļāva pieņemt šī Nacionālās drošības koncepcija, ir tas, ka, tāpat, šī divvalodība reālā, kas bija... tāpat, faktiski, ja Latvijas Radio-4 bija laika, pilna apjoma informatīvā, analītiska un tāpat ar dažāda satura programmu, ar ziņām un tamlīdzīgi... Bet tad, ja mēs skatāmies no Latvijas Radio programmu klāstu, kur bija piecas programmas – divas ir tāpat šādas informatīvas un analītiskas programmas un tad pārējās ir mūzika, klasika un tamlīdzīgi. Un tad, ja viņas ir latviešu un krievu valodā, un faktiski ir identiskas... nu, tā ir reāla divvalodība, tā veicina divkopienu sabiedrību. Un tas šobrīd ir tas risks, ko es arī teicu vakardienas ziņās, tas ir noņemts, un tas ir ļoti liels solis. Tāpat tas bija smags lēmums, tajā skaitā iekšā medijā, tas bija smags lēmums cilvēkiem, kuri tur strādāja, bet tā ir fundamentāla pārmaiņa, tāpat, par to, kas ir bijis pēdējos 23 gadus, jo Latvijas Radio-4 kā pilna apjoma programma sāka strādāt 2002. gadā. Pirms tam tur bija dažas stundas un tamlīdzīgi. Tāpat, tā bija mazākumtautību programma, bet tas saturs bija mazāk nekā 5 procenti un tamlīdzīgi, tāpat citās valstīs... tāpat citās valodās mazākumtautību... kopā tās bija 11 vispār, bija, tāpat, 30 minūšu raidījumi pirmdienās, katru pirmdienā, nu, tad tur dalījās, cik nu kurai. Tāpat, katru pirmdienā stundu,... nu, vismaz divām valodām... Nu, tā ir fundamentālā, es teiktu, izmaiņa. Un to mēs esam izdarījuši. Tas ir arī mediju politikas pamatnostādnes par šo divkopienu... Nu, es teiktu, tā būtu atbilde par proporciju, jo citādi noteikt proporciju droši vien arī Padome noteikt tik tieši.

Un tā otra lieta. Ir tāpat arī rusLSM vai LSM Plus, kā jau 2024. gadā to pārsauca un 2025. gadā tas bija LSM Plus tāpat krievu valodā. Jā, tur ir atsevišķa redakcija, kas arī veido tāpat atsevišķas savas... principā pilnīgi autonomi strādā faktiski. Nu, tas arī ir tas divkopienu un divvalodības risks. Un tas šobrīd ir līdz minimumam samazināts, jo ir, kā jau es teicu, 70 procentu informācijas... Un ja jūs tagad atverat, tad jūs tiešām

redzat, ka tur ir principā visa informācija par barikāžu piemiņas pasākumiem un tamlīdzīga, tai skaitā... nu, jā... ziņas ir tulkotas no latviešu valodas un tad faktiski 30 procentu apjomā ir specifiski šai auditorijai radīts saturs, kas, starp citu, arī ir ar domu, lai cilvēkus informētu par Latvijas kultūras notikumiem, par Latvijas vēsturi un tamlīdzīgi.

I. Kucina.

Paldies. Ļoti vērtīgi.

Paturpinot par šo apjomu. Jūs minējāt platformu. Tātad, tie attiecīgi ir 70 procenti. Tā bija Padome, kas noteica šo robežu, ka 70 procenti, kas var pārklāties, cik es saprotu, ar informāciju, kas tiek dota versijā, kas ir latviešu versija, un attiecīgi 30 procenti tas ir tas saturs, ko jūs dodat, lai vairāk tas būtu minoritātēm, krievu valodai, krievvalodīgi runājošiem interesants par viņu kultūru. Kas ir tie 30 procenti, ko jūs tad attiecīgi atstājat?

S. Upleja-Jēgermane.

Tātad, vai tas ir Padomes lēmums... Tas nav tiešā veidā. Padome nenosaka skaitļus. Tātad, tas process ir tāds, ka mēs nosakām stratēģisko virzienu. Tas, ko es jau iepriekš stāstīju, kuros dokumentos mēs, tātad, uzdevām nākt atpakaļ valdei uz šiem principiem balstīt jaunu pieeju. Valde atnāca, un tas bija valdes, tātad, ejot cauri, tai skaitā, datiem un pētījumiem... Tas bija valdes piedāvājums, ka, ja tā to redz, tad mēs to pēc diskusijām arī akceptējam to tādā veidā.

Un par to droši vien Sabiedriskā medija pārstāvji, kas šeit būs pēcpusdienā, varēs pastāstīt vēl detalizētāk par to saturu. Bet principā, tātad, tie 30 procenti ... jā, nu tie ir tā kā... vairāk tas nav... Jā, tur ir, protams, vairāk varbūt tā vakara programma „Apspiedīsim vakarā” jeb „Обсудим вечером”... jeb video programma, kur ir dienas apskats, tas ir viens no tiem, tad ir raidījums „Кейс”, bet faktiski tās ir tās tēmas, kas varbūt vairāk interesē to publiku, bet tur tā doma ir tāda, lai viņus iekļautu Latvijas sabiedrībā un varbūt stāstītu vairāk par kultūru un sportu. Bet es detaļās tiešām... Jo saturs arī nebūtu tā kā mana atbildība.

I. Kucina.

Jā... Un jūsu viedoklis ir, ka, pastāvot šādai proporcijai, ko nosaka pati valde, attiecīgi Nacionālās drošības koncepcija, kura noteica vispār pāreju uz latviešu valodu un Eiropas kultūrtelpas valodu, šāda pieeja ir atbilstoša gan koncepcijai, gan arī Satversmē apstrīdētajai normai. Vai tas ir tāds vērtējuma un diskutējams jautājums? Tātad, ja koncepcija saka, ka no 1. janvāra jāpāriet uz latviešu valodu, bet paralēli tomēr no 1. janvāra turpina darboties platforma, bet ar noteiktu proporciju, ko noteikusi valde.

S. Upleja-Jēgermane.

Jā, un šī platforma arī ir mainījies arī saturiski. Tātad, nav vairs šī divkopienas principa... šī reālā divvalodība... Nu, kā tas veidojās iepriekš, kā jūs uzdevāt jautājumu arī NEPLP vadītājam, teiksim, par to. Pat neieejot iekšā saturā, jo konkrēti izvēlēties tēmas var kādas grib, bet tanī brīdī, kad, piemēram, raidījuma viesim ir jārunā krievu valodā. Tātad tā izvēle, un tas ir zināms, un tas parādījās arī pētījumā, ko veica Andris Saulītis, kas ir mūsu mājaslapā arī, tā sakot, par mazākumtautību, tātad, saturu... Tas sašaurina ekspertu loku, tas sašaurina politiķu loku, tas sašaurina raidījuma dalībnieku loku, tas sašaurina arī tēmu loku objektīvi un tad veidojas cita telpa. Latvijas Radio-4 pēdējos gados ieguldīja daudz darba un centās ar to tikt galā tādā veidā, ka tika pieaicināti sinhronie tulki... Es pati esmu bijusi Latvijas Radio-4 un no tāda kvalitātes vienkārša... audio... nu, tas ir diezgan sarežģīti, ja tiešraidē runā cilvēks latviešu valodā un pa virsu runā jeb, teiksim, tulko uz krievu valodu. Bet jā, tas ir objektīvi. Tātad valoda faktiski var noteikt un arī veidot šo atsevišķo telpu, it sevišķi, ņemot vērā, nu, tas nav noslēpums šeit klātesošajiem, tātad tomēr par visiem okupācijas, padomju okupācijas apstākļiem un par to, kāda ir krievu valodas nozīme Latvijā, reālā.

I. Kucina.

Paldies.

Sakiet, lūdzu... par apstrīdēto normu. Jūsu kolēģe minēja, ka jūs uztverat to kā pienākumu, jo nav tā proporcija nekādā valodā, kādā ir jāievēro sabiedriskais pasūtījums... Es iepriekšējam kolēģim jautāju... Vai jūs to uztverat kā pienākumu – sabiedrisko pasūtījumu veikt attiecīgi kādā mazākumtautību valodā... Kā jūs nošķirāt... vai tas ir kā tāds sabiedrības pieprasījums jeb uzstādījums... kā jūs redzat, tagad, lūk, jābūt krievu un ukraiņu valodā, bet ne poļu, piemēram... Kas ir tas, kā jūs ieraugāt to normu tajā praktiskajā piemērošanā? Kā jūs to uzstādāt? Jūs sakāt, ka ne visas valodas, mazākumtautību valodas, bet konkrēti viena vai divas vai vispār neviena varbūt... ka tā ir pašpietiekama...

S. Upleja-Jēgermane.

Jā, tātad 2025. gadā, kad mēs strādājām un valde strādāja un nāca uz Padomi... tad situācija bija tāda, ka Latvijas Radio-4 bija 11 valodās, tajā skaitā, piemēram, armēņu, arī tatāru un tamlīdzīgi, kas ne visas ir... jo mēs zinām, ka Latvijā arī vēsturiski bija mazākumtautības, kas ir 9, tātad, tās, kas bija pirms kara, un no tām tātad krievi bija lielākā daļa, tad bija ebreji, tad vācieši un tad sekoja poļi un baltkrievi, un tamlīdzīgi. Nu, diemžēl tādi notikumi, kādi bija 20. gadsimtā... tātad, nu, ebreju mums Latvijā ir ļoti maz vairs palikuši, vācieši arī praktiski nav. Krievi, pat ja mēs neskaitām tos, kas, tātad, ir nu citu apstākļu, okupācijas apstākļu dēļ šeit ieradušies, jebkurā gadījumā tā no vēsturiskajām ir lielākā mazākumtautība, ja mēs sadalām pat tā. Nu, lūk. Un tad

ir tās mazākumtautības, kas arī ir tajā skaitā, piemēram, droši vien armēņi, tatāri ir vairāk šeit padomju laikā iebraukuši. Tātad, tur bija raidījumi 11 valodās. Ne visas ir tās vēsturiskās... Un tātad LSM Plus bija 2024. gadā, jau pēc diskusijas par Nacionālās drošības koncepciju, faktiski radās klāt ne tikai krievu, bet arī poļu, baltkrievu valodā un ukraiņu valodā jau uzreiz pēc kara sākuma faktiski 2022. gada februārī, ja nemaldos, tātad, Latvijas Radio-4 arī radīja īpašus raidījumus un arī parādījās saturs portālā. Tātad 2025. gadā bija četras valodas portālā un 11 radio. Bet, kā es teicu, radio bija ļoti maz to raidījumu.

Kā tas ir šobrīd? Kāpēc ir šīs valodas izvēlētas? Kā jau es minēju, mums ir jāskatās arī uz lietderīgumu par to, vai šo saturu patērē. Piemēram, poļu, baltkrievu valodā to saturu, kas bija portālā, ļoti, ļoti maz patērēja, tostarp tos rakstus labāk cilvēki lasīja latviešu valodā par poļu un baltkrievu lietām. Jāteic godīgi, ka ukraiņu valodā tas patēriņš arī nav ļoti liels, bet nu tas ir Sabiedriskā medija un arī Padomes pozīcija, ka mums ir ukraiņi īpaši jāatbalsta. Mums šeit ir Ukrainas bēgļi. Nu, tā ir tāda izšķiršanās, starp citu, ukraiņi arī nav vēsturiska mazākumtautība, jo pirms kara šeit nebija... pēc Otrā pasaules kara šeit nebija ukraiņu.

Un angļu valoda bija iepriekš, tātad angļu valoda ir kā svešvaloda, kas nav mazākumtautību valoda, bet tas ir tīri tāds, nu, arī, tātad, informēt pasauli un arī cilvēkus šeit, kas nerunā citās valodās.

Un krievu valoda faktiski paliek kā lielākā vēsturiskā mazākumtautību valoda. To lieto ļoti daudzi cilvēki Latvijā un... nu, tas ir arī tas principā, kā jau es minēju, tā nostāja, ka viens ir tas, ka lai paliek arī tas saziņas formāts, tātad, par svarīgām lietām, tātad par šīm ziņām, tajā skaitā arī krīzes situācijās. Nu, tāds ir tas risinājums. Tāpēc krievu valoda ir faktiski palikusi.

I. Kucina.

Tas nozīmē, ka pēc savas būtības apstrīdētā norma neuzliek pienākumu jums apzināt vai sasniegt visas mazākumtautības. Jebkurā gadījumā jūs izmantojat savu rīcības brīvību, apskatot konkrēti, kas patērēs saturu vai nē visvairāk, kāds atbalsts īpaši nepieciešams. Tas nozīmē, ka tā norma ir pietiekoši elastīga, kas dod jums šo iespēju realizēt atbilstoši apstākļiem. Un vai jūs pieļaujat, kā mēs arī jau iepriekš runājām, ka, situācijai mainoties, tomēr televīzija... LTV-7, Radio-4 atgriežas atpakaļ pie kaut kādiem konkrētiem apstākļiem. Vai tas būtu iespējams? Vai jūs teiktu „nē” pie tiem apstākļiem, tātad normas elastīguma ietvaros mēs tomēr pēc laika atgriežamies pie Latvijas Radio-4 kaut kādu konkrētu apstākļu dēļ?

S. Upleja-Jēgermane.

Nu jā, par to vērtējumu. Tātad, likums nenosaka proporcijas un likums nosaka pienākumu, bet nepasaka, kā tas ir izpildāms, tātad. Faktiski arī tās citas normas tajā

pašā 3. pantā, kas ir noteikts... arī daudzveidību nodrošina un tamlīdzīgi, tur jau arī nepasaka burtiski, ka tam saturam ir jābūt tik un tik, vai cilvēkiem ar invaliditāti tam saturam ir jābūt tik un tik procenti.

Tā kā tas mums ļauj vērtēt, tai skaitā, lai varam nodrošināt kvalitatīvu saturu. Teiksim, ja nav... piemēram, arī tas pamatā par tām mazajām valodām... ja nav žurnālistu, nav redaktoru, kas to var pārbaudīt, medijs īsti nevar atbildēt. Jo, piemēram, tas saturs, kas bija Latvijas Radio-4, viņš bija tajās valodās, ko faktiski redakcija nevar atbildēt, medijs viņu īsti nesaprot, kas tur ir, tāpēc, ka vienkārši, nu, nav jau to lietotāju.

Bet, nu, par to interpretāciju... Man jāteic tā, godīgi, jo es esmu Satversmes tiesā pirmoreiz dzīvē un es nevaru... es personīgi nesaskaņoju to ar Padomes nostāju, kas ir jums iesniegta, bet šobrīd esmu priekšsēdētāja, es pārstāvu, tātad, šo pozīciju. Un... jā, Padome uzskata, ka tas ir pienākums, bet ja jūs jautājat, vai šo pienākumu var dažādi traktēt un vai tā ietvaros var arī atgriezties vai mainīt kaut ko citu... Jā, var un tā ir SEPL locekļu atbildība. Tur es piekrītu, ka var dažādi lemt, jā.

I. Kucina.

Un attiecībā uz SEPLP locekļu atbildību vai kādu atbildību SEPL locekļi nes, ja pēkšņi redzam, ka ir pārkāpta Satversme. Jūs politisko atbildību nenesat tāpēc, ka jūs pietiekoši neatkarīga institūcija esat. Kādas ir tad sekas attiecībā uz šo atbildi par izvērtējumu? Kas viņu izvērtē? Vai tik vienkārši ir atcelt un kādas procedūras var tikt izmantotas?

S. Upleja-Jēgermane.

Tas juristiem būtu jāzina labāk. Bet faktiski SEPL padomes locekļus nevar atbrīvot no amata. Vienīgais, kad var atbrīvot, faktiski, ja konstatē, ka ir pārkāpta nacionālā neatkarība.

I. Poriete.

Sabiedrisko mediju likumā ir noteikts pants, kādos gadījumos sabiedriskās padomes loceklis ir... kādos gadījumos var viņu atcelt no amata. Un tie ir konkrēti likumā minēti gadījumi.

I. Kucina.

Bet pie šiem apstākļiem – varētu atcelt no amata?

I. Poriete.

Tā... tad man ir jāapskatās šī te norma...

I. Kucina.

Nu, visticamāk, tas ir vērtēšanas jautājums...

I. Poriete.

Ja ir iejaukšanās redakcionālajā neatkarībā... bija viens aspekts... ja neapmeklē sēdes un tad vēl...

I. Kucina.

Tātad, pēc savas būtības... paturpināsim šo... Pēc būtības, ja mums ir redakcionālā neatkarība, bet visi Padomes locekļi saka, ka šāda situācija valstī ir vajadzīga, mēs atgriezīamies citā veidolā vai tajā pašā veidolā pie programmām...

S. Upleja-Jēgermane.

Es domāju, ka tas nebūtu tik vienkārši tādā nozīmē, ka Padomes darbs... Mēs atbildam Saeimas priekšā. Saeima mūs var aicināt uz komisijām, uz plenārsēdēm nē un mums komisijās šiem locekļiem ir jāskaidro. Tas ir publisks process, un, ja ir lielas izmaiņas sabiedriskajā pasūtījumā, tad ir jāspēj tās paskaidrot. Tā kā no tāda viedokļa tam ir jābūt publiskam procesam un... jā.

I. Kucina.

Paldies jums liels.

Turpināsim ar Rodiņas kundzes jautājumiem.

A. Rodiņa.

Turpinot šo pašu tēmu. Tātad, tad tomēr, vai es pareizi saprotu, ka tā atgriešanās pie radio pilnībā mazākumtautību valodā, vai tā varētu būt tāda voluntāra rīcība, vai tomēr tai būtu jābūt balstītai sabiedriskā labuma pētījumā to noteikt un ir kādi noteikti kritēriji? Nevar taču būt tā, ka izdomā Padomes locekļi un ka šodien mums būs tā. Vai jūs tomēr varat šo precizēt?

S. Upleja-Jēgermane.

Es teiktu tā, ka tā ir pietiekama valoda... Es vienkārši spriežu pēc savas pieredzes Padomē, ko es esmu darījusi. Tātad šis ir piektais gads. Tātad, protams, ka jābūt pamatā pētījumiem. Mēs dzirdējām vakardien dažādus pētījumus, mēs strādājam. Bet ar pētījumiem un datiem ir tā, ka tad ir jautājums, kā tos piemēro. Nu, šonedēļ mēs atzīmējam barikāžu laiku. Un, nu, ja mēs skatītos tikai datus tā laika, tad, visticamāk, lēmumu par neatkarības pasludināšanu nevajadzēja pieņemt tāpēc, ka, nu, tie dati neliecināja, ka mēs spēsim tātad noturēties pret padomju armijas šeit klātesošās pārsvaru, ka mēs spēsim ekonomiski tikt galā. Tātad, ar to es gribu pateikt, ka, tātad, ar datiem...

tie parāda vienu pētījumu. Un tad ir jautājums, ko ar šiem datiem dara, kādu politiku... plašākā nozīmē es domāju, nevis šaurā partiju politiski... ko ar to dara. Tā kā tādā ziņā... Jā... Ņemot par pamatu pētījumus, datus, var skaidrot un veidot sabiedrisko pasūtījumu. Padomei ir pietiekami liela autonomija dota.

A. Rodiņa.

Ņemot vērā, tātad, jūsu teikto... tad, lai aizsargātu tās vērtības, kas veido Latvijas valsti, vai tad tomēr, tieši Ņemot vērā to, ko jūs stāstījāt par šo lielo un plašo rīcības brīvību, vai tad tomēr likumdevējam nebūtu jānoteic tiesību normās kādi kritēriji, kas būtu jāievēro Sabiedriskajam medijam, veidojot programmas, it īpaši Ņemot vērā, tātad, šo te jūtīgo, nozīmīgo jautājumu – valodas jautājumu?

Kā jūs raudzītos, ja būtu kādi precīzāki kritēriji, kas ir jāņem vērā medijam, veidojot tātad šīs te programmas?

S. Upleja-Jēgermane.

Es paudišu savu personīgo viedokli tāpēc, ka mēs šo neesam Padomē tātad šādi pārrunājuši. Šodien mēs arī esam tikai divi un ir jauns sastāvs.

Tātad, mans personīgais viedoklis ir, ka būtu jāpaliek likumā tiesībām. Un šis kritērijs... es domāju, ka tas varētu būt tas, kas ir Elektronisko plašsaziņas līdzekļu 2. panta ceturtajā daļā – tātad, latviešu valodas konstitucionālā funkcija kā sabiedrības kopējā saziņas valoda jāveicina. Ja to sasaista kopā, tātad, ja saturu mazākumtautību valodās var veidot, ja, nu, tātad, neapdraud šo, vai, nu, tātad, nodrošina šo funkciju, tas nozīmētu, ka tiek izslēgta šī iespējamā divvalodība reālā un divkopienu sabiedrības veicināšana. Tas palīdzētu, manā izpratnē.

A. Rodiņa.

Jā, labi. Bet priekšsēdētāja jau uzdeva ļoti sarežģītu jautājumu. Es mēģināšu vēl vienu reizi uzdot sarežģītu jautājumu.

Vai jūs varat pateikt tomēr un mēģināt nedefinēt, kas ir tā robeža, kuru sasniedzot, varētu teikt, ka mazākumtautību valodas lietojums Sabiedriskajā medijā pārkāpj Satversmes 4. pantu, proti, vai, otrādi šo jautājumu varētu uzdot, vai tomēr jūs varētu mēģināt nedefinēt kādus kritērijus, kuri būtu jāievēro, lai Sabiedriskais medijs ievērotu un būtu Satversmes 4. panta ietvarā rīkojies?

S. Upleja-Jēgermane.

Nu, tas būtu, kā jau es teicu, tātad, šo kontroles funkciju latviešu valodas nodrošināt... Jā, lai novērstu... tātad, Latvijas Satversme pasaka ne tikai to, ka latviešu valoda ir valsts valoda, bet Latvijas Satversme diezgan skaidri pasaka, man liekas, lai arī netieši, ka šī nav divkopienu sabiedrība, šī nav divkopienu valsts. Šī tātad ir konkrēti

latviešu... valsts nācija šeit ir... nu tāda... es neesmu jurists, bet principā, ja tādā virzienā... es teiktu, faktiski arī šī paša 3. panta mūsu likuma sestā daļa, kas ir pirms septītās, kura ir apstrīdētā norma, tur jau ir šī te... ir pietiekami uzsvērts, ka sabiedriskie plašsaziņas līdzekļi, tātad, elektroniskie... tātad, stiprina latvisko identitāti, tātad veicina izpratni par Latviju kā tiesisku un nacionālu valsti, latviešu valoda, tātad, mums, tai skaitā latgaliešu valodu, veicina sabiedrības saliedētību uz latviešu valodas pamata. Tā kā pēc būtības jau šeit arī tas ir pateikts. Tā kā tās normas var arī lasīt droši vien kopā ar to.

Es nezinu, vai es atbildēju...

I. Poriete.

Savukārt varbūt es varētu piebilst, ka, nu, es neuzskatu, ka likumā būtu jānosaka kaut kādas noteiktas proporcijas. Tas būtu jāatstāj tomēr, skaidrojot šo te sabiedrības vajadzību, kā mēs to arī darām līdz šim, pētot sabiedriskā labuma testus, veicot auditorijas analīzes. Līdz ar to es domāju, ka tāda konkrētu proporciju no likumdevēja noteikšana nebūtu nepieciešama. Tā ir jāatstāj tomēr redakcionāli tā kā tiesības izvēlēties Sabiedriskajam medijam pašam.

S. Upleja-Jēgermane.

Jā, es arī tam piekrītu. Proporcijas nē...

A. Rodiņa.

Jūs paši teicāt, ka varat par tiem datiem... uz viņiem var dažādi paskatīties. Tomēr, lai nu būtu tā konstitūcijas ievērošana pilnīgā nozīmē, tad tomēr tie kritēriji nederētu?

S. Upleja-Jēgermane.

Kritēriji un proporcijas būtu divas dažādas lietas. Proporcija būtu konkrēti... nu jā, bet kritēriji... tas ir tas, ko es jau teicu par kritērijiem...

A. Rodiņa.

Bet valodas proporcija nederētu? Valodas proporciju nederētu? Jo vecajā Televīzijas un radio likumā jau ir...

I. Poriete.

Tā savā ziņā jau ir noteikta, teiksim, LTV-7 apraides atļaujā mums ir pateikts, ka tomēr 90 procenti ir latviešu valodā un tad tur tie 10 procenti var sadalīties starp citām svešvalodām. Tā kā...

A. Rodiņa.

Jā, bet šo proporciju jau jūs paši izvēlaties, to jau nav noteicis likumdevējs, to jau jūs paši izvēlaties.

I. Poriete.

Jā, tieši tā. To mēs paši izvēlamies...

S. Upleja-Jēgermane.

Bet, ja likumā noteiktu proporciju, tad kas notiktu tanī brīdī, kad, teiksim, nu cilvēki paši, kas mazākumtautību valodās šobrīd lieto, viņi gribētu vairāk lietot latviešu valodu. Tad mums būs vienkārši jāizpilda šī proporcija izpildīšanas pēc? Nu, droši vien, ka nē.

A. Rodiņa.

Jūs, sniedzot paskaidrojumus, teicāt par Nacionālās drošības koncepciju, ka gars ir ievērots, šīs koncepcijas gars ir ievērots.

Vai jūs varētu precizēt, ko jūs saprotat tad ar šīs koncepcijas garu, jo, kā jūs arī teicāt, ka iespēju robežās koncepcija ir izpildīta. Bet kas ir tas „gars”?

S. Upleja-Jēgermane.

Jā, tur bija tajā mūsu paskaidrojumā... Tas, kas ir svarīgi, ka mēs ar šo koncepciju iepazīnāties, un, kā jau es teicu, mēs nebijām vispār iesaistīti. Ja Padome būtu iesaistīta procesā, tad varbūt arī būtu mazliet citādāka, nevis tā publiskā diskusija pēc tam. Jo, protams, ka tāda publiska konfrontācija starp Sabiedrisko mediju un starp Sabiedrisko mediju pārstāvošo padomi un, tāpat, valdību un Saeimu droši vien nenāk par labu. Bet tas, kas mūsu uzmanību uzreiz saasināja, ka, tāpat, šīs te ... sanāk tā, ka nevar būt mazākumtautību valodā. Ja pasaka, ka var būt tikai tās, kas ir Eiropas Savienības un Eiropas Savienības kandidātvalstis un Eiropas ekonomiskās zonas valstis... tāpat valodas... tas nozīmē, ka, piemēram, ebreju, romu, baltkrievu un arī krievu valodas nav šīs... Tāpat, tas nozīmē, ka mēs nevarētu tās valodas ieslēgt. Un tāpēc mēs uzreiz definējām, ka, tāpat, nu, mēs nevaram izpildīt... un tur mēs saskatām, ka tur mēs arī ietu pret Latvijas likumiem, pret Satversmi, ja mēs aizliegtu visas šīs te valodas. Nu, tajā skaitā, arī krievu valodu, jo tā krievu valoda tajā koncepcijā, protams, ir izdalīta ļoti īpaši, kā jūs zināt, bet tajā pat laikā tas attiecas... tas iespējamais aizliegums uz citām valodām, ne tikai uz krievu, arī uz citām mazākumtautību valodām, vēsturiskajām tajā skaitā.

A. Rodiņa.

Jā, paldies.

Un man ir jautājums. Tātad, pirmajā apstrīdētajā normā jeb principa vai pamatprincipa normā, par ko mēs runājam, tiek lietots jēdziens „pakalpojums mazākumtautību valodās”. Kas tas ir par „pakalpojumu mazākumtautību valodās”, ko veido?

S. Upleja-Jēgermane.

Es domāju, ka tas ir tas, kas ir mūsu likumā, tātad... Sabiedrisko mediju likuma 4. panta piektā daļa, kas pasaka, ka Sabiedriskā medija galvenais uzdevums ir sniegt audiovizuālus... jā... sabiedrisko plašsaziņas līdzekļu galvenais uzdevums ir veidot un izplatīt programmas un sniegt audio un audiovizuālus pakalpojumus sabiedriskā pasūtījuma ietvaros. Tas nozīmē, ka, tātad, programmas būtu, tātad, tās, kam ir apraides atļauja – Latvijas Televīzijas programmas divas un šobrīd četras Latvijas Radio programmas un viena retranslācija, tātad, Latvijas Radio-6, un audio un audiovizuālie pakalpojumi ir faktiski tas arī, ko nodrošina nu portālā vai citos veidos, tai skaitā arī sociālos medijos. Nu, šobrīd ir dažādās platformās.

A. Rodiņa.

Vai „pakalpojums” nozīmē arī tas portāls, kas, piemēram, man tagad ir datorā atvērts LSM.lv ar visām trijām citām valodām, kas ir piedāvāts? Tas ir arī pakalpojums? Vai es pareizi saprotu?

I. Poriete.

Jā, tieši tā, jo būtu aplūkojama arī Sabiedrisko mediju likuma 8. panta astotā daļa, kas nosaka, ka Sabiedriskais medijs ir tiesīgs tā kā izplatīt jebkādā tehniskā veidā, tostarp arī internetā.

A. Rodiņa.

Un portāls piedāvā tātad arī iespēju iepazīties ar informāciju krievu valodā. Un viens no iemesliem, tātad, šai jaunajai konceptuālai pieejai mazākumtautību satura mazākumtautību valodās piedāvāšanai bija norādīts, ka ir nepieciešams novērst divkopienu sabiedrības pastāvēšanu.

Sakiet, lūdzu, kā ar šo LSM.lv krievu valodā... Tas neveicina šo te divkopienu sabiedrības pastāvēšanu? Vai šeit jūs to bažu neredzat?

S. Upleja-Jēgermane.

Nē. Salīdzinājumā ar to, kā bija, kad bija Latvijas Radio-4 un kad bija rus.LSM, kad tur bija pat atsevišķas savas ziņas, atsevišķas redakcijas un LR-4 bija pilns klāsts, tai skaitā bērnu raidījumi, tai skaitā pasaciņas, tai skaitā kultūra un tamlīdzīgi... un portālā arī bija dažādi autorraidījumi un principā pilnīga redakcija, tad tas faktiski veidoja vienkārši objektīvi, nu, dažādas telpas. Šobrīd tas ir novērsts. Tātad, šajā portālā

tas ir samazināts līdz minimumam. Iespējams, ka tur kaut kas parādās saturā tajos 30 vai lokālajos procentos, bet kopumā tas tiek veidots tā... tā ir viena redakcija, tātad LSM ir viena redakcijas vadītājs, redaktori un tad tur sadalās, kā pa valodām, teiksim, kurš ko tulko, kurš ko taisa... bet, jā... tas ir novērsts.

A. Rodiņa.

Tātad es saprotu, ka tas nozīmē vienu redakciju. Un tad jūs sakāt, ka ir novērsta tā baža par dažādām redakcijām, jo viens no pārmetumiem, kas tika izteikts Sabiedriskajam medijam, bija, ka ir dažādas redakcijas un dažādas pieejas. Tātad jūs sakāt, ka ar šo te redakcionālo vienotību, ja tā varētu teikt, viss ir kārtībā?

S. Upleja-Jēgermane.

Es teiktu, ka jā. Un, starp citu, tas arī rada, kā jau es pieminēju savā uzrunā... Tātad šī jaunā pieeja, ko medijs īsteno, ir ne tikai tas, ka, tātad, mainās valoda un likvidēts radio, bet tas, ka arī ir īpaši piedomāts par to, lai latviešu valodas raidījumos, tātad, programmas būtu latviešu valodā, bet lai būtu redzami cilvēki, dzirdami, tai skaitā ar akcentiem valodā, būtu tēmas viņiem aktuālas apspriestas... Jo, ziniet, sanāk tā, ka, ja mēs runājam par saliedētu sabiedrību un par integrāciju, tad mēs sakām, ka ir jābūt divās valodās. Nu faktiski sanāk, ka sadalās un objektīvi, ja ir tajā valodā, tad vienkārši sadalās tās tēmas, un principā arī mēs kā latvieši neveicinām to cilvēku iekļaušanos šajā te mūsu sabiedrībā. Un šobrīd ir tas uzstādījums, ka šie cilvēki būs vairāk... nevis tā, ka vienā tēmā runā par to, kā tad krievu bērniem pāriet uz latviešu valodu skolās un to viņi runā savos kanālos, tātad savās programmās, un latviešiem par to nerunā un nedzird varbūt. Tātad, tam ir jāmainās. Nu, jā...

A. Rodiņa.

Paldies.

Un vēl par portālu LSM.lv ar visām valodām. Es saprotu, ka padome var brīvi izvēlēties, teiksim, kādās valodās piedāvāt šo te LSM.lv? Vai tomēr, nu, tas tiek iekļauts tajā skaitā arī šajā sabiedriskajā pasūtījumā? Kā jūs nonākat, ka, piemēram, tagad tikai divas valodas... Jūs stāstījāt, kas varētu pamatot, tātad skaitliskais un Ukrainas īpašā situācija. Bet kā jūs pamatotu, ka, piemēram, nav citās mazākumtautību valodās?

S. Upleja-Jēgermane.

Tāpēc, kā jau es teicu, tās bija lietderības... tātad, bija saturs portālā baltkrievu un poļu valodā, tas bija tā kā vairāki raksti mēnesī, tas nebija tā kā ikdienā ziņas vai plašs klāsts. Un tur tiešām tas, cik tas tika lietots, cik tas tika lasīts, tātad, tas nebija, tas bija ļoti mazs skaits. Un arī tas, ka tur tomēr nav cilvēku redaktoru... Es arī esmu strādājusi gandrīz 30 gadus pirms šī darba medijos un, tātad, tev ir jābūt vismaz četri acu

principam kā minimums. Tad kur nu vēl, ja medija vadībai ir jāatbild... Ir kāds, kas rada to saturu tajā valodā, ir kāds, kas viņu var izredīgēt, atbildēt un principā medijiem būtu jāatbild par to. Un tam ir jābūt kvalitatīvam. Un tie ir īpaši standarti Sabiedriskajā medijā, tas nav tā, ka jebkuru un jebko var publicēt.

Līdz ar to tā tad, nu, nav īsti iespējams nodrošināt kvalitatīvi un nav īsti tās lietderības. Un tā tad Latvijas Radio-4 šie raidījumi, kas bija, tie bija nacionālo biedrību veidoti raidījumi. Kā jau es teicu, tas bija daudzās valodās, piemēram, tas pats poļu raidījums bija. Tā tad Polijas savienība, Polijas vēstniecība maksā Latvijas Poļu savienībai noteiktu finansējumu raidījumam un veido raidījumu Poļu savienība, viņš skan Latvijas Radio, Latvijas Sabiedriskajā medijā, un par to atbild Latvijas Sabiedriskā medija vadība, kura vispār nevar saprast nekādi, kas tur notiek.

Jā... nu, tāpēc arī šīs izmaiņas ir un tāpēc tas izvērtējums ir, kas tieši ir vajadzīgs. Un es pieņemu, tas ir mans personīgais viedoklis, par to pašu ukraiņu valodu... Es domāju, ka tam tā nevajadzētu būt ilgstoši, jo, ja diemžēl šis karš ilgs un bēgļi paliks, viņiem ir jāmacās latviešu valoda, viņiem ir jāintegrējas. Mēs nevaram arī vienmēr, nu, tā tad, nākt pretī, jo mums ir jā rūpējas par to, lai viņi arī šeit iedzīvotos labi un latviešu valodā.

A. Rodiņa.

Nu, jūs teicāt, ka jūs devāt vadlīniju jeb uzstādījumu tā tad LSM valdei izstrādāt tādu piedāvājumu, kur tiek ievērota proporcionāla valodu pieeja. Tas bija viens no aspektiem. Kāds ir jūsu vērtējums? Šī proporcionālā valodu pieeja ir ievērota?

S. Upleja-Jēgermane.

Es teiktu, ka jā. Tāpēc ka, kā jau teicu, krievi ir Latvijas vēsturiski lielākā mazākumtautība. Pat ja kā nu mēs dalām to daudzumu... un jā... kā tā tiek lietota... jā... tādā ziņā... jā...

A. Rodiņa.

Tad tāds praktisks jautājums. Jūs redzat, ka norma pieļauj atvēlēt, tai skaitā arī mazākumtautību valodās, daļu televīzijas un radio programmu. Vai praktiski ir iespējama tāda radio programma, kur ir daļa mazākumtautību valodā? Vai praktiski tādu var īstenot?

S. Upleja-Jēgermane.

Nē, nav. Un tāpēc arī no Latvijas Radio-4, kad tika pieņemts lēmums, ka, tā tad, Latvijas Radio-4 beigsies, arī faktiski tas bija vēl viens papildu arguments, kāpēc nevarēja palikt varbūt tajās citās valodās... Tāpēc, ka tas, kā cilvēki klausās radio, viņi tad ieslēdz un klausās visu dienu vai noteiktā laikā... viņi nevar izsekot, ka man tagad būs

kaut kad kaut kādā brīdī tur kaut kas tanī valodā. Līdz ar to no tāda praktiskā lietotāja viedokļa... un tas arī no Latvijas Radio-4 parādījās jau pašiem, droši vien tajā brīdī, ka tur nāktu arvien vairāk latviešu valodā saturs, jo tulkots saturs... tas jau tā kā no tāda audio uztveres viedokļa jau nebija vairs ļoti kvalitatīvi lietojams.

I. Kucina.

Jā, paldies.

Paturpināšu nedaudz. Sakiet, lūdzu, par apstrīdēto normu, par abām apstrīdētajām normām. Vai, jūsuprāt, tad, kad programma tiek veidota krievu valodā, runāsim konkrēti par valodu šo, pilnīgi vesela programma, nevis tās daļa, bet vesela programma krievu valodā... vai šādi tiek veidota Latvijā divkopienų sabiedrība un tādējādi arī tiek apdraudēta valsts valoda? Tad, kad vesela programma no vairākām programmām, tā, kā to paredz viena no apstrīdētajām normām.

S. Upleja-Jēgermane.

Tas var to veicināt. Tas nenozīmē... jā, tas var. Var būt arī tāda situācija, ka ir pilnībā tulkota, teiksim, nu ja viņa arī faktiski ir uztverama ar dzirdi krievu valodā vai var lasīt, bet viņa tulkota pilnībā no latviešu valodas, tātad, saturs ir bijis veidos latviski, tad, protams, tas tā nav, bet faktiski tas ir priekšnoteikums, es teiktu tā, lai veidotos divkopienų... tas vienkārši objektīvi tā izriet.

I. Kucina.

Un tad, kad pastāvēja Radio-4 tajā formātā, kas bija 90 procenti krievu valodā un pārējie 10 citās valodās, vai pie tiem apstākļiem valsts valoda tika apdraudēta jūsuprāt?

S. Upleja-Jēgermane.

Kaut kādā ziņā tika apdraudēts, jā... valsts valodas konstitucionālais... latviešu valodas kā konstitucionālā funkcija kā saziņas valoda. Tāpēc, ka veidojās šī atsevišķā telpa. Un tas arguments ir... Iedomājieties, ka, tātad, ir vēlētajī, kuri arī vēlē Saeimu un viņam vajag informāciju krievu valodā. Bet kādā valodā strādā Saeima? Latviešu. Tātad atkal... Tātad sanāk, ka cilvēks par Saeimas darbu saņem tikai tulkotu informāciju. Viņš nemaz nevar sekot arī Saeimas darbam, teiksim, ikdienā. Un, kā mēs zinām, caur medijiem jau mēs nevaram pilnībā redzēt, kā strādā Saeima vai valdība. Tātad ir ļoti daudz avotu, tajā skaitā ir stenogrammas, tai skaitā ir video ieraksti, audio ieraksti, piemēram, no Saeimas darba.

I. Kucina.

Jā, sapratu. Vēl viens jautājums par apstrīdēto normu.

Paldies, ka jūs tā arī godīgi atbildējāt. Cilvēka faktors ir padomēs un citās institūcijās. Bet, sakiet, lūdzu, vai no tā var secināt, ka jā... dažādi, kā jūs teicāt, ka normas var interpretēt, bet vai šī norma ir tādā gadījumā neskaidra un nenosaka konkrētu tvērumu un robežas, lai jūsu interpretācija, kas ir vienai padomei, otrai padomei, kur ir krasi atšķirīgi viedokļi, izņemot jūs, ko teicāt sēdē, ka jūs nepiekrītat paustajam rakstveida viedoklim, padomes, savas padomes... Vai tas veicinātu, ka, ja kritēriji tiktu noteikti, tad norma būtu skaidra un balstītos uz regulējumu, kas aptvertu principus, un tad padomē ne vienā, ne otrā nebūtu par to diskusiju, vai norma ir satversmīga vai nav. Pēc savas būtības, vai norma tik tiešām... pēc savas būtības, vai norma ir pietiekoši neskaidra un neelastīga, lai es teiktu, ka, lūk, mēs visi vienoti viņu izprotam, kādi tur principi ir paredzēti un kā vajadzētu to īstenot? Vai jūs sakāt, ka norma ir pietiekoši skaidra, bet no otras puses jūs pieļaujat dažādas interpretācijas šai normai?

Tieši praktiski... tieši godīgi un praktiski.

S. Upleja-Jēgermane.

Es varbūt došu arī Inai vārdu. Bet mans personīgais viedoklis, ka to var interpretēt dažādi, bet vai var pateikt pilnībā kritērijus un vai vajadzētu, es domāju, ka tādus ļoti detalizētus nevajadzētu tāpēc, ka tas ir mediju neatkarības jautājums, redakcionālās neatkarības jautājums, un tād arī šī Padome kā institūcija Eiropas kultūrtelpā ir sabiedriskie mediji, citur jau viņi nav pasaulē nemaz tādi... Nav tāda nozīme sabiedriskam medijam. Un tād tur ir... tād ir likumdevējs, kas pārstāv kopumu, vēlētajū, tautu, un tad ir Sabiedriskais medijs. Un tad pa vidu ir tā... lai nebūtu šāda tiešā starp Saeimu un politiķiem un lēmumu pieņēmējiem, likumdevēju un mediju, nebūtu tā tiešā saikne tāds... tad Padome ir pa vidu tas interpretētājs, arī tas tajā skaitā tas spiediena izturētājs un tas lēmumu pieņēmējs. Un tā ir tā Padomes atbildība. Un faktiski nevajadzētu būt tādām Sabiedrisko mediju likumam, kur ir sarakstīts jau pa pantiem, piemēram, cik procentu tas, cik procentu tas... Tā nevajadzētu, ir jāatstāj interpretācijas iespēja. Bet būtu jānovērš tādas lietas, lai nebūtu iespējas interpretēt kaut ko, kas tiešām ir pretrunā, vai var ko interpretēt kā pretrunā esošu Satversmei. Es tā teiktu.

I. Poriete.

Jā, es piekrītu Sanitai par to, ka nevajadzētu šādi detalizēti iet kritērijos vai kaut kādās proporcijās. Bet ko es vēlētos piebilst varbūt pie tā iepriekšējā par latviešu valodas apdraudējumu. Nu, tīri praktiski mēs varam paskatīties uz šo jautājumu, cik programmas ir ar apraidi simtprocentīgā latviešu valodā. Latvijas Radio šobrīd ir pilnīgi visas radioprogrammas simtprocentīgi latviešu valodā, LTV1 ir simtprocentīgi latviešu valodā, LTV-7 ir neliela daļa faktiski citās valodās. Un arī mēs sniedzām datus, tīri finansiāli paskatoties. Nu, tas arī bija... bija tā tendence, mēs bijām aplūkojuši no 2023. gada šos te datus, ka bija vēl redzama tā tendence, ka saturs latviešu valodā ir

tikai ar tieksmi uz augšu. Un faktiski šis te satura budžets citās valodās veidoja 10–11 procentus. Līdz ar to es domāju, ka tur nav pamata runāt par kaut kādu latviešu valodas apdraudējumu.

S. Upleja-Jēgermane.

Jā, un es arī varu piebilst, ka šogad, piemēram, tātad no 36 miljoniem, kas ir satura budžets LSM, kopējais ir 60, bet saturam tiešais... Un no tā 872 tūkstoši ir tātad satura veidošana svešvalodās, kas ir tātad ukraiņu un krievu, jo angļu valodā ir 256 tūkstoši. Tā kā tā ir tāda ļoti niecīga proporcija šobrīd.

I. Kucina.

Lūdzu!

2,29M. Mits.

Jā, man būtu saistīts jautājums. Es vienkārši gribētu lūgt jūs precizēt. Kā jūs redzat šo te pienākumu veidot, tātad, raidījumus vai fragmentus mazākumtautību valodās, kā viņš Sabiedrisko mediju pārvaldības likuma 3. panta septītajā daļā ir noteikts. Jūs minējāt, ka, ja to lasa kopā ar šī likuma 2. pantu, kur ir stratēģiskais mērķis, tajā skaitā arī „kopt latviešu valodu un nacionālo kultūru saskaņā ar Satversmi”, pašā 3. pantā tālāk attiecībā uz mazākumtautību valodām ir turpinājums, lai veicinātu visu Latvijas iedzīvotāju sajūtu, ka viņi ir piederīgi Latvijai, sabiedrības integrācijai Latvijai kā nacionālā valstī.

Vai jūs skatāt kā institūcija sistēmiski šo te pienākumu veidot raidījumus vai to fragmentus mazākumtautību valodā, vai arī tā ir Padomes locekļu rīcības brīvība, kā viņi saprot un piemēro šo pienākumu?

S. Upleja-Jēgermane.

Es teicu, ka sistēmiski. Tā nevar būt, arī tāda pilnīgi.. ka nomainās padomes sastāvs un mēs kaut ko pieņemam.

Tāpēc, pirmkārt, jau ir tradīcijas, otrs – ir esošās apraides atļaujas, un tad tas, ko Padome var darīt, ir regulāri skatīt, pārskatīt. Tātad Padomes pienākums ir arī tātad radīt, apstiprināts un palīdzēt izstrādāt šo stratēģiju, vidēja termiņa darbības stratēģiju, kas parasti ir apmēram četriem gadiem, bet tā pēc likuma var būt no trim līdz septiņiem gadiem. Un tad uz tā balstās sabiedriskais pasūtījums. Tā kā to var regulāri, un tas ir sistēmiski.

Un mēs arī tajā brīdī, piemēram, kad sākās Krievijas pilna apmēra iebrukums Ukrainā 2022. gadā, mēs jau sabiedriskā pasūtījuma vadlīnijās nākamajam gadam jau ielikām konkrētas lietas, teiksim, tātad arī to saturu ukraiņiem un tamlīdzīgi. Un vēl pēc gada teiks, nu mēs pārskatām... Mums ir arī pienākums Padomei, tātad, 9. vai 10. pantā,

kur ir sabiedriskie pasūtījumi, tur ir arī pienākumi tātad vērtēt iekšējos, ārējos faktoros un tātad visu laiku noteikt tā stratēģisko attīstību.

Tā kā atbilde būtu, ka – jā, tas ir sistēmiski. Protams, ir vienmēr cilvēcisks faktors, kā kurš traktē kaut ko, bet, nu, tas nav tā, kā vienkārši *ad hoc*... kā ienāk prātā, tā to pasniedz.

A. Rodiņa.

Es ilgi domāju. Es klausījos jūsu atbildi, kad priekšsēdētāja prasīja par nomas skaidrību. Jūs teicāt, ka nevajadzētu likumā regulēt, tātad, šo te valodu proporciju. Bet tad jūs teicāt, ka ir jānovērš tādas lietas, kas var apdraudēt. Es nepaspēja tālāk piefiksēt... Iespējams, ka teicāt par Satversmi.

Vai jūs tad šobrīd jau varat pateikt, kas būtu jānovērš likumā, kas var apdraudēt Satversmi?

S. Upleja-Jēgermane.

Mans personīgais viedoklis, ka būtu skaidrāk, teiksim, jādefinē tas, ka, tātad, latviešu valodai ir šī konstitucionālā funkcija būt par sabiedrības kopējo saziņas valodu, tātad arī demokrātiskās līdzdalības procesa valodu, lai nerastos situācija, ka, tātad, jā, nu, piemēram, tām pašām debatēm vēlēšanu... nu, ka mēs par vēlēšanām, kur strādā tajās institūcijās principā latviešu valodā, nu, Eiropas Parlamentā, protams, ir vēl citas darba valodas... ka mēs debatējam divās dažādās telpās, vienā Sabiedriskā medijā divās dažādās valodās par dažādām tēmām. Nu, tam tā nevajadzētu būt. Tā ir tā doma.

Jo, protams... kā jau Ina arī pareizi teica... latviešu valodas proporciju kā tādu jau nav iespējams apdraudēt, tāpēc, ka, protams, no visa tā satura tā ir milzīga. Bet, pat ja tā nav proporcija, nu... tad saturiski... Teiksim, ja ir atsevišķa programma krievu valodā un analītiskā informācija, tad tas ir cits stāsts. Tas pat varētu nebūt skaitliski liela proporcija.

I. Kucina.

Lūdzu!

J. Briede.

Vai to varētu novērst, likumā ierakstot, piemēram, veidot programmu tādā un tādā valodā „ne vairāk kā” un nepasakot konkrētus procentus un proporcijas, bet pasakot, ka „ne vairāk kā” kaut kas un „ne mazāk kā”...?

I. Poriete.

Mēs jau laikam teicām, ka mēs uzskatām, ka nav vajadzīgs šis...

S. Upleja-Jēgermane.

Nē, skaitliski, nē... Es teiktu, ka visdrīzāk... ja es rakstītu vai skaidrotu, tātad, interpretācijā mazākumtautību valodās satura... piemēram, šīs normas interpretācijā... tātad nē, neapdraudot šo konstitucionālo funkciju, šo kopējo saziņas valodu. Tas nozīmētu to, ka nav šī divkopienu situācija vienkārši.

Jo, nu, arī mans personīgais viedoklis... Mēs jau redzam, ka, protams, ka izglītībā šobrīd notikusi pāreja, un es arī zinu, ka tas nevarēja ātrāk notikt, mēs zinām. Bet tas nenozīmē, ka cilvēkiem... nu, tā tas ir, tā mūsu situācija Latvijā ir tāda, kāda viņa ir ar tām padomju okupācijas sekām padomju. Tas nenozīmē, ka cilvēkiem, pat ja viņi latviešu valodu ir spējīgi lietot, ka viņi to lieto, ka viņiem varbūt ir vēlme saglabāt to savu identitāti plašākā mērogā, viņiem ir vēlme varbūt saglabāt šo, es teiktu tā... šo divkopienu sabiedrību. Un tas nav mūsu interesēs, un tas arī ir citos mūsu likuma pantos pateikts, ka mūsu pienākums ir nodrošināt saliedētību sabiedrības uz latviešu valodas pamata. Tā ir mūsu... mēs dzīvojam vienā valstī, mums ir jāsarunājas latviešu valodā par svarīgākajām lietām. Un tad ir, protams, lietas, kas ir mazākumtautībām svarīgas – kultūras un tamlīdzīgi, tās ir tā viņu valoda.

I. Kucina.

Paldies. Krūmiņas kundze. Lūdzu!

V. Krūmiņa.

Jā, man arī viens precizējošs jautājums tieši par normas skaidrību.

Bet sakiet, lūdzu... protams, ja runā par detalizācijas pakāpi vai kritērijiem, tātad, ja runā par citām mazākumtautību valodām, varbūt tas ir atšķirīgi. Bet atkal šā brīža ģeopolitiskajā situācijā, ja runājam par krievu valodu, kura faktiski tiek atzīta arī par tādu valodu, kas tiek izmantota kā instruments drošības apdraudējumam... Vai tanī gadījumā tomēr šeit nebūtu kaut kas tieši no politiķiem, kas pieņem lēmumus, lūk, šai normas skaidrībai jāieliek kaut kāds kritērijs.

Kā jūs uz to skatāties? Paldies.

S. Upleja-Jēgermane.

Paldies. Nē, es domāju, ka nē. Nevienai valodai nevajag ielikt tā kā skaitlisku, bet būtu jāparedz... palīdzētu tas, ja būtu, teiksim, tiešām uz ko atsaukties, ka lai nu nekādi nemazinās latviešu valodas loma. Bet kāpēc krievu valoda ir... un es arī, lai kādi nebūtu mani uzskati, es to atbalstu, ka tas ir, un tas bija tajā mūsu nostājā, ka mēs esam situācijā, ka ir vajadzīga, tātad, informācija. Šobrīd vēl es arī uzskatu, ka ir jābūt cilvēkiem informācija, tai skaitā, ja būs krīzes situācija. Nu, tādas pamata lietas. Tas nebūs varbūt vajadzīgs pēc dažiem gadiem, bet šobrīd... nu, jā... tā situācija ir pārāk sarežģīta un tāpēc tas ir palicis un ir vajadzīgs. Jā.

I. Kucina.

Jurisa kungs, lūdzu!

J. Juriss.

Jā, paldies. Man tāds viens precizējošs jautājums. Tiesas sēdē vakar arī izskanēja diezgan plaši jautājums daļā par dažādu apdraudējumu esību, hipotētiski un tad attiecīgi valsts pienākumu caur Sabiedrisko mediju reaģēt uz to. Un bija arī izvirzīta tāda hipotēze par to, ka būtu jābūt sasniedzamam pēc iespējas plašākam cilvēku lokam Latvijā. Tātad, ne tikai pilsoņi vai nepilsoņi, bet nu faktiski jebkurš, kurš uzturas Latvijā noteiktu laika periodu un uz kuru šī te informācija varētu tikt attiecināta.

Šajā sakarībā man ir jautājums, sakarībā, protams, ar apstrīdētajām normām, abām apstrīdētajām normām. Jūsu ieskatā, šīs apstrīdētās normas var kalpot vai nevar kalpot par instrumentu sabiedrības informēšanai tieši šādos gadījumos?

S. Upleja-Jēgermane.

Jā un tā tas arī ir. Tātad šobrīd arī tāpēc krievu valoda ir... tas ir viens no iemesliem, kāpēc tā ir palikusi. Un tas arī bija mūsu tajā nostājā, ka tātad ir jādomā par saziņas formātiem tieši krīzes situācijās... Jā, es nevaru atrast ātri... tātad tieši krīzes situācijās. Bet atbilde principā... bet tas būtu, pat ja būtu pienākums vai tiesības, neatkarīgi no tā, kā būtu norma traktēta. Un es teiktu tā, godīgi par to, ka nu, ja ir jāpieņem lēmumi, ja ir absolūti krīzes situācija, nu, var atļauties arī droši vien varbūt pārkāpt likumu, ja ir tāda pilnīgi... nedod Dievs, ka tāda būtu... bet, nu, cerams, ka tas tā nebūtu... Bet šobrīd, jā... tātad būtu jāpaliek Sabiedriskajam medijam iespējai, tajā skaitā arī tajā 8. pantā, ka ir svešvalodās tajā skaitā... jo mums ir cilvēki varbūt Latvijā, kas nu angļiski saprot un tikai angļiski... Tā kā... jā...

J. Juriss.

Paldies par jūsu atbildi. Un piezīme, ka labāk likumu nepārkāpt nevienā gadījumā, protams.

S. Upleja-Jēgermane.

Protams.

I. Kucina.

Paldies. Turpināsim ar Saeimas deputātu pārstāvi. Lūdzu, Smiltēna kungs.

E. Smiltēns.

Paldies.

Nu, pirmais, ko es vēlētos jautāt, precizējot attieksmi,.. SEPLP attieksmi pret Nacionālās drošības koncepciju. Proti, parlamentārajā demokrātijā Saeima konstitucionālā vairākumā pieņēma tādād lēmumu par Nacionālās drošības koncepcijas apstiprināšanu. Un vai tā ir SEPLP saistoša?

S. Upleja-Jēgermane.

Tiktāl, ciktāl... tādād, šis ir terminēts dokuments, tas ir, četriem gadiem to pieņem un tas ir faktiski plānošanas dokuments, kas ir jāizmanto tālākos, tādād lēmuma pieņemšanā, likumu izstrādē un tamlīdzīgi. Tas nav likums, tam nav likuma spēks. Mēs esam arī centušies to ievērot. Bet es tad piebīdīšu, ka tad arī vajadzētu iesaistīt arī veidošanā.

I. Poriete.

Tieši tā. Demokrātiskā valstī... pajautāt kompetentās institūcijas viedokli. Tostarp, arī sabiedrisko mediju pamatprincipos ir noteikts, ka Sabiedriskais medijs stiprina valsts drošību un arī Padomes locekļiem un valdes locekļiem ir nepieciešamās pieejas. Tā kā mēs uzskatām, ka bija iespēja šo te jautājumu konkrēti izrunāt un saprast, vai šis paredzētais punkts vispār, vairs ir iespējams sasniegt to mērķi ar to, kādā veidā viņš noformulēts.

E. Smiltēns.

Kur SEPLP redz to robežu, cik SEPLP ir pilnīga neatkarība, brīvība no šāda veida Saeimas lēmumiem? Cik tie ir saistoši?

I. Poriete.

Mēs droši vien vadāmies likuma ietvarā, mums ir saistošs Sabiedrisko mediju likums, mums ir saistošs Satversmē paredzētās, un droši vien tā mēs arī šim te piegājām, vadoties pēc normatīvā ietvara

S. Upleja-Jēgermane.

Tajā skaitā mēs arī Saeimas komisijas atbildīgās arī laikus un uzreiz vairākas reizes informējām, ka mēs redzam, ka tur ir problēma piemērošanā mūsu gadījumā, tādād mēs tāpēc to piemērosim tādu... Nu, tas guva atbalstu, un, protams, neviens neaizliedza un neteica, ka mēs to nevaram darīt, tā kā mēs uz traktējām.

E. Smiltēns.

Turpinot par to rīcības brīvību un robežām. Vai šobrīd Padomei ir kāds ierobežojums... šodien, kaut vai šodien... atjaunot Latvijas Radio-4... Proti, vai ir iespējama situācija, ka SEPLP var atgriezties pie divvalodības jebkurā brīdī, pat ja tas ir pretēji, tā

sakot, Nacionālās drošības koncepcijām, kopējai valsts politikai, ārējiem apstākļiem... vai cik lieli ir šī iespēja... teorētiski.

S. Upleja-Jēgermane.

Praktiski tas nebūtu iespējams, jo vajadzīga apraides atļauja, tātad mums būtu jāiet uz NEPLP, bet kuriem arī, starp citu, laikam... Bet teorētiski... jā, ir tāda... neaizliedz, manuprāt, nekas...

I. Poriete.

Likums to neaizliegtu... Bet, protams, šeit ir arī šie praktiskie apsvērumi. Mēs esam atteikušies no daļas frekvenču, kas bija LR-4. Protams, daļu mēs saglabājam, bet tas šā kā tā nebūtu vienas dienas jautājums, un tieši tā - būtu jāiet uz SEPLP, lai saņemtu apraides atļauju.

I. Kucina.

Jā, atbilde saņemta. Teorētiski – jā.

E. Smiltēns.

Tātad, pie šāda gadījuma, kādas būtu Saeimas un valsts politikas veidotājiem ātras iespējas reaģēt un šo mainīt?

I. Kucina.

Es domāju, šis jautājums nav pārstāvēm... Saeimas pārstāvei... tas ir pilnīgi cits.

E. Smiltēns.

Es gribēju papildināt, cik precīzi būtu jādefinē, jo šobrīd pastāv interpretācijas iespējas, tātad nu...

I. Kucina.

Mēs dzirdējām, kādas robežas saskata padomes pārstāves. Lūdzu, tālāk.

E. Smiltēns.

Nākamais. Nu, mēs redzam šobrīd ārpolitisko kontekstu, nu, to situāciju. Kanādas premjerministrs Marks Kārnijs ir teicis, ka tās ir tiesībās balstīto tiesību beigas. Jā, vakardien Dalasā viņš ir pateicis to. Un jauna pasaules kārtība kaut kādā ziņā veidojas. Šobrīd mēs esam situācijā, kad ir hibrīdkarš pret mums, Ukrainā notiek pilna mēroga karš.

Kā jūs skatāties uz Ukrainas pieredzi un viņu lēmumiem valodas lietojumā medijos? Cik lielā mērā ir attaisnojies, jūsuprāt, viņu lēmums pilnībā izslēgt krievu valodu no medijiem un komunikācijas ar sabiedrību un vai tur nav pazaudētas šīs auditorijas...

I. Kucina.

Ja varat atbildēt, tad jā,... ja nē, tad turpināsim ar jautājumiem.

S. Upleja-Jēgermane.

Mēs neesam detalizēti pētījuši Ukrainas pieredzi. Un es te pateikšu, kāpēc. Tāpēc, ka mēs neesam Ukrainas situācijā. Tātad, mums nav tāda veida karš ar Krieviju. Un otra lieta ir atšķirīga, ka, tātad Ukraina, protams, ir Eiropas Padomes dalībvalsts un Eiropas Cilvēktiesību konvencija attiecas uz Ukrainu, bet Ukraina nav Eiropas Savienības vai NATO dalībvalsts, un Eiropas Savienība un NATO – tās arī ir vērtību savienības. Nu, proti, es teiktu no tāda konteksta, ka... es nekomentēšu ukraiņu tieši pieredzi, bet, kā jau es teicu, mums atšķiras situācijas.

E. Smiltēns.

Manuprāt, tās daudz neatšķiras, bet...

I. Kucina.

Turpināsim ar jautājumiem.

E. Smiltēns.

Jūs runājāt, ka ukraiņu valoda faktiski ir tāds pagaidu risinājums, ka, es citēju, „viņiem ir jāintegrējas”. Tas nozīmē, ka ukraiņu valoda šobrīd ir kā izvēle, bet nu tādā vidējā ilgtermiņā tad viņa varētu arī nebūt kā izvēle. Vai es pareizi sapratu to jūsu teikto?

S. Upleja-Jēgermane.

Tas bija mans personīgais viedoklis, un jā... Bet nu jebkura valoda, izņemot latviešu valodu, jebkura valoda faktiski var ilgtermiņā pazust no Sabiedriskā medija. Tas arī ir fakts.

E. Smiltēns.

Vai, jūsuprāt, krievu valodā runājošajiem Latvijā būtu jāintegrējas, un kā lielākā mērogā mēs šobrīd redzam izmaiņas... vai šis te saturs pieejamais un šī te politika konsekventi šo krievu valodu lietot Sabiedriskajā medijā, vai tas palīdz?

S. Upleja-Jēgermane.

Tas palīdz, ja saturs ir tulkots, Ja stāsta par Latvijas lietām, tajā skaitā par vēsturi, tas palīdz, ja piedāvā medijs arī tajā skaitā iespēju apgūt latviešu valodu, dzirdēt, salīdzināt, arī tulkot.

Un par ukraiņu valodu es piebīdīšu vēl tādu faktu, ka tas tā diemžēl ir, ka, ja paskatāmies, teiksim, nu, man ir pieejama statistika, ko lasa cilvēki arī krievu valodā, krievu valodā viņi lasa arī daudz par Ukrainu. Tātad mēs zinām par Ukrainas lietām tāpēc, ka daudzi no tiem bēgļiem, kas ir atbraukuši, un viņi, diemžēl, nelieto arī ukraiņu valodu, viņi lieto krievu valodu. Un tātad arī viņi kaut kādā ziņā vairo šeit krievu valodas klātbūtni un tas nepalīdz ne viņiem, ne mums. Tā kā ir tā doma, ka, ja cilvēki diemžēl ir bēgļu gaitās nonākuši, tad viņiem ir jāiedzīvojas tajā valstī, kur viņi ir. Tas palīdzēs viņiem pašiem dzīvot kvalitatīvāku dzīvi, viņu bērniem arī.

E. Smiltēns.

Tieši par to mans nākamais jautājums arī bija, ka liela daļa no šiem cilvēkiem, kas ir atbēguši no Ukrainas, bēgot no kara, viņi, redzot to, ka mums pastāv faktiski šī te divvalodība... Vai jūs uzskatāt, ka tas motivē viņus integrēties un mācīties latviešu valodu? Vai, teiksim, tas, ka mēs samazinātu krievu valodas pieejamību sabiedriskajos medijos, vai tas viņus motivētu mācīties ātrāk?

S. Upleja-Jēgermane.

Ja jūs runājat par plašu Latvijā... tātad Sabiedriskais medijs ir daļa no mūsu sabiedrības... Tātad par to, kā ir citur ar krievu valodu, par to es nevaru... tā ir krievu valodas klātbūtne, bet par to es nekādi nevaru lemt... Bet, ja samazinātu Sabiedriskajā medijā, tad ko tad tie cilvēki, kas šobrīd, kas ir tie Ukrainas bēgļi, kas lieto to krievu valodu, teiksim... ko tad viņi lietotu? Tā kā, protams... ka ilgtermiņā būtu jāsamazinās, kā jau es teicu. Pēc būtības ir latviešu valodai jābūt dominējošai un faktiski mūsu pieņēmums būtībā ir, lai tas būtu latviešu valodā tikai, viss pārējais ir mūsu tiesības un izvēle.

E. Smiltēns.

Viens neliels jautājums, kas arī citiem tika uzdots. Vai mediju ombuda lēmumi ir saistoši SEPLP?

I. Poriete.

Tas jau likumā ir pateikts, ka ombuda lēmumi ir tādi rekomendējoša rakstura.

S. Upleja-Jēgermane.

Bet medijam... Padomei tie vispār nav...

E. Smiltēns.

Tātad, Padomei nav.

Un pēdējais jautājums... pēdējie divi faktiski. Cienījamie tiesneši uzdeva jautājumu par to, vai likums atļauj izveidot sabiedrisko pasūtījumu vispār bez satura mazākumtautību valodās. Es viņu pārfrāzēju. Vai ir iespējams izveidot vispār bez satura?

I. Poriete.

Nu, droši vien, tas arī ir jāskatās likumā paredzētās... paredzētais likuma gars... Mums ir pateikts, ka Padome pārstāv sabiedrības intereses. Ir jāņem vērā Sabiedriskā medija misija. Droši vien, kamēr mūsu sabiedrības etniskais nacionālais sastāvs būs tāds, kāds tas ir šobrīd, par to droši vien tad īsti nav pamata par to lemt. Mums ir jānodrošina saturs sabiedrībai, tāpēc arī Sabiedriskais medijs ir sabiedriskais medijs. Tā ir Latvijas sabiedrības daļa.

E. Smiltēns.

Vai likums to ļauj?

I. Poriete.

Jā, likums to ļauj.

E. Smiltēns.

Tātad... pilnībā bez satura...

I. Poriete.

Nē... nē... Pilnībā es domāju, ka nē, jo šī te atbilde bija vērsta uz to, ka jāizpilda Sabiedriskā medija misija, ņemot vērā sabiedrību.

S. Upleja-Jēgermane.

Es teiktu, ka teorētiski, protams, ja mēs runājam par to šeit jau divas dienas par to, ka Padomei ir lielas interpretācijas iespējas, var to izdarīt Padome pamatojot. Vai to vajadzētu izdarīt? Pat es saku, ka šobrīd to nevajadzētu darīt. Un, ja krievi ir Latvijas viena lielākā vēsturiskā mazākumtautība, tad kaut kādā mērā, es domāju, ka tas paliks ilgu laiku. Un tad ir jāskatās, kādas tad ir šīs starptautiskās saistības, kas arī ir dažādi interpretējamas, un, kā mēs zinām, arī tiesas skaidrojumi ir dažādi, tai skaitā starptautiskās tiesas ir ņēmušas vērā, tātad, Latvijas īpašos okupācijas apstākļus un to... Bet, jā... nu, principā, ja tā ir mazākumtautība, tad Padome var interpretēt un tas var palikt. Jā.

E. Smiltēns.

Un pēdējais jautājums. Tātad likuma norma šobrīd nosaka to... imperatīvā veidā, ka veido saturu mazākumtautību valodās, par to arī ir uzsvērts Cilvēktiesību komisijā Saeimā no SEPLP puses, ka tas ir arguments, kāpēc ir obligāti jāveido šajās te valodās.

Vai, jūsuprāt, ir jābūt brīvai izvēlei, ka šis vārds „veido”, piemēram, būtu jāaizstāj ar vārdiem „var veidot”. Vai tas palīdzētu? Vai tas būtu pareizāk, atbilstošāk Sautersmei un tiem mērķiem, kas mums ir jāsasniedz.

S. Upleja-Jēgermane.

Mēs par to jau runājām savās runās... un jau sniedzām atbildes...

I. Kucina.

Lūdzu uz jautājumu, ir konkrēts jautājums.

S. Upleja-Jēgermane.

Padomes sniegtais viedoklis un tas, kas tika formulēts pirms... un nav mainījies. Tātad, mums nav bijusi iespēja to arī mainīt, jo mēs šobrīd esam, tātad, divi cilvēki tikai... Tātad ir, ka atbilst. Nekas nav jāmaina. Mans personīgais viedoklis ir citādāks.

E. Smiltēns.

Ka ir jāmaina...

S. Upleja-Jēgermane.

Tiesībām ir jābūt...

I. Kucina.

Paldies. Jā, tas ir jūsu personīgais viedoklis.

Saeimas pārstāvei būs jautājumi? Lūdzu!

L. Jambuševa.

Jā, es vēlētos uzdot.

Kādā veidā apstrīdētās normas veicina sabiedrības saliedētību, integrāciju, pluralismu?

I. Kucina.

Varat, lūdzu, precizēt? Mērķis ir noteikts apstrīdētajās normās. Kādā veidā jūs domājat? Praktiski?

L. Jambuševa.

Jā, kā praktiskā veidā, raugoties uz to mērķi... Jā, tieši tā, kā praktiskā veidā tiek sasniegts šis mērķis, kas to atspoguļo? Dati, to analīze?

I. Kucina.

Paldies, labi. Pētījumi... analīze... Kas jums praktiski dod atbildi uz šo jautājumu.

I. Poriete.

Jā... tā atbilde, jā... tā arī būtu tāda... tā kā auditorijas izpēte, jā... atgriezeniskā saite... Jā.

L. Jambuševa.

Bet tieši kas izriet no šiem datiem un to analīzes un pētījumiem? Proti, tas, ka norma sasniedz šo mērķi nodrošināt sabiedrības saliedētību un integrāciju vai ka ir kaut kādi riski un apdraudējumi šī mērķa sasniegšanai?

S. Upleja-Jēgermane.

Vai ir uzdots tieši šāds jautājums, es domāju, ka nepateikšu. Bet mums ir dažādi pētījumi. Tātad, mēs skatāmies, kā cilvēki lieto, kāda ir viņu cittautiešu un latviešu uzticēšanās. Starp citu, bija 2023. gadā novērojams, tātad, mazākumtautību straujš uzticēšanās kritums. Un toreiz pētnieks Andris Saulītis to arī faktiski... nu, tā viņa hipotēze bija, ka tas bija ar to, ka, tātad, Sabiedriskais medijs ļoti stingri pozicionējās kara Ukrainas laikā un ka, acīmredzot, kaut kāda daļa mazākumtautības auditorijas tātad neredzēja savu viedokli tajā, un tātad tas diemžēl bija... tas rezultējās ar kritumu.

Bet tātad ir dažādi pētījumi. Tajā skaitā ir tāds fokusa grupu pētījums, ko arī Andris Saulītis veica, tas bija 2023. gada, ja nemaldos, rudenī. Jā, mūsu mājaslapā ir atrodams... Un tur fokusa grupās tad parādījās tātad šie cilvēki, ko viņi vēlas. Viņi vēlas būt pārstāvēti sabiedriskajā medijā, viņi vēlas sevi... Par valodu tur bija dažādi viedokļi... Tā kā īsā atbilde ir, es teiktu, ka jā, tātad tie ir dati, auditorijas, un tur ir dažādi secinājumi dažādos pētījumos. Jā.

L. Jambuševa.

Jā. Paldies.

Sakiet, vai satura krievu valodā likvidēšana medijos varētu novest pie situācijas, ka sabiedrības daļa dotu priekšroku, teiksim tā, alternatīviem medijiem krievu valodā, kas atspoguļo dezinformāciju un propagandu?

I. Poriete.

Es domāju, ka šobrīd mums par to vēl, protams, ir pārāgri spriest, jo šī jaunā pieeja tiek realizēta tikai no janvāra sākuma, un, protams, mēs analizēsim auditorijas datus. Bet, protams, ka tāds risks pastāv. Un arī nevar izslēgt, ka auditorija migrēs ne tikai uz Latvijā pieejamo jeb saturu svešvalodā noteiktā, bet nu ka tiks patērēts arī ārvalstu saturs. Nu, to nevar izslēgt.

S. Upleja-Jēgermane.

Tas, ko Sabiedriskais medijs ir darījis... ir Padomes ziņa... tātad, lai it sevišķi Latgalē, kur arī Latvijas Radio-4 bija pietiekami populārs. Tātad tās frekvences no 1. janvāra tika paturētas austrumu pierobežā un tātad tur LR-4 frekvencēs tiks raidīts Latvijas Radio-1. Un vēl vairāk ar to saturu par Latgali. Tā kā tā doma ir aicināt šos cilvēkus, tātad arī, nu, lai viņi nāk tajā latviešu telpā un lai viņi lieto to saturu.

Bet, kā jau kolēģe teica, izslēgts nav nekas. Tajā pat laikā es arī viesojos Latvijas Radio-4 ēterā, un man jautāja šo pašu jautājumu, uzdeva klausītājs – vai tad nepāries uz propagandas tagad Latvijas Radio-4... Es teicu, ka nē, nu, tas ir mans viedoklis. Tāpēc, ka Latvijas Radio-4 nebija propagandas medijs Krievijas un tamlīdzīgi. Tā kā, nu, tas arī, man liekas, ir aizskaroši kaut kādā ziņā šiem lietotājiem, pat ja šie cilvēki dažādu iemeslu pēc lietoja, jo viņiem ir ērtāk lietot krievu valodā un viņiem ir varbūt atšķirīgāki uzskati no kaut kādas daļas latviešu. Tas nenozīmē, ka tātad visi, kas lieto automātiski krievu valodā, ir tā kā uzreiz propagandas patērētāji un tamlīdzīgi.

L. Jambuševa.

Un vai varētu teikt, ka tieši, ievērojot ģeopolitisko kontekstu valstī, pat varētu būt pienākums tieši nodrošināt šādu kvalitatīvu alternatīvu saturu, kas atbilst latviešu valodas vērtībām, lai cilvēki nedotu priekšroku propagandas un dezinformācijas saturam alternatīvos medijos?

S. Upleja-Jēgermane.

Jūs nošķir valsti vai Sabiedrisko mediju? Tās divas dažādas lietas varētu būt.

L. Jambuševa.

Nu, šajā gadījumā es ar valsts pienākumu saprotu tieši to, ka šis pienākums tiek realizēts caur Latvijas Sabiedrisko mediju. Tātad... nu, jā... es varētu pārfrāzēt – vai Sabiedriskajam medijam, tātad, izpildot šo funkciju, ko valsts ir uzticējusi, varētu būt šāds pienākums?

S. Upleja-Jēgermane.

Varētu. Bet tad ir jautājums, kas to nosaka, kur to nosaka? Vai to nosaka Nacionālās drošības koncepcijā? Mums ir viena koncepcija, ar kuru mēs tagad domājam, kā to izpildīt. Tā kā es teiktu, ka, jā, tāds varētu būt, bet tad ir jautājums, kā to formulē un kā to formulē un kā to izpilda, nepārkāpjot arī mediju neatkarību un tai skaitā arī padomes pilnvaras.

L. Jambuševa.

Paldies, vairs nav jautājumu.

I. Kucina.

Teikšu paldies Sanitai Uplejai-Jēgermanei un arī Inai Porietei par dalību Satversmes tiesas procesā un šajā sēdē. Novēlēsim jums jauku dienu. Tā kā jautājumi jau ir izsmelti. Paldies jums liels par atbildēm.

Tātad, pasludinām pārtraukumu līdz pulksten 14.15 un tad turpināsim tiesas sēdi ar pieaicināto personu uzklausīšanu.

M. Liberte.

Lūdzu piecelties.

(Pārtraukums.)

M. Liberte.

Lūdzu piecelties! Tiesa nāk.

I. Kucina.

Lūdzu, sēdieties!

Turpināsim tiesas sēdi.

Kā nākamajam vārds tiek dots valsts sabiedrībai ar ierobežotu atbildību „Latvijas Sabiedriskais medijs”, ko pārstāv tiesas sēdē valdes locekle programmu un pakalpojumu attīstības jautājumos **Ieva Aile** un Juridiskās daļas vadītāja **Sandra Ķirse**.

Lūdzu, jums vārds.

I. Aile.

Labdien, augsti godājamā Satversmes tiesa, klātesošie!

Latvijas Sabiedriskais medijs ir sniedzis savu skaidrojumu un atbildes uz tiesas uzdotajiem jautājumiem rakstveidā. To otrreiz vairs nepārstāstīšu.

Bet ļaujiet akcentēt dažas būtiskas lietas, tostarp stratēģiskas izmaiņas Latvijas Sabiedriskā medija darbā, kas iezīmē kontekstu un veidu, kā mēs raugāties uz svešvalodu lietojumu.

Latvijas Sabiedriskā medija stratēģiskais mērķis ir noteikts mūsu speciālajā likumā – Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas un to pārvaldības likumā –, kas noteic ka Latvijas Sabiedriskā medija vispārējais stratēģiskais mērķis ir stiprināt Latvijas demokrātisko iekārtu, vārda brīvību, un Latvijas iedzīvotāju sajūtu, ka viņi ir piederīgi Latvijai, kopt latviešu valodu un nacionālo kultūru. Mūsu tiesības, pienākumi un arī atbildība pret sabiedrību, mūsaprāt, ir skaidri noteikta likuma 3. pantā – darbības pamatprincipos, kas jāievēro visiem – gan medijiem, gan valstij. Tas ir neatkarības princips, augstākie redakcionālie standarti un žurnālistikas izcilība, viedokļu daudzveidība, visaptveroša sabiedriskās domas veidošana, informatīvi izglītojoši izklaidējoša satura veidošana, latviešu valodas un kultūras kopšana, sabiedrības saliedētības veidošana uz valsts valodas pamata, tostarp arī satura veidošana mazākumtautību valodās, lai veicinātu visu Latvijas iedzīvotāju sajūtu, ka viņi ir piederīgi Latvijai un veidotu padziļinātu izpratni par sabiedriskajiem, sociālajiem un kultūras procesiem.

Sabiedriskā medija darbs balstās uz kapitāldaļu turētāju apstiprinātu vidēja termiņa darbības stratēģiju un ikgadējo sabiedrisko pasūtījumu, kur detalizēti atrunāti raiņdājumi, satura vienību skaits, izmaksas, sasniedzamie mērķi un uzdevumi. Nefinanšu mērķos snieguma mēraukla ir sabiedriskais labums.

Trīs būtiskākie indikatori ir: sabiedrības sasniedzamības rādītājs, sabiedrības uzticības rādītājs Sabiedriskā medija saturam un darbam un satura kvalitātes novērtējums. Visi šie rādītāji tiek mērīti sabiedrībā kopumā. Nospraustie mērķi, kas iekļauti ne vien SEPLP uzstādījumos, bet arī mediju politikas pamatnostādņēs, ir ar palielinājumu. Sasniedzamības ziņā 2027. gadā Sabiedriskajam medijam jāsniedz 80 procenti no Latvijas sabiedrības, tātad jāpanāk, ka katri četri no pieciem Latvijas iedzīvotājiem patērē Latvijas Sabiedriskā medija veidoto saturu. Un tur nav nošķiruma, piemēram, pēc pazīmes no tiem, kas lieto Sabiedriskā medija saturu latviešu valodā. Šobrīd mūsu sasniedzamības rādītājs ir 76 procenti.

No 2025. gada darbu uzsāka apvienotais Latvijas Sabiedriskais medijs, izstrādājot vidējā termiņa stratēģisko ietvaru turpmākajam darbam. Divas no trim stratēģiskajām prioritātēm tiešā veidā ietekmē veidu, kā Sabiedriskais medijs šobrīd pārveido satura ražošanas procesu, ja es tā varu izteikties.

Pirmkārt, tā ir pilnīgi jauna pieeja kvalitatīvu un daudzpusīgu saturu vadībai, proti, ja līdz šim dominēja kanāli, platformas, valodas, tad turpmāk centrā mēs esam likuši sabiedrības vajadzībās balstītu saturu, kur platformai, jā, arī valodai ir pakārtota loma. Pakāpeniski tiek pārveidots satura pasūtīšanas un ražošanas process, tostarp konsolidēti resursi vienotās redakcijās, kas vairs netiek dalītas pēc valodas principa.

Otra prioritāte ir jauna pieeja satura veidošanai latviski un svešvalodās. No 2026. gada lineārajā apraidē saturs tiek veidots tikai un vienīgi latviešu valodā, savukārt svešvalodās saturs tiek piedāvāts tikai digitālajā vidē portālā LSM.lv un Latvijas Sabiedriskā medija sociālo tīklu kontos. Ko tas nozīmē praktiski? No 2026. gada, kā ziņāms, lineārā apraidē vairs neskan programma Latvijas Radio-4 „Doma laukums”. Darbu jau šogad ir uzsākusi vienota portāla LSM redakcija, noteikti skaidri redakcionālie principi un apjomi satura veidošanai un adaptācijai svešvalodās. Balstoties auditorijas datos, LSM portālā pieejamas trīs svešvalodas, valodu izvēle, saturs – krievu, ukraiņu un angļu valodās. Mēs esam pārtraukuši veidot saturu baltkrievu un poļu valodās, jo tam nebija pieprasījuma. Sabiedriskais medijs ir atteicies no zīmola LSM Plus, tāda zīmola vairs nav, ir tikai vienota Sabiedriskā medija portāls LSM.lv ar valodu izvēlēm.

Un, atgriežoties pie satura krievu valodā, ir skaidri definēti satura veidošanas pamatprincipi. Tie ir trīs – rusofonā auditorija tiek uzrunāta primāri latviešu valodā, integrējot mazākumtautību iedzīvotāju balsis un kopienām svarīgās tēmas kopējā satura plūsmā. Saturs krievu valodā ir papildu pakalpojums, kura uzdevums ir apmierināt mērķauditorijas pamata informatīvās vajadzības un veicināt kopīgas vēsturiskās atmiņas veidošanu un piederību vienotai kultūras telpai.

Otrs būtiskais pamatprincips. Saturs krievu valodā tiek veidots pēc satura integrācijas principa – vai nu adaptējot no latviešu valodas oriģinālā satura, vai veidojot oriģinālu saturu arī pēc iespējas un kontekstiem atbilstošām iestrādātām atsaucēm uz latviešu valodas saturu.

Trešais būtiskais princips. Saturs latviešu valodā un saturs mazākumtautību auditorijai krievu valodā tiek veidots pēc vienotiem, atbildīgas žurnālistikas principiem un saskaņā ar vienotām Latvijas Sabiedriskā medija redakcionālajām vadlīnijām. Satura kompozīcija noteic, ka apmēram divas trešdaļas saturs krievu valodā ir adaptēts no latviešu valodas – tās ir ziņas, ziņu izlase par svarīgākajiem notikumiem Latvijā un Latvijai nozīmīgiem notikumiem pasaulē, tas ir saturs par kultūru, sportu, tas ir mediju pratības saturs.

Oriģināls saturs krievu valodā var veidot līdz 25 procentiem, kas ietver aktuālo notikumu analītiku, pētniecību, kā arī tematiskus projektus, piemēram, par kultūru, vēsturi, arī par valodas mācīšanos un apguvi. Šis tvērums tika sagatavots, balstoties ļoti daudzos apsvērumos, sākot no auditorijas datu analīzes un līdzšinējā satura audita rezultātiem, līdz stingrai pārlicēbai, ka šī brīža ģeopolitiskajā situācijā un dezinformācijas apjomā Sabiedriskajam medijam ir jāpiedāvā objektīvs, neitrāls, neatkarīgs ziņu un informatīvi analītiskais saturs arī tai sabiedrības daļai, kas mediju saturu patērē krievu valodā. Līdz Krievijas pilna mēroga iebrukuma Ukrainā beigām šo lēmumu, mūsaprāt, nav pamata pārskatīt.

Sabiedriskā medija spēkos nav piespiest cilvēku patērēt saturu latviešu valodā, ja cilvēks dod priekšroku saturam dzimtajā valodā. Bet Sabiedriskā medija spēkos ir piedāvāt objektīvu informāciju, kas rosina kritiski domāt un būt piederīgam Latvijas informatīvajai telpai. Vienlaikus vēlos uzsvērt – ar redakcionāliem un satura veidošanas principiem mēs stiprinām arī latviešu valodas pozīcijas, piemēram, adaptējot sižetu no latviešu valodas, intervējamo balsis joprojām skan latviešu valodā, tulkojumu nodrošinot subtitru veidā krieviski.

Cits piemērs. Viens no Latvijas Sabiedriskā medija attīstības virzieniem ir stiprināt klātbūtni reģionos. Jau pavisam drīz oficiāli atklāsim Latvijas Sabiedriskā medija Latgales redakciju un studiju Daugavpilī. Latgales redakcijas satura koncepts paredz primāri ziņu, informatīvi analītiskā un kultūras satura veidošanu latviešu, latgaliešu un arī krievu valodā digitālajā vidē. Tas ir datos balstīts lēmums, ņemot vērā austrumu pierobežas iedzīvotāju tautību sastāvu un pētījumu datus. Latgalē skaitliski nozīmīga sabiedrības daļa ir krievvalodīgo kopienu, īpaši lielajās pilsētās, daudzu ģimeņu sarunvaloda ir krievu. Latvijas otrajā lielākajā pilsētā Daugavpilī 46 procenti iedzīvotāju ir krievu tautības. Latvieši ir vien katrs piektais. Tik krasa atšķirība citviet Latvijā nav nekur citur. Latgales un Daugavpils informatīvā telpa ir fragmentēta, to pierāda pētījumi, kas praksē nozīmē divas paralēlas pasaules – viena latviešu, latgaliešu, poļu valodā, otra – krievu valodā.

2023. gada nogalē veiktajā pētījumā „Informācijas plūsmas Daugavpilī un Latgalē” norādīts, ka tikai aptuveni 15 procenti cittautiešu dod priekšroku medijiem latviešu valodā, 80 procenti izvēlas saturu krievu valodā. Pēc Sabiedriskā labuma mērījumu datiem Latgalē arī Sabiedriskajam medijam ir zemākais sasniedzamības rādītājs.

Likumsakarīgi, ka vismaz šobrīd, ja tiešām gribam sasniegt plašāku auditoriju, bez satura veidošanas krievu valodā tas nav iespējams. Visi šie lēmumi ir balstīti ļoti rūpīgā analīzē un diskusijās ar Sabiedriskā medija kapitāldaļu turētājiem – Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomi.

Nešaubīgi, Sabiedriskā medija pamatuzdevums ir satura veidošana valsts valodā. Bet vienlaikus Sabiedriskā medija vērtība ir auditorija un pienākums uzrunāt ikvienu. Mēs esam visas Latvijas sabiedrības medijs. Klātesošs tur, kur ir cilvēki, viņu stāsti, viedokļi un pieredzes, mēs atspoguļojam daudzveidību un esam atbildīgi par to, lai ikviens varētu sevi saskatīt un sadzirdēt mūsu saturā neatkarīgi no vecuma, dzimuma, ģeogrāfiskās lokācijas vai tautības. Sabiedriskajam medijam demokrātiskā valstī ir jābūt neatkarīgam no politiskā spiediena, no īstermiņa interesēm, no bailēm, jā, arī no pārregulācijas. Mēs uzskatām, ka šobrīd regulācija ir pietiekama valodu jautājumos. Neatkarība nav privilēģija. Mediju brīvība ir milzīgs pienākums un atbildība sabiedrības priekšā.

Valsts jau ir radījusi līdzsvarotu mehānismu, kā šī atbildība tiek līdzsvarota. Sabiedrisko pasūtījumu un mediju stratēģiju apstiprina Sabiedrisko elektronisko

plašsaziņas līdzekļu padome – trīs padomes locekļi, kur viens ir izvirzīts no Saeimas, otrs – no Prezidenta, trešais – no Ministru kabineta un nevalstisko organizāciju memoranda padomes puses.

Paldies. Tas no manis īsumā... Un varbūt došu vārdu arī Sandrai Ķirsei, Juridiskās daļas vadītājai, mazliet par likuma normu interpretāciju.

S. Ķirse.

Jā, labdien, godātā tiesa! Labdien, visi klātesošie!

Šajās divās dienās mēs tiešām sekojām līdzī visām tiesas debatēm un kolēģu teiktajiem. Ļoti daudz kas ir izstāstīts par likuma normām, likuma apstrīdētajām normām un to piemērošanu, un daudz ko šobrīd vairs nevar papildināt.

Tajā pat laikā tas, ko no savas puses mēs vēlamies teikt, un es kā mediju pārstāvis, ka Latvijas Sabiedrisko mediju regulē speciālais likums, un tas ir ļoti būtiski. Un Latvijas Sabiedrisko mediju sabiedriskais šis likums regulē, nosakot ne vien stratēģiskos mērķus, kā tas būtu darbībā, bet arī nosakot tos pamatprincipus, kas ir saistoši ne vien medijam, bet arī visai sabiedrībai kopumā, nodrošinot mediju stabilu neatkarību un kvalitatīvu darbu.

Kā, piemēram, viens no principiem ir, ka valsts nodrošina sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu neatkarību. Medijs ir brīvs no politiskas, ekonomiskas, atsevišķu interešu grupu un citādas iejaukšanās tā darbībā. Tajā pašā laikā šie paši principi, kuru ietvarā ir arī princips, par ko mēs šodien diskutējam un spriežam par tā atbilstību Satversmei, ir citi principi, kas arī pasaka, ka medijs nodrošina visaptverošas sabiedriskās domas veidošanās priekšnosacījumus, uzrunā Latvijas sabiedrību valstī, ārpus tās robežām, izzina Latvijas sabiedrību, rosina auditorijas līdzdalību, ne tikai veicina sabiedrības izpratni par Latviju kā tiesisku un nacionālu valsti, lieto un veicina sabiedrības saliedētības dažādus veidus, kā to izdarīt uz valsts valodas pamata, tajā pat laikā veicina Latvijas valsts un tās reģionu latviešu un lībiešu tautu un Latvijas mazākumtautību vēsturi un ikdienu, ņem vērā Latvijas sabiedrības daudzveidību sociālajā, ekonomiskajā, reģionālajā, izglītības, kultūras, reliģijas, kā arī citādā ziņā un respektē cilvēka tiesības un pamatbrīvības.

Kāpēc es šo visu pieminēju, kas divu dienu laikā jau ir vairākkārt arīdzan teikts?

Viens no šiem principiem, tāpat šis 3. panta septītās daļas iekļautais princips ir Latvijas Sabiedriskais medijs, un es gribu sākt no otras puses, kā vakar to darīja arī kāds no kolēģiem. Lai veicinātu visu Latvijas iedzīvotāju sajūtu, ka viņi ir piederīgi Latvijai, un tas sasaucas ar visiem iepriekš minētajiem principiem, sabiedrības integrācijas Latvijā kā nacionālā valstī un padziļināta izpratne par sabiedriskajiem, sociālajiem un kultūras principiem veido raidījumus, to fragmentus un citus pakalpojumus mazākumtautības valodā. Šis ir noteikts princips, kādā veidā to realizēt, to nosaka tālāk likuma regulējums. Arī par to tika ļoti plaši runāts, gan izstrādājot sabiedrisko pasūtījumu, gan

sabiedriskā pasūtījuma ietvarā veicot pētījumus, gan pēc tam īstenojot sabiedrisko pasūtījumu, kontrolējot sabiedriskā pasūtījuma izpildi. Tas viss ir ļoti būtiski, tai skaitā arī ierobežojot Sabiedrisko mediju. Kā mēs zinām, tad ir šīs programmu apraides atļaujas, ir nostiprināti pamatdarbības nosacījumi. Un, lai varētu kaut ko no tā mainīt, tad arī šobrīd ir statūtos noteikti principi, ka Sabiedriskais medijs kaut ko var mainīt šajā jomā tikai tad, ja ir saņēmis kapitāldaļu turētāja atļauju lēmuma veidā, pamatojot nepieciešamību un argumentāciju. Kā teica valdes locekle, visi šie principi ir nepieciešami, lai Sabiedriskais medijs, īstenojot savu stratēģisko darbības mērķi, sasniegtu auditoriju auditorijai saprotamā veidā un panāktu tos mērķus, kas ar likumu ir uzlikti.

Tas ir tik daudz, ko es gribēju pateikt par šī likuma panta interpretāciju un izpratni no mūsu puses un arī par atbildību sabiedrības priekšā, jo Sabiedriskais medijs darbojas atbilstoši redakcionālās neatkarības principiem, darbojas atbilstoši sevī noteiktajiem standartiem, satura veidošanas kritērijiem un, protams, arī žurnālistikas augstākajiem standartiem, kas attiecas ne vien uz satura veidošanu programmās, bet, protams, arī uz platformu, kas ir un arī uz jebkuru citu saturu, kas tiek izplatīts digitālajā vidē.

I. Kucina.

Paldies. Turpināsim ar tiesnešu jautājumiem.

Jautāšu, tāpat, līdzīgu jautājumu, ko mēs esam apsprieduši. Noteikti būsiet jau padomājušas.

Tāpat, veidojot saturu mazākumtautību valodās... Un dzirdējām bažas, ko izsaka pieteikuma iesniedzēji attiecībā uz to, ka valsts valoda var tikt apdraudēta, var tikt izveidota divkopienų sabiedrība, izmantojot divas valodas, konkrēti, krievu valodu.

Sakiet, lūdzu, vai jums ir skaidri pašiem... skaidras robežas, pie kādiem apstākļiem var veidoties šīs divas valodīgas kopienas un kā jūs attiecīgi to novēršat savā, vis ticamāk, stratēģijā, ko jūs minējāt? Kā tas praktiski notiek jūsu darbībā?

I. Aile.

Jā, paldies par jautājumu.

Es teiktu, ka mēs principā jebkādu riskus un bažas esam noņēmuši jau kaut vai ar to jauno pieeju par vienotu redakciju veidošanu. Ja agrāk bija, piemēram, nezinu, Latvijas Radio-4, LSM Plus portālam atsevišķas redakcijas, kuras strādāja krievu valodā, šobrīd redakcija ir vienota LSM.lv portāla redakcija. Visa plānošana, piemēram, ziņu plūsmu plānošana, notiek vienas redakcijas ietvaros, koordinējot darbu, nu, vienoti. Tur, respektīvi, nav divas dažādas dienas kārtības, ir viena dienas kārtība. Turklāt, kā jau es minēju, 70 procenti satura tiek adoptēti no latviešu valodas.

Tāpat, manā izpratnē runāt par divkopienų sabiedrības vai informatīvās telpas veidošanu vispār nav pamata. Kā var rasties divkopienų sabiedrība, ja tā ir viena un tā

pati informācija, tikai, nu, principā latviešu un krievu valodā, dažādās valodās, bet viens un tas pats.

Jā, adaptācija ir nianse, bet arī tas ir nostiprināts, jau šobrīd Sabiedriskā medija Redakcionālajās vadlīnijās skaidri pasakot, ka Latvijas Sabiedriskā medija satura adaptācijā no valsts valodas uz svešvalodu ir jānodrošina precizitāte un jāsaglabā satura sākotnējā nozīme. Līdz ar to viss ietvars, mūsaprāt, šobrīd ir izveidots tā, lai tas nepastāvētu.

I. Kucina.

Paldies.

Un attiecīgi uz jūsu stratēģijas veidošanu. Jūs minējāt gan Satversmi, gan attiecīgi citus principus, ko jūs savā darbībā ņemat.

Sakiet, lūdzu, šī drošības koncepcija un tās izvirzītie mērķi, cik tālu jūs raugāties uz to koncepciju, strādājot pie jaunas pieejas? Jo, ja burtiski lasām pašu koncepciju, tad pilnībā visam būtu jāpāriet no 1. janvāra latviešu valodā. Jūs tomēr atstājāt platformu un attiecīgi platformas dažādās valodās, kā mēs dzirdējām – krievu, ukraiņu un arī angļu valodā. Tad pamatā, no kā jūs vadāties? Vai tie ir lietderības apsvērumi? Tātad jūs zināt un esat pārliecinājušies, ka ir krievvalodīgie, kuriem ir nepieciešams sniegt informāciju, vai tomēr kaut kādā veidā jūsu autonomiju ierobežo arī valstī pieņemtās, nu, teiksim, tādas koncepcijas, kas paredz nedaudz citu virzienu, kā mēs zinām?

I. Aile.

Nu, jā, bet koncepcija būtu jāiestrādā likumā un likums ir saistošs medijiem. Mums ir speciālais likums. Tur tad būtu šis regulējums jāatspoguļo.

Bet tas, kam Sabiedriskais medijs absolūti viennozīmīgi piekrīt, ir mediju politikas pamatnostādņēm, kur arī tas ir ierakstīts – satura veidošanu uz valsts valodas pamata. Tas ir pamats, uz ko mēs būvējam arī savu stratēģiju, veidojot jaunus risinājumus, jaunās pieejas gan tam, ka mēs apvienojam redakcijas, kur kurā platformām mēs kādu saturu veidojam. Bet tas nav tikai šis. Nu, nezinu, varu teikt, ka ir Nacionālās drošības koncepcijas jautājums vai, teiksim, virzība uz to, ka saturs jāveido tikai valsts valodā. Mēs, protams, skatāmies arī ļoti daudzus datus un mediju satura patērēšanas paradumus. Un piemēram, nezinu... Latvijas Radio-4 gadījumā viens ļoti būtisks aspekts kopumā mediju segmentam ir tas, ka cilvēki no lineārā satura patērēšanas paradumiem ļoti strauji ir aizvirzījušies digitālajā vidē. Latvijas Sabiedriskā medija stratēģijā nav plāna attīstīt jaunus lineāros kanālus, nu, respektīvi, lineārais radio vai lineārā televīzija... vienkārši tam vairs nebūs nākotnē klausītāji un skatītāji. Cilvēki pārorientējas uz digitālo vidi. Un arī mēs savus pakalpojumus atbilstoši patēriņa paradumiem pārorganizējam citās platformās.

I. Kucina.

Bet attiecīgi, ja tie paradumi atkal mainās? Jūs minējāt, ja šādu lietderības paradumu nav, tad viss ir kārtībā, strādājam digitālajā vidē. Bet tomēr, ja tie paradumi mainās un cilvēki piesaistās atkal televīzijai, radio? Jūs pieļaujat tādu varbūtību, ka var atgriezties Radio-4 un Latvijas Televīzijas programma-7?

I. Aile.

Par šādu iespējamību mēs šobrīd stratēģijā ļoti skaidri esam pateikuši nē lineāro kanālu attīstībai, mēs attīstām digitālās vides pakalpojumus. Man ir grūti iedomāties tādu teorētisku situāciju, ka paradumi varētu mainīties atpakaļ. Nē, tas tā nav kā agrāk, ka, nezinu, tirgus laukuma saziņu ir aizstājis, es nezinu, sociālo mediju komunikācijas ātrums. Nu, nav iespējama šobrīd reversa kustība, ka sabiedrība pēkšņi atkal sāks lietot tikai lineāro radio vai lineāro televīziju. Cilvēks izvēlas saturu patērēt tad, kad viņam ir ērti, un patērē to, ko viņš vēlas, nevis to, ko piedāvā medijs pēc noteiktas programmas. Tā tas vienkārši ir. Teorētiski – jā, bet praktiski tas nav iespējams.

I. Kucina.

Labi, paldies.

Un vēl viens jautājums par platformām. Attiecīgi... nu ne mazākā mērā netiek regulēts šis jautājums. Proti, vai jūs pieļaujat... šeit ir daudz pieņēmumu un teorētisko iespēju, proti, ka platforma LSM Pluss – tā ir šobrīd vienīgā platforma, kas ir krievu valodā? Pareizi?

I. Aile.

Tas ir portāls... LSM.lv, kur ir valodu izvēlne. LSM Plus vairs neeksistē. Šāda zīmola vairs nav no šī gada. Jā.

I. Kucina.

Portāls eksistē. Vai jūs pieļaujat kaut kāda veida...tātad, tas portāls, kā jūs viņu veidojat, 70 procenti un 30 procenti... Tā ir jūsu redakcionālā izvēle. Kāpēc tieši proporcija bija šāda – 70 un 30, nevis, nezinu, – 90 un 10 vai 50 un 50? Kas ir tie lietderības apsvērumi?

I. Aile.

Un tie tiešām, kā jūs precīzi minējāt, bija lietderības apsvērumi tostarp, tāpēc, ka principā sākotnēji tātad mēs fokusējamies un nosakām, kāda satura kopumu mēs vispār svešvalodās piedāvājam. Primāri tās ir ziņas un informatīvi analītiskais saturs plus kultūra, atsevišķs sports un dažī tematiskie projekti, piemēram, vēsture, valoda. Tātad, šis satura kopums. No Sabiedriska medija perspektīvām arī mums lietderīgi ir

jāizturas pret resursiem. Ja ziņas pamatā oriģināli ražo latviešu valodā, tātad ir nepieciešama adaptācija, nevis paralēla ziņu veidošana divās plūsmās. Un šīs visas diskusijas par proporcijām... Viņas tiešām bija gana sarežģītas un garas, tostarp ar kapitāldaļu turētāju. Tas nebija medija tā kā uz pirmā lasījuma piedāvājuma pieņemts risinājums. Mums bija ļoti garas sarunas tiešām ar Padomi, diskutējot par tām proporcijām, par veidu, ko nozīmē vienots redakcionāls princips, ko nozīmē adaptācija... nu, līdz nianšēm.

I. Kucina.

Sakiet, lūdzu, vai Padomei šajā jautājumā, kā jūs sakāt, apspriedē ir kādas veto tiesības? Pieņemsim, Padome nepiekrīt šādai proporcijai. Vai tomēr jebkurā gadījumā tas ir jūsu galavārds?

I. Aile.

Valdei ar Padomi ir jānonāk pie konsensusa, jo patiesībā Padome uzstāda valdei mērķus un uzdevumus, kas ir jāpiepilda, un apstiprina tālāk jau realizācijas plānu, ieskaitot to, kādas izmaiņas mēs savā darbībā veicam. Attiecībā uz programmu piedāvājumu, piemēram, LR-4 programmas slēgšana tikai ar dalībnieku sapulces atļauju, ar SEPLP piekrišanu. Tieši tas pats – sabiedriskais pasūtījums. Tur jau ir detalizēti pateikts, kādā apjomā un ko mēs ražojam, arī tas tiek apstiprināts no Padomes puses. Mēs to piedāvājam kā priekšlikumu, un, protams, ka Padome pieņem gala lēmumu.

Un varbūt viena nianse. Pakāpjoties atpakaļ par tām proporcijām. Es intereses pēc vakar paskatījos apjomus. Tātad sabiedriskajam pasūtījumam kārtējam gadam ir klāt pirmā forma, kur ir ļoti detalizēta hronometrāža, satura vienības, naudas... viss, viss, viss... Un principā, ja mēs parēķinām to proporciju, cik līdzekļus mēs lietojam no satura budžeta satura veidošanai krievu valodā, tie ir 2,5 procenti, tātad 97,5 procenti satura budžeta tiek novirzīts saturam latviešu valodā. Man liekas, tā ir ļoti maza proporcijas daļa un mēs šobrīd uzskatām, ka ar to ir pietiekami, lai mēs pamatvajadzības, ziņas un informatīvi analītisko saturu spētu nodrošināt.

I. Kucina.

Paldies.

No jūsu sacītā izriet, ka valsts valoda kā mūsu vērtība netiek apdraudēta no tā, kas šobrīd pastāv. Bet atkal teorijā pieļaujāmība... Kur būtu tā robeža visbeidzot, kur jūs teiktu un tas būtu trauksmes signāls, ka, lūk, jūs jau saprotat, ka valsts valoda tiek apdraudēta? Vai to ir iespējams kaut kādā veidā nošķirt? Jo tagad visi, kas tiesas sēdēs ir bijuši praktiķi, saka – nē, viss kārtībā, valsts valoda netiek apdraudēta. Kur ir tas intensitātes līmenis, kad jūs teiktu, ka jā, mēs jau tuvojamies...? Varbūt tā tīri praktiski.

I. Aile.

Nu, tīri praktiski.. Es viennozīmīgi piekrītu – valsts valoda netiek apdraudēta.

Kaut vai ar to 2,5 procentu īpatsvaru, kas ir saturs krievu valodā, pret 97,5 procentiem. Nu, tur tā proporcija ir acīmredzama.

Bet, es teiktu, vēl vairāk ar to jauno pieeju mēs kā reiz veicinām to, lai cilvēki, kas šobrīd joprojām vēl patērē saturu krievu valodā, pakāpeniski pāriet uz satura patērišanu latviešu valodā. Pieminētie ziņu sižeti, kas portālā krievu valodas sadaļā ir pieejami... Tātad, mēs veidojam ziņu, pamatā mēs izmantojam latviski veidoto saturu, intervijas, safilmēto materiālu. Skan balss latviski, un apakšā ir tikai subtitri krievu valodā, cilvēks dzird latviešu valodu, viņš arī pakāpeniski pāries, organiski pāries, jo mēs arī metam tiltiņu uz papildu saturu latviešu valodā. Mēs palīdzam cilvēkam to valodu apgūt, un tie pakalpojumi ir dažādi. Piemēram, ir arī ziņas vieglajā valodā, kas nav tikai cilvēkiem ar īpašām vajadzībām. Šis saturs arī palīdz uztvert informāciju cilvēkiem, kas, iespējams, valsts valodu tik labā līmenī vēl nezina, jo runā īsos, vienkāršos teikumos, un veicina uztveramību.

Tā kā principā mēs domājam tiešām ļoti plaši šajā kontekstā, kā mēs arī varam veicināt to, lai cilvēki pārietu uz valsts valodas lietojumu.

Vai varbūt pēdējais piemērs... tās pašas pieminētās frekvences LR-4 gadījumā. Tātad, jā, mēs pārtraucām raidīt Latvijas Radio-4 programmu no 1. janvāra, austrumu pierobežas frekvences mēs atstājam Sabiedriskā medija rīcībā, un tur šobrīd tiek translēta Latvijas Radio-1 1. kanāla programma ar papildus satura papildinājumiem latgaliešu valodā tieši tāpēc, lai arī tā kā mudinātu cilvēkus paklausīties, jo aiz inerces jau uzreiz 1. janvārī frekvences nepārslēdz, cilvēki dzird, varbūt sāk lietot... un tā kā savā ikdienas paradumā sāk lietot saturu latviski.

I. Kucina.

Liels paldies, jums.

Turpināsim ar tiesneses Rodiņas kundzes jautājumiem. Lūdzu!

A. Rodiņa.

Jā, es gribētu tieši jautāt... Nu jau otro dienu es dzirdu, ka ir mainījušies, tātad, šie te mediju lietošanas paradumi. Un es saprotu, ka jums ir arī pētījumi, kas pamato to, ka cilvēki, tātad, ir pārgājuši no tām lineārām saucamajām programmām... kā mēs saprotam, tā ir televīzija un radio... uz digitālajām platformām. Un tas ir arī bijis viens no tiem argumentiem, kāpēc jūs varat piedāvāt arī šo saturu krievu valodā. Vai tiešām tā tas ir?

I. Aile.

Nu, teiksim tā, radioprogrammu, konkrēti Latvijas Radio-4... ja mēs paskatāmies plašāk, visu Latvijas Radio kanālu pagājušā gadā lineārās auditorijas kritums ir 6 līdz 7 procenti. Televīzijas gadījumā tas kritums ir ievērojami straujāks lineārai televīzijai, bet par to mēs šobrīd nerunājam.

Tajā pat laikā pētījumi parāda, ka cilvēki, kuri patērē krievu valodā saturu, daudz avancētāk lieto digitālo vidi. Spekulācija... jā, iespējams, ka tam bija ietekme no tā, ka slēdza Krievijas televīzijas kanālus, cilvēki sāka meklēt aktīvāk saturu digitālajā vidē... „Telegramm”, *YouTube*, kur nebija šie ierobežojumi. Viņi organiski iemācījās to ātrāk patērēt un lietot. Jā, mēs ļoti labi apzināmies, ka mēs ar programmas slēgšanu daļu auditoriju vismaz uz kādu laiku pazaudēsim, jo Latvijas Radio-4 pamata klausītāji ir vecuma grupa 60 plus, tie nav gados jauni cilvēki, tie ir seniori, gados vecāki cilvēki. Un nav ilūziju, ka pilnīgi visi uz digitālo vidi nepārvirzīsies. Bet mēs darīsim, ko varēsim, lai arī viņus uzrunātu un sasniegtu.

A. Rodiņa.

Jā, es redzēju 2026. gada plānā jūs arī esat uzlikuši sev uzdevumu acīmredzami domāt, kā nu... vai nu atgriezt atpakaļ vai noturēt to auditoriju, kas jums ir. Tas, protams, jums ir izaicinošs uzdevums.

Bet es vēl gribēju jautāt par tām vienotām redakcijām. Piedodiet, ja es nesaprotu šīs nianšes. Tātad vienotā redakcija atrodas uz LSM.lv to portālu? Vai arī tas attiecas un aptver televīzijas programmas un radio? Paskaidrojiet varbūt sīkāk.

I. Aile.

Tātad, LSM.lv portāla redakcija apvieno visus žurnālistus, kas priekš portāla latviešu, krievu, ukraiņu, angļu valodā saturu veido. Citās satura struktūrvienībās netiek veidots saturs krievu, angļu vai ukraiņu valodā. Tas ir šobrīd portālā, tāpēc ka tas ir digitālajā vidē un valodu izvēle to nosaka.

Ceļš uz vienotām redakcijām... Tā ir tāda fundamentāla pāreja. Pašā Sabiedriskā medijā bija divi atsevišķi mediji. Saplūstot vienā, līdz 2029. gadam mums ir plāns nonākt pie vienotām redakcijām... tematiski, vai tās būtu ziņas, kultūra, sports, lai atkal, konsolidējot resursus, daudz lietderīgāk un kvalitatīvāk varētu strādāt.

A. Rodiņa.

Paldies.

Un vēl par šo portālu. Sakiet, lūdzu, tagad, ja mēs paskatāmies uz pirmo apstrīdēto normu, tā ir tā principa norma, kas runā par to, ka plašsaziņas līdzekļi veido raidījumus, to fragmentus un citus pakalpojumus mazākumtautību valodās. Es saprotu, ka

raidījumi, tie fragmenti ir asociējami ar televīzijas un radio programmām? Vai es pareizi saprotu?

I. Aile.

Nu, jā un nē. Principā arī šobrīd portāla krievu valodas izvēlnē katru darbdienu ir raidījums, audiovizuāls raidījums, kas ir par konkrētās dienas aktuālajiem ziņu notikumiem un to analīzi. Jā, protams, viņu var uzskatīt par raidījumu... nu, kā to traktēt... satura vienība, raidījums. Bet, nu, jā, mēs varam lietot „raidījums”.

A. Rodiņa.

Sakiet, lūdzu, kas ir „pakalpojums”, ko Sabiedriskais medijs veido mazākumtautību valodās?

I. Aile.

Nu, manā izpratnē un interpretācijā pakalpojums ir jebkas, ko mēs veidojam no satura sabiedrībai. Tam nav nošķiruma pēc valodām, bet nu pakalpojums, tāpat, svešvalodās ir saturs svešvalodās, dažādās audiovizuālās formās, tas var būt video, audio, teksta saturs, ilustratīvs saturs.

A. Rodiņa.

Tas arī var aptvert tāpat šo te portālu LSM.lv, tas arī ir saprotams kā pakalpojums?

I. Aile.

Jā, protams...

S. Ķirse.

Sociālos tīklus...

A. Rodiņa.

Jā, saprotu. Bet vai tā ir, ka portāla darbība principā, nu, detalizētāk jau nav regulēta mūsu tiesību sistēmā? Es domāju to LSM.lv portālu. Vai ir kāds regulējums, kam jūs sekojat?

S. Ķirse.

Es labprāt atbildēšu.

Portāla darbība nav detalizētāk regulēta tādā ziņā, ka tur netiek noteiktas zināmas proporcijas un tā piepildījums, tā saturs. Viņš ir balstīts vairāk sabiedriskajā pastāvējumā, tā kā stratēģiskajās nostādnēs.

Tomēr, lai jebkas, kas būtu ražots Sabiedriskajā medijā, īstenojot pakalpojumus vai lai sasniegtu sabiedrību, viss tiek pakļauts vienam un, manuprāt, ļoti būtiskam kritērijam, kas ir Redakcionālās vadlīnijas, kas attiecas uz satura veidošanu, satura standartiem, satura kritērijiem, žurnālistikas standartiem. Un šeit nav nekāda nošķiruma, vai šis saturs tiek veidots lineārajā apraidē televīzijā vai radio, portālā vai pat pēc tam tas tālāk tiek modificēts, pārveidots vai multiplicēts uz sociālajiem medijiem

Un ja pēc tam sabiedrībai vai jebkam ir kādi jautājumi par to, vai tas atbilst vai neatbilst mūsu pašu nodibinātajiem standartiem un likumu prasībām, tad neatkarīgi no tā, kurā platformā tas ir izskanējis, mēs atbildam pēc vienotiem principiem par šo. Un tas attiecas arī uz to, kādas ir medija prasības satura veidotājiem un žurnālistiem.

Jautājums ir tikai par citām lietām, ka tas ir, protams, ļoti liels arī šobrīd medija izaicinājums un attīstības jautājums tāpēc, ka visi šie formāti, viņi prasa lielu pieredzi, ļoti lielu izpratni, kā tas strādā, kādā veidā vislabāk koncentrēti un īsi var sasniegt auditoriju, kā arī mums to vērtēt. Un pastāv arī atgriezeniskā saikne no šī visa, ne tikai no auditorijas un no sabiedrības, bet arī mums pašiem iekšpusē, kad ir vesela sistēma, kādā veidā mēs sekojam līdzī veidotajam saturam, neatkarīgi no platformas, kā mēs to vērtējam, analizējam, kādus ierosinājumus mēs pēc tam dodam saviem kolēģiem satura pilnveidošanai, kā arī kvalitātes uzlabošanai.

A. Rodiņa.

Jā, paldies.

Un vai es pareizi saprotu, es arī apskatījos sabiedrisko pasūtījumu, kas ir uz 2026. gadu, un es saprotu, ka tāpat LSM valde secināja, ka ir nepieciešams, tāpat, portāls latviešu, krievu, ukraiņu, angļu valodā. Tāpat gāja ar savu redzējumu, kas ir pamatots ar datiem, kāpēc tieši šīs te valodas ir izvēlētas. Un tad sabiedriskā pasūtījuma ietvarā tāpat Padome arī, varētu teikt, apstiprināja šādu te sabiedrisko pasūtījumu.

I. Aile.

Jā, bet par valodu lietojumu. Mums vēl atsevišķi bija par svešvalodu... par krievu valodu koncepcija, kuru arī mēs esam prezentējuši Padomē, un Padome ir pieņēmusi zināšanai. Tā kā viņiem diezgan detalizēti bija zināmi visi nosacījumi un patiešībā padomes pārstāvji arī diezgan detalizēti iepriekš runās un jautājumos atbildēja uz to. Tā kā, jā.

A. Rodiņa.

Es mēģināju arī saprast, nu, kāpēc Sabiedriskais medijs atteicās no informācijas piedāvājuma vai raidījumu piedāvājumiem citās mazākumtautību valodās. Jūs teicāt, ka tas bija saistīts ar lietderības apsvērumiem.

Kā jūs noskaidrojāt to lietderību, jo no šiem te... nu, varbūt es nemācēju atrast precīzu šo informāciju, vai jūs uzdevāt tādu jautājumu šo mazākumtautību pārstāvjiem – vai jūs vēlaties tādus raidījumus? Kā jūs nonācāt pie šāda secinājuma, ka tikai portāls divās mazākumtautību valodās.

I. Aile.

Trijās – krievu, ukraiņu, angļu... bet svešvalodās... jā, svešvalodās. Bet principā digitālajā vidē visātrāk var redzēt satura lietošanas apjomus. Nu, respektīvi, tas ir unikālais lietotājs, kas ieiet portālā, atver rakstu un viņu izlasa. Un vēl var redzēt arī, cik laika viņš pavada šajā rakstā, lai saturu patērētu. Tie skaitļi bija tiešām mazi, respektīvi, tas ieguldītais resurss pret to auditorijas atdevi, nu, nebija pamatots.

Tas nenozīmē, ka mums šo kopienu balsis nav jāietver pārējā saturā. Mēs esam mainījuši arī tādā ziņā pieeju un daudz aktīvāk strādājam uz to, lai visa sabiedrība tiek reprezentēta saturā, neatkarīgi no valodas, kādā saturs tiek veidots.

A. Rodiņa.

Paldies.

Un visbeidzot pēdējais jautājums no manas puses. Par uzraudzību jeb pārraudzību, kā likumā ir teikts. Ombudam ir piešķirta pārraudzības tiesība, un šodien mēs arī esam identificējuši un secinājuši, ka ir gadījumi, kad sabiedriskie elektroniskie plašsaziņas līdzekļi var neņemt vērā ombuda secinājumus.

Sakiet, lūdzu, vai tāds gadījums kādreiz ir bijis? Kas ir tie apsvērumi, kad jūs varat... ja tā varētu teikt... neņemt vērā secinājumus, ko ombuds ir izdarījis?

I. Aile.

Jā, tādi noteikti gadījumi ir bijuši. Tas process ir tāds, ka šī ir galvenā redaktora kompetence, valde saturā neiejaucas. Tā ir galvenā redaktora kompetence. Visi atzini tiek, ja tur ir kādi strīdīgi, diskutabli jautājumi, tiek izskatīti Redakcionālā padomē, tā ir galvenā redaktora iekšēji organizēta sapulce jeb struktūra, kā tiek šie jautājumi skatīti, izdiskutēti. Un likums arī noteic, ka tad ir rakstveidā argumentēti jāpamato, kāpēc šis ieteikums nav ņemts vērā. Bet tā ir galvenā redaktora kompetence, jā.

S. Ķirse.

Ar to arī iespējams, ka tas var uzreiz nebeigties. Iespējams, ka pēc tam turpinās diskusija ar ombudu. Iespējams, ka abas puses pēc tam arī nonāk pie kāda kompromisa, bet, ja arī nenonāk, tad pastāv iespēja katram palikt pie sava viedokļa. Tas ir arī laika jautājums, un, tā kā kopējas izpratnes jautājums, kā mums veidojas saprašana par vienu vai otru jautājumu, kas attiecas uz redakcionāliem jautājumiem satura veidošanā.

I. Kucina.

Paldies.

Jūs minējāt sociālos tīklus. Tātad, par portālu mēs noskaidrojām, ka bija garas diskusijas, izveidojās proporcija, vienošanās ir.

Kas ir attiecībā uz sociālajiem tīkliem? Vai par šo jautājumu ir diskutēts – kādās proporcijās, kāds saturs?

I. Aile.

Nu, principā primāri saturs izceļas no tā, kas portālā tiek publicēts. Tātad, saturs... nu, nezinu, ziņu saturs portālā krieviski. Tas pats arī var adaptējot nonākt sociālo tīklu kontos. Tur šo proporciju... Man ir grūti iedomāties, kā vispār to var uzlikt un pēc tam, vēl vairāk, atskatīties par to, kas ir padarīts, jo tie formāti, sākot no storiem un beidzot ar garākām formām, nu, tas būtu āprātīgi sarežģīts arī administratīvais slogs, apjomīgs, lai vispār atsekotu... Bet ir skaidrs, ka pirmavots ir tas saturs, kas priekš portāla svešvalodā tiek veidots. No tā tad atvasinās dažādas formas, jo katra sociālo tīklu platforma pagērē savu formātu... un mazliet atšķirīgu...

I. Kucina.

Bet jums ir sava platforma krievu valodā.

S. Ķirse.

Tam ir arī tāds pašregulācijas mehānisms, tāpēc tie sociālie tīkli... tie ir, nu, principā zem LSM zīmola un sociālie tīkli ir paredzēti, un tas saturs tur tiek multiplicēts tikai ar vienu mērķi – lai sasniegtu pēc iespējas vairāk auditoriju tajā vietā, kur tā atrodas, lai sasniegtu to saturu, kas tai ir paredzēts, un lai saprastu atgriezenisko saikni, kur arī visātrāk to var dabūt atpakaļ sociālajos medijos. Un tad atkarībā no tā, cik liela ir atsauce, ko mēs redzam no komentāriem, ko mēs redzam no skatījumiem, var izdarīt arī secinājumus.

I. Kucina.

Sakiet, lūdzu, kas ir sociālajos tīklos, attiecībā uz jūsu... nu, nezinu... pārraidīšanu krievu valodā? Kas ir tas saturs? Kā tas praktiski šodien strādā? Jo mēs patiešām šo vēl neesam apsprieduši.

I. Aile.

Tas ir tieši tas pats saturs, kas portālā, tikai viņš ir pielāgots platformai. Nu, piemēram, platformā *YouTube* būs pilns vakara raidījums, kas ir audiovizuālā formātā, respektīvi, kur ir ziņu aktuālo notikumu analīze. Tātad, pilns raidījums – 30–40 minūtes. Tajā pat laikā... nu, nezinu... *FaceBook* vai *Instagram* storijs tas ir viens tā kā

bilžu atveide... respektīvi, atkarībā no sociālo tīkla platformas formāts tiek pielāgots, bet pats saturs ir tieši tas pats saturs, kas ir sabiedrisko mediju portālā LSM.lv krievu valodā.

S. Ķirse.

Tas, ko rāda šobrīd tie paradumu pētījumi, tas, ko mēs redzam, ka tādā *YouTube*, piemēram, šis saturs tiek vēl vairāk lietots nekā portālā. Tas nozīmē, ka, saražojot šo saturu priekš portāla, ievietojot viņu *YouTube*, mēs savu auditoriju sasniedzam. Un tas ir arī mērķis.

I. Aile.

Jo tas ir arī tas princips, ko arī pats medijs stratēģijā ir pateicis – mēs esam tur, kur ir mūsu auditorija. Tas, protams, ir ļoti sarežģīts jautājums, jo mediju primārā interese ir vest uz savām platformām. Bet mēs nevaram nerēķināties ar to, ka aizvien lielāka sabiedrības daļa lieto tieši, piemēram, sociālos tīklus, un līdz ar to tā ir stratēģiska mediju šķiršanās, kurā brīdī mēs paliekam pie savām platformām, kurā brīdī mēs ejam un ar kādu saturu uz trešo pušu platformām. Tas tiešām ir komplicēti.

Un, piemēram, es nezinu... *BBC*, kas ir viens no paraugiem un standartiem, viņu regulators pat nesen kā deva rekomendācijas pārvērtēt *BBC* stratēģiju, jo viņi redzēja, ka, piemēram, satura patērēšana *YouTube* pārsniedz jau *BBC* pašas platformas lietojamību. Un tad regulators teica, lūdzu, vērsiet uz to uzmanību, pārskatiet stratēģiju, vai jums vairāk ziņu satura ir jādod sociālo tīklu platformās. Jo mērķis būtu sasniegt auditoriju.

Mēs kā Sabiedriskais medijs veidojam saturu, mums ir svarīgi, ka to saturu patērē, un tāpat mums ir jāiet auditorijai līdzī tajās platformās, kur viņi ir. Arī sabiedriskā labuma pētījums parāda mums, ka, diemžēl, ar katru gadu pieaug tā sabiedrības daļa, kas nepatērē Sabiedriskā medija saturu ar argumentu, ka viņš lieto alternatīvas platformas un kanālus... Nu, arī tur parādās tā tendence, ka to sociālo tīklu ietekme ir liela.

I. Kucina.

Paldies. Ļoti labi ar atbildi.

Turpināsim.

Krūmiņas kundze.

V. Krūmiņa.

Jā, paldies.

Sakiet, lūdzu, es gribēju precizēt. Tad, kā pareizi saprotu, ka 70 procentos saturs tiek veidots latviešu valodā un pēc tam principā tas pats saturs tiek adaptēts jau krievu valodā.

I. Aile.

Jā.

V. Krūmiņa.

Ja tā... Bet sakiet, lūdzu, mēs runājām par divkopienu sabiedrības veidošanos. Principā diskursam, it īpaši par politiskiem jautājumiem, jau jābūt latviešu valodā visiem, visai sabiedrībai, arī tiem, kas principā patērē jūsu raidījumus krievu valodā. Bet vai tad tomēr tas, ka notiek šāda paralēla, faktiski satura pasniegšana vienā valodā un otrā valodā, arī nav viens no elementiem, kas veido šo divkopienu sabiedrību? Paldies.

I. Aile.

Nē, es tā neuzskatu. Absolūti nē. Jo, kā var veidoties divkopienu sabiedrība no vienas un tās pašas informācijas. Valoda atšķiras, bet informācija neatšķiras. Un ja jautājums ir...

V. Krūmiņa.

Es atvainojos... es tieši par to runāju... ka tas diskurss, kas notiek, patērējot konkrēto informāciju, pieņemsim, krievu valodā, tas diskurss notiek starp to sabiedrības daļu. Atkal, tie, kas patērē latviešu valodā, diskurss notiek ar citu sabiedrību. Tās sabiedrības nesaplūst. Jā, viņi patērē vienu un to pašu informāciju, lai gan, ja mēs paraugāties, bieži vien tie vārdi, kas ir lietoti vienā valodā un lietoti otrā valodā, faktiski tie akcenti var atšķirties un uztvert var atšķirīgi. Vai par šo ir kaut kad diskutēts un domāts? Paldies.

I. Aile.

Nu, ne velti es it kā citēju arī tās Redakcionālās vadlīnijas, kur galvenais redaktors speciāli ielika, papildināja punktā par to, ka adaptācijā uz svešvalodu ir jānodrošina precizitāte un jā saglabā satura sākotnējā nozīme, respektīvi, arī tas, ka vārdu pastiprinājumu vai kaut kādu sinonīmu lietojam, tas nav redakcionāli pieļaujams.

Ja mēs runājam par to, kā sabiedrība apspriež Sabiedriskā medija saturu. Nu, jā, droši vien burbuļi ir dažādi, bet atkal jau... un arī viedokļi ir dažādi sabiedrībā. Un mēs patiešām pārstāvam pozīciju par viedokļu daudzveidību, un katrs viens viedoklis ir svarīgs arī Sabiedriskajam medijam. To jau mēs tiešā veidā nevaram ietekmēt, kas virtuvē pie galda tiek runāts. Bet tas, ko mēs varam ietekmēt, mēs veidojam vienu un to pašu saturu, jā, divās valodās, bet tas saturs ir skaidri pateikts, kāda veida saturs, tās ir ziņas par to, kas ir Latvijā noticis vai kas Latvijai ir svarīgs pasaules kontekstā, un tās, piemēram, nav politiskās debates priekšvēlēšanu laikā. Mums nav nodoma veidot politiskās debates priekšvēlēšanu laikā krievu valodā. Nē, šāda satura nebūs. Līdz ar to...

S. Ķirse.

Jā, bet to informatīvo telpu pilnīgi noteikti nodrošina vienotu. Tas ir tas pats saturs, kas latviešu valodā, viņš ir arī krievu valodā, tikai tai auditorijai. Un tad, visticamāk, ir jāpaiet kādam laikam, lai, piemēram, tas viens burbulis, kā teica valdes locekle, varētu sakrustoties ar citu burbuli un mēģināt rast to kopīgo. Bet, jo vairāk mēs to darīsim, jo vairāk mēs viņus šādā veidā sasniegsim, jo ātrāk ir cerība, ka, piemēram, mēs nonākam tādā vienā redzējuma laukā.

V. Krūmiņa.

Paldies.

Man ir vēl tāds cits jautājums. Sakiet, lūdzu, jūs noteikti arī, tātad, dzirdējāt, ka faktiski pieteicēja viedoklis ir, ka jābūt tiesībām, tātad tiesībām izvēlēties veidot raidījumus mazākumtautību valodās, bet, nu, te tiek tulkota tā norma, ka tas ir pienākums.

Bet sakiet, lūdzu, vai jums būtu kādi tādi šķēršļi, vai kaut kā... kāpēc... kāpēc jūs arī tā kā pārstāvat to pozīciju, ka tam jābūt noteikti pienākumam likumā ierakstītam, nevis tiesībām, kas dotu lielāku rīcības brīvību? Paldies.

I. Aile.

Es neesmu jurists un droši vien juristi varēs labāk precīzās normas interpretēt, bet pēc praktiskās būtības, mūsu pienākums ir sasniegt ikvienu Latvijas iedzīvotāju, tā kā ikvienu. Un mums ir sasniedzamības mērķi. Tātad, mums pie šiem cilvēkiem ir jānonāk. Kā mēs to izdarām, tas ir diskusiju jautājums starp valdi un Padomi, kā, tostarp, ņemot vērā Latvijas iedzīvotāju sastāvu pēc tautībām, kā mēs pakāpeniski to izdarām un, ievērojot vienlaikus to valstī noteikto principu, ko pilnīgi noteikti Sabiedriskais medijs atbalsta, ražot saturu uz valsts valodas pamata. Bet mums ir jāiet pie katra sabiedrības pārstāvja. Mēs esam sabiedriskais medijs Latvijas, nevis latviešu. Un mums ir jāņem vērā visa auditorija.

V. Krūmiņa.

Bet, ja jums likumā būtu ierakstīts, ka tās ir jūsu tiesības, jums būtu lielāka rīcības brīvība, jūs tā kā plašāk varētu rīkoties.

S. Ķirse.

Es gribētu mazliet tomēr atkāpties uz to principu jēgu. Jo, piemēram, tas, ko es pieminēju, ka valsts nodrošina sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu neatkarību, tas ir viens no septiņpadsmit principiem, kas uzskaitīti panta trešajā daļā. Jautājums, vai tās ir tiesības, vai tie ir pienākumi. Līdz ar to arī ar visu pārējo kontekstu, no kura mēs saprotam, kas, vadoties no principiem, mums ir jāizdara, mums ir pienākums nodrošināt. Visi šie principi savā ziņā satur gan tiesības, gan pienākumus, un mums kā

medijam, kādā strīdus situācijā būtu tiesības prasīt, lai mēs netiekam ietekmēti, lai mums tiek garantētas mūsu brīvības, lai mūs neietekmē ekonomiski kādi citi grupējumi, un tajā pašā laikā, piemēram, skatoties uz šo septīto panta daļu, mums ir pienākums nodrošināt visu to, kas ir rakstīts pārējos principos, izmantojot savas tiesības veidot saturu arī mazākumtautību valodās.

Vēl jo vairāk, ka tas nākamais pants, par ko bija runa, viņš saka: jūs varat veidot, piemēram, saturu mazākumtautību valodās arī citās programmās pilnībā vai daļēji. Es domāju, ka tas ir jālasa kopsakarā un šie principi, jā, viņi, no vienas puses ir deklaratīvi, bet viņi satur gan tiesības, gan pienākumu.

I. Aile.

Un atbildību.

V. Krūmiņa.

Paldies.

I. Kucina.

Paldies.

Nedaudz paturpināsim par integrāciju. Jūs minējāt Daugavpils piemēru, ka lielākā daļa procentuāli vēlas krievu valodā informāciju. Subjektīva tiesība... tāds jautājums izriet vai neizriet droši vien, mēs labi saprotam, arī no Satversmes un no starptautiskajiem instrumentiem. Jā. Bet jautājums ir tāds... Par satura apjomu, kas tiek dots, un tā divkopienu sabiedrība, tā ir viena no bažām, ka principā, ja viens un tas pats saturs 70 procenti, 90 procenti tiek dots krievu valodā, tas ir drauds arī zināmā mērā integrācijai, jo tādi cilvēki nebūs ieinteresēti iemācīties valodu, integrēties, jo principā valsts viņiem rada ļoti labvēlīgus apstākļus saņemt informāciju krievu valodā.

Vai jūs redzat kaut kādas robežas tomēr? Viens ir tas, ka sabiedrība vēlas, tā ir viena lieta, un jūs esat Sabiedriskais medijs, kas šo pakalpojumu nodrošina, jo sabiedrībā ir pieprasījums. Bet otrs, tie politiskie mērķi un arī apstrīdētā norma runā, lai integrētu nacionālā valstī. Un vai pie šādiem apstākļiem, ka saturs, kas ir identisks, lielākoties identisks, latviešu valodā esošajam saturam, patiesi nodrošina šo mērķi ilgtermiņā, ka integrācija notiks? Par šo ir diskutēts? Jūs domājat?

I. Aile.

Protams, ka mēs arī par šo aspektu esam ļoti daudz runājuši un domājuši. Un tas, ka mēs šobrīd tādu stratēģiju un proporciju esam noteikuši, nenožīmē, ka tas paliek uz mūžu mūžiem. Mēs regulāri un praktiski katru gadu pārskatām datus un skatāmies, kas arī mūsu pieejai ir jāmaina.

Vienlaikus pieminētais Latgales redakcijas un Daugavpils piemērs... Nē, numums arī kā rūpīgam, gādīgam saimniekam ir jādomā, ko mēs darām. Ja mūsu uzdevums ir sasniegt auditoriju, uzrunāt aizvien vairāk cilvēkus Latgalē un mēs viņam ejam virsū ar valodu, ko viņš nepatērē, tad skaidrs, ka sasniedzamības mērķa tur nebūs. Bet tas, ko mēs varam darīt, ir pakāpeniski... tā kā es pieminēju to stāstu par ziņu sižetu, kur balsis ir latviešu valodā... pakāpeniski iet uz to, ka aizvien vairāk satura palielinās valsts valodā. Bet tam vajag laiku. Tas nebūs viena gada laikā, tas būs pakāpenisks process. Turklāt ne jau tikai latviešu valodā, arī latgaliešu valodā. Tas ir vēl viens ļoti, ļoti svarīgs aspekts. Un principā, jā, arī pētījumi liecina un cilvēki no tā reģiona daudzi ir par to runājuši, ka varbūt nevis saturam krievu valodā ir jābūt tādā apjomā, bet viennošais ir tieši latgaliešu valoda. Un šī būs tāda dinamiska, patiesībā mainīga lieta, skatoties datus, skatoties pētījumos, skatoties vajadzībās, skatoties tajā stratēģijā, lai mēs tiešām ietu uz valsts valodā veidotu saturu aizvien lielākā proporcijā.

S. Ķirse.

Es pilnīgi piekrītu šim mērķim kā galamērķim, bet, es domāju, iespējams, var paskatīties arī uz tiem soļiem, kas ir pirmie, kas ir sabiedrības lojalitātes veicināšana, caur šo saturu, ko viņi viegli patērē un viegli saprot, par viņu pilsoniskās piederības veicināšanu, un tā pakāpeniski, soli pa solim, arī par integrāciju, pēc tam uz valsts valodas pamata, jo es ļoti novērtēju un ticu, ka tas ir Sabiedriskā medija uzdevums, bet Sabiedriskais medijs šajā valstiskajā uzdevumā nav vienīgais.

I. Kucina.

Protams, protams, mēs to neapšaubām. Paldies jums liels.

Turpināsim ar deputātu pārstāvi.

Stuckas kungs, varbūt jums ir jautājumi?

A. Stucka.

Jā, paldies, man būs divi jautājumi.

Paldies par izsmeļošo skaidrojumu. Bija ļoti interesanti.

Man pirmais jautājums ir saistīts ar apstrīdēto normu – tieši Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likuma 3. panta septīto daļu.

Vai es pareizi saprotu, ka jūs skatāties uz šo pantu kopumā, kas paredz šos sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbības pamatprincipus un šo septīto daļu attiecībā par to, ka jums ir pienākums veidot raidījumus, to fragmentus un citus pakalpojumus krievu valodā, jūs to izsecinājat no pārējām panta daļām?

S. Ķirse.

Mēs izsecinām šo no pārējām panta daļām kā uzdevumu, lai piepildītu visus principa principos noteiktos kritērijus, uzdevumus, kas tajā ir iekļauti. Tas nevar būt atrauti, vienkārši veidot, atsevišķi izlasīt panta septīto daļu un ka mēs veidojam vienkārši saturu mazākumtautību valodās. Tas nevar būt atrauts no pārējiem mērķiem, kas ir noteikts principos un arī nevar būt atrauts no Sabiedriskā medija kopējā stratēģiskā mērķa.

A. Stucka.

Paldies.

Es sapratu jūsu atbildi.

Un otrs jautājums man būs drusku komplicētāks. Tātad, ja skatās uz Nacionālās drošības koncepcijā 2023. gadam rakstīto, tad tur rakstīts, ka valstij jāpārstāj finansēt saturu krievu valodā. Tātad saturs krievu valodā... Tas, ko jūs teicāt saistībā ar statistiku, tātad, 70 procenti saturs ir no latviešu valodas un 30 procenti tātad, tas ir pielāgotais saturs. Šajā sakarā es ar interesi apskatījos svētdien šo LSM saturu krievu valodā un redzēju atšķirības. Atšķirības redzēju... nu, es virspusēji skatījos divās ziņās. Pirmā ziņa bija centrālā ziņa attiecībā par to, ka netiks vairāk subsidēti preses izdevumi krievu valodā... centrālā ziņa. Un otrā ziņa, ko es ieraudzīju, tas bija Ivara Āboliņa, NEPLP komisijas vadītāja, viedoklis par šo tiesas procesu. Abi divi šie ziņu raidījumi bija... nu... teiksim tā, priekšplānā.

Man ir jautājums, kā tiek izvērtēti šie 30 procenti, lai viņi atbilstu tajā skaitā Nacionālās drošības koncepcijai, ka šim saturam jābūt... nu, ka saturam krievu valodā nav jābūt. Jo, ja saturs būtu, teiksim, tulkojums viens pret viens latviešu valodas portālā un krievu valodā, tad tas būtu adekvāti.

Kā jūs izskaidrojat šos 30 procentus un šo atšķirību, kas, piedodiet, manā izpratnē, ir samērā tendenciozs?

I. Aile.

Labi, paldies par jautājumu. Tad droši vien varētu atkāpties uz pašiem pamatprincipiem, kā vispār mediju saturu veido. Un, protams, ka veidojot saturu, medijs ņem vērā mērķa auditoriju, kam šo saturu veido. Piemēram, nebūs identisks saturs jauniešiem un... nezinu... senioram.

Vai satura atšķirības var arī būt pamatotas valodā tāpēc, ka mēs veidojam saturu konkrētai mērķa grupai, un var būt situācijas, ka viņu prioritātes un redakcionālās izvēlnes attiecīgi redakcijai ir savādākas nekā latviešu.

Ja jūs domājat, ka mums ir jātaisa klons portāla latviešu valodas versijai pret krievu valodas versiju vai angļu valodas versiju, vai ukraiņu valodas versiju, nē, tā tas nekad nebūs. Tā ir tā redakcionālā izvēle. Ir atbildīgie redaktori, kas vienotā ietvarā

skatās, kas ir tās lietas, kas, nu, nezinu, portālā tiek izceltas pirmajā lapā. Bet kur tajās ziņās ir kāda nepatiesība, vai kur ir tā problēma? Jo nu droši vien avots, ja jūs paskatītos latviešu valodas portāla sadaļu, ir tieši tas pats. Un tas, ka tas tiek pasniegts krievu valodā, kur tur bija problēma?

A. Stucka.

Problēma ir arī veidā, kā es to jautājumu jums uzdodu. Jo arī jautājumā ir vēstījums. Piemēram, es uzdošu jums jautājumu saistībā ar šo lietu... tātad, no rīta viena no pieaicinātajām personām teica, Āboliņa kungs, ka 87 procenti Krievijas auditorijas atbalsta uzbrukumu Ukrainai. Un šajā gadījumā ir jautājums par to, kā šie 30 procenti satura veidojās, respektīvi, kāds ir šis pasūtījums, vai šis 30 procentu vēstījums ir par labu šiem 87 procentiem, vai par labu 13 procentiem? Kā jūs nonākat pie šī piedāvājuma, lai viņš būtu adekvāts Latvijas nacionālajām interesēm?

I. Kucina.

Tad jautājums ir par 30 procentiem. Kā tiek veidoti šie 30 procenti, vai uz kādiem kritērijiem jūs balstāties?

I. Aile.

Tātad, ir redakcionāli standarti visiem ir vienoti. Objektivitāte, neitralitāte, precizitāte, viedokļu daudzveidība. Visi redakcionālie principi. Redakcionālās vadlīnijas ir publiski pieejamas. Varu iedot izlasīt, ja tas ir nepieciešams.

Kā veidojas 30 procentu oriģināls saturs... līdz 30 procentiem. Tātad, tur ir ļoti skaidri pateikts tajā kompozīcijā, kas tur var būt. Tās ir ziņas, informatīvi analītiskais saturs, pētnieciskais saturs, saturs par kultūru, piemēram, recenzija par teātra izrādi, sporta sasniegumi, Latvijas sportistu sasniegumi, sporta saturs, dažādi tematiskie projekti par vēsturi, par valodu apmācību un tamlīdzīgi.

Ja jūs ar šo jautājumu un piesauktajiem 87 procentiem auditorijas gribat pateikt, ka tajos 30 procentos Latvijas Sabiedriskā medija oriģinālsaturā krievu valodā var būt šāda nostāja... Nē, tāda nav.

Latvijas Sabiedriskais medijs ir ļoti skaidri pozicionējis savu viedokli, un tas ir nepārprotams, kāda pozīcija ir par Krievijas pilna mēroga iebrukumu Ukrainā.

Es tādā ziņā laikam nesapratu jūsu jautājumu vai mājieni, jo kā NEPLP priekšsēdētāja tā kā viedokļa publicēšana portālā krievu valodā var ietekmēt krievvalodīgo auditorijas attieksmi pret karu Ukrainā, es laikam nesapratu to jūsu kopsavilkumu.

I. Kucina.

Jūs esat atbildējusi uz jautājumu par to, ka nē, šādi pretēji vērtībām, ko nes Sabiedriskais medijs, jūs nestrādājat. Sabiedriskais medijs strādā valsts interesē un

balstoties uz valsts vērtībām. Un tāpat atbildē ir, ka nē, ka šāda atbalstoša informācija par karu Ukrainā... mēs šādu informāciju mēs nesaņemsim šajos 30 procentos.

I. Aile.

Gluži pretēji. Es teiktu, ka mēs kā reiz darām otrādāk darbu, respektīvi, tieši šaubīgajiem, kas patērē dažādus informācijas avotus, mēs iedodam objektīvu, precīzu informāciju un notikumu atspoguļojumu, lai rosinātu cilvēku kritiski domāt un saprātīgi pieņemt lēmumus, tostarp formulēt savas attieksmes un skaidri pozicionētu vērtības.

I. Kucina.

Jā, paldies. Atbilde saņemta.

A. Stucka.

Paldies, es jūs sadzirdēju. Paldies.

I. Kucina.

Paldies jums. Turpināsim.

Saeimas pārstāvei, lūdzu, jautājumi.

L. Jambuševa.

Vispirms paldies par jūsu izvērsto stāstījumu.

Vai es pareizi sapratu, ka Latvijas Sabiedriskā medija mērķis ir sasniegt 80 procentus sabiedrības 2027. gadā?

I. Aile.

Jā, pareizi, tas ir noteikts mediju politikas pamatnostādņēs, arī SEPLP gaidu vēstulē ir sasniedzamības mērķi konkrēti definēti katram gadam. Jā.

L. Jambuševa.

Līdz ar to, vai tad, ja būtu atteikšanās no satura veidošanas mazākumtautību valodās un svešvalodās, kā to vēlas pieteikuma iesniedzējs, vai tas kavētu šī mērķa sasniegšanu?

I. Aile.

Es domāju, ka tie riski ir lieli, kaut vai no aspekta, ka mēs esam slēguši programmu. Latvijas Radio-4 vairs neskan. Tie nedēļā sasniegtā auditorija bija 120 000 cilvēku. Tas ir gana liels apjoms, mēs nevarēsim momentā viņus kompensēt ar saturu digitālajā vidē, jo paradumu maiņa prasa laiku. Līdz ar to, jā, tas ietekmēs sasniedzamības rādītājus visticamāk.

Protams, ka Sabiedriskais medijs dara visu iespējamo, lai mēs mērķus izpildītu, bet nu dažkārt tas var būt stipri izaicinoši.

L. Jambuševa.

Paldies.

Vai tad, ja vairs nebūtu šī otra apstrīdētā norma – 8. panta ceturtā daļa –, kas runā par tiesībām veidot saturu svešvalodās, vai tad, jūsuprāt, rastos pretrunas ar Latvijas tādu vispārīgu apņemšanos stiprināt savu dalību Eiropas kultūrtelpā un arī Sabiedrisko mediju likumā ietverto aspektu, ka tiek popularizēts Eiropas kultūras mantojums?

I. Aile.

Ja nebūtu, vai tas radītu problēmas?

L. Jambuševa.

Jā.

S. Ķirse.

Nu, es varbūt no otras puses pateikšu. Ja šī norma ir, tas ir pilnīgi noteikti ir palīdzoši iekļauties Eiropas kopējā ekonomiskajā telpā un veidot saturu, kas ir gan šeit Latvijai saistošs, gan arī Latvijā dzīvojošiem ārvalstniekiem, gan arī diasporai ārzemēs, gan arī Eiropas vienotajā ekonomiskajā zonā tiem cilvēkiem, kuriem ir interese par Latviju, kas ieiet Latvijas portālā un palasa un painteresējas, kas šeit notiek. Tā es varu atbildēt.

Līdz ar to, ja atkal apgriez otrādi... tad, ja šāda norma nebūtu, un ja mēs skatāmies uz to, kā praksē tiek pielietotas normas, kā pēc tam mediju darbība tiek vērtēta atbilstoši regulējuma normatīvajam regulējumam, tad tas radītu problēmas.

L. Jambuševa.

Paldies.

Vai, jūsuprāt, ievērojot ģeopolitisko kontekstu, Latvijas Sabiedriskajam medijam varētu būt pat tāds kā sava veida pienākums nolūkā aizsargāt valsts drošību, nodrošināt tādu kvalitatīvi un valsts vērtībām atbilstošu saturu kā alternatīvu šiem Krievijas dezinformējošajiem šiem kanāliem?

I. Aile.

Jā, es tiešām to uztveru kā šī brīža pienākumu. Tāpēc, ka, piemēram, skatoties uz Latgales redakciju, mēs arī esam atvēruši štata vietu „Dezinformācijas pētnieks”. Saturs tiks veidots arī krievu valodā tieši tāpēc, lai austrumu pierobežā atspēkotu vai vismaz dotu iespēju cilvēkiem patērēt saturu, kas rosina kritiski domāt un mēģināt

atspēkot šīs dezinformācijas vilni. Tas ir pienākums, tas ir valsts drošības jautājums, un tāpēc arī Sabiedriskais medijs uzskata, ka kara laikā mēs vispār neesam pilnvaroti šobrīd pārskatīt to pozīciju, ka ziņām un informatīvi analītiskajam saturam krievu valodā jābūt tāpēc, ka tā ir alternatīva tiem avotiem, ko cilvēki mēdz patērēt, un tas var rosināt cilvēkus būt piederīgākiem šeit, valstī notiekošajam, tai pozīcijai un tai vērtību sistēmai, kas Latvijai ir svarīgi.

S. Ķirse.

Jā. Es vēl gribētu papildināt arī par tiem pašiem krievvalodīgajiem, kuru sadalījums, piemēram, būtu tie 87 un 13 procenti. Dodot saturu krievu valodā, veidojot saturu vienotu visiem pēc vienādiem principiem, pēc tādiem pašiem principiem, kādu saturu mēs veidojam latviešu valodā, mēs iedodam ļoti stipru un vērtībās balstītu alternatīvu, jo jāsaprot arī, ka šobrīd, it īpaši, kad mediju vide visplašākajā nozīmē ir ļoti pilna ar, pirmkārt, dezinformāciju, otrkārt, ar ļoti daudz tā saucamajām *fake news*, cilvēki meklē avotu, kur var pārliicināties par informāciju, kura ir ticama un kura ir atbilstoša, tajā skaitā valsts interesei un politikai. Un Sabiedriskais medijs šādā veidā īsteno šo savu uzdevumu.

I. Aile.

Ja es drīkstu papildināt...

I. Kucina.

Es domāju, ka ir atbildēts. Bet varbūt vēl kas ir klāt, ko mēs nedzirdējām, jo ļoti daudz jau šodien ir runāts...

I. Aile.

Es vēl varu mazliet papildināt. Tieši tāpēc es minēju tos trīs sabiedriskā labuma kritērijus, kas medijiem ir paši, paši svarīgākie – tā ir sasniedzamība, uzticamība un arī kvalitātes standarti, jo tā uzticamība ir tas garants, kāpēc cilvēks ienāks vai neienāks Sabiedriskajā medijā patērēto saturu pārbaudīt ziņas, pārliicināties, ka tas tiešām tā ir, ka tas ir precīzi, objektīvi, neitrāli, ka tam var noticēt.

L. Jambuševa.

Paldies, nav vairāk jautājumu.

I. Kucina.

Paldies Saeimas pārstāvei.

Tad Ailes kundze, Ķirses kundze, milzīgs paldies tiesas vārdā. Patiešām izsmeloši, daudzi jautājumi atbildēti, vairāk izprasti. Novēlēsim jums jauku dienu un paldies par jūsu laiku.

I. Aile.

Paldies jums.

I. Kucina.

Lūdzu, turpināsim.

Kā nākamo uzklaušīsim Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombudu Edmundu Apsalona kungu.

E. Apsalons.

Godājamā tiesa!

Es nezinu, vai tiesu procedūra to pieļauj, jo šī ir ne tikai pirmā mana Satversmes tiesas pieredze, bet pirmā tiesas pieredze kopumā manā dzīvē. Tāpēc es vēlos jautāt, vai procedūra pieļauj to, ka es sava viedokļa izteikšanas brīdī uzdošu jautājumus tiesai?

I. Kucina.

Nē, šāda situācija nav pieļaujama. Mēs jums jautāsim, jūs atbildēsiet. Paudiet savu viedokli. Varbūt vairāk, kas balstās uz to, varbūt kas ir dzirdēt sēdēs, bet kas nav rakstveidā dots, un tad attiecīgi tā dzīvā saruna un diskusija būs ar jautājumiem. Ja? Paldies.

E. Apsalons.

Labi.

Līdz ar to tad es turpināšu nevis ar jautājumu uzdošanu, bet es turpināšu ar pieņēmumu, ka es esmu pareizi sapratis, ka šis tiesas process ir par Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likumā izteikto divu tiesību normu un konkrēti 3. panta septītās daļas un 8. panta ceturtais daļas atbilstību Satversmes 4. pantam un Satversmes ievadam.

Kāpēc es to formulēju? Tāpēc, ka man neizdevās diemžēl ne vakar, ne šodien pilnā apjomā piedalīties attālināti vai klātienē tiesas sēdē, bet fragmentāri pieslēdzoties. Iespējams, man nepaveicās. Bet tajos brīžos, kad es pieslēdzos, tad ļoti daudz tika skatīti jautājumi, kas pārsniedz šo, manuprāt, tiesas centrālo jautājumu, un tie jautājumi, kas attiecas uz mediju politiku kopumā, kas padarīja mani bažīgu... Labi, par mediju politiku kopumā vēl tas mani nepadarīja bažīgu, bet, piemēram, mani padarīja bažīgu visi tie jautājumi, kas attiecas uz dažādu normatīvo dokumentu savstarpējām saistībām un hierarhijām. Kāpēc tas mani padarīja bažīgu? Tāpēc, ka es neesmu jurists... es

neesmu jurists, un, kā jūs redzat, es, iespējams, esmu vienīgā pieaicinātā persona, kurai blakus nestāv jurists.

Jā... un tas iemesls ir tāds, ka visa ombuda institūts, kas diezgan bieži šajā tiesas tiek pieminēts, īstenībā ir viens cilvēks – tas esmu es. Un tāpēc es šajā tiesas sēdē savu viedokli sniegšu... es nevaru sniegt kā jurists, es nevaru sniegt apstrīdēto normu juridisku vērtējumu, un tad es sapratu, ka savu viedokli es varu sniegt... un šis formulējums nāk no Augstākās tiesas judikatūras – kā neitrāla vidusmēra persona. Jo es precīzi atbilstu šai definīcijai, tātad, „neitrāla vidusmēra persona”, ar to saprotot hipotētisku vidusmēra personu, kas, pirmkārt, ir saprātīga, otrkārt, neitrāla abām pusēm un, treškārt, samērā labi informēta.

Un savu viedokli, kā es saprotu... tā kā es esmu šodien noslēdzošais sēdes runātājs, tad man nav laika ierobežojuma... Ja?

I. Kucina.

Cik nepieciešams laiks jums ir?

E. Apsalons.

Es domāju, ka es 20 minūtēs savu viedokli izteikšu.

I. Kucina.

Ļoti labi.

E. Apsalons.

Un šo viedokli es sadalīšu trijās daļās.

No sākuma es sniegšu īsu izklāstu tai normatīvo prasību arhitektūrai, kuras ietvaros darbojas ombuds. Jo, pat fragmentāri pieslēdzoties sēdei un klausoties, un sadzirdot ombuda pieminēšanu, es esmu pārliecinājies, ka ir dažādi kļūdaini pieņēmumi par ombuda kompetenci un ombuda kopējo vietu Sabiedriskā medija uzraudzības un pārraudzības visā lielajā struktūrā. Tāpēc es mazlietiņ sniegšu jums ieskatu tajā.

Tad es pāriešu pie centrālā jautājuma un sniegšu savu vērtējumu 3. panta septītajā daļā lasāmajam un noslēgumā pavisam īsi izklāstīšu savu interpretāciju 8. panta ceturtajai daļai.

Tātad. Oficiālais mans amata nosaukums ir sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu ombuds, kaut gan pašreizējā brīdī mēs runājam par Sabiedrisko mediju. Tāpēc es bieži vien šī garā nosaukuma vietā lietošu vienkārši nosaukumu „Sabiedriskais medijs”.

Tātad, kā Sabiedriskā medija ombuds es pārraugu to, vai Sabiedriskā medija satura vienības, un ar satura vienībām šeit es domāju raidījumus, raidījumu veidojošos sižetus un rakstus, vai satura vienības un to veidošanas laikā pieņemtie redakcionālie

lēmumi vai tie atbilst profesionālās ētikas prasībām. Un šīs te profesionālās ētikas prasības ir izteiktas Sabiedriskā medija pašregulējošos dokumentos, un tie pašregulējošie dokumenti ir divi – Redakcionālās vadlīnijas un Rīcības un ētikas kodekss.

Abos pašregulējošajos dokumentos definētās Sabiedriskā medija vērtības un rīcības principi savukārt izriet no Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likuma 3. pantā izteiktajiem sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbības pamatprincipiem. Un tāpēc var teikt, ka Redakcionālās vadlīnijas ir šo pamatprincipu plašāks izvērsums praktisku norāžu veidā.

Lūk. Kkāpēc es to stāstu? Tāpēc, ka tagad tiek apstrīdēta satversmība vienam no šiem pamatprincipiem, kuri tālāk ir izvērsti Redakcionālajās vadlīnijās, pēc kurām tad es vērtēju Sabiedriskā medija veidoto saturu.

Šā likuma 18. pantā ir definēta ombuda kompetence. Un tur rakstīts... citēju, „pārraudzīt”... nevis uzraudzīt. „Pārraudzīt sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu sniegto pakalpojumu atbilstību šī likuma 1. pantā noteiktajam mērķim un 3. pantā noteiktajiem pamatprincipiem”, kas tālāk ir, kā jau es teicu, izvērsti Sabiedriskā medija Redakcionālajās vadlīnijās un Ētikas kodeksā.

Ja mēs paskatāmies, kas tad ir formulēts šī likuma 1. pantā, tad ir jāatklāj, ka tajā ir runa par likuma mērķi. Un tādējādi ombuds ir atbildīgs par to sabiedriski nozīmīgo rezultātu, kuru likumdevējs ar konkrēto likumu ir vēlējis sasniegt. Un manā vērtējumā šī ombuda kompetence ir pārmērīga un neizpildāma atbildēt par likuma mērķa sasniegšanu. Es ar savu darbību varu veicināt likuma mērķu sasniegšanu, bet es nevar pilnā mērā atbildēt par šī mērķa sasniegšanu.

Šī iemesla dēļ es savā praktiskajā darbībā vienmēr esmu koncentrējies uz šī likuma 2. pantu. Likuma 2. pantu, kurš definē sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu vispārējo stratēģisko mērķi, citēju: „Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu vispārējais stratēģiskais mērķis ir stiprināt Latvijas demokrātisko iekārtu, vārda brīvību un Latvijas iedzīvotāju sajūtu, ka viņi ir piederīgi Latvijai, kopt latviešu valodu un nacionālo kultūru saskaņā ar Satversmi, šo likumu un citiem likumiem”.

Kāpēc es to visu pieminu? Tāpēc, ka tieši šī likuma 2. pants, manuprāt, ir atslēga tam, lai precīzi interpretētu likuma 3. pantā izteiktos sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbības pamatprincipus, tai skaitā arī apstrīdēto principu, kas ir izteikts šī panta septītajā daļā. Citiem vārdiem sakot, šo principu... es teikšu tā, principu loģiskais statuss ir saprotams vienīgi kontekstā ar Sabiedriskā medija stratēģisko mērķi. Un no septiņpadsmit 3. pantā noteiktajiem darbības pamatprincipiem, manā vērtējumā, tikai pirmie divi vispār ir vērtējami kā imperatīvi principi.

Un šeit ir jāņem vērā divi apsvērumi. Pirmais apsvērumš – ne visi principi ir imperatīvi. Principi var būt arī vienīgi orientējoši principi vai deklaratīvi principi. Un otrs apsvērumš – ne visi imperatīvi ir kategoriski, respektīvi, beznosacījuma prasības.

Imperatīvi var būt arī hipotētiski. Hipotētisks imperatīvs kā sava veida instrumentāls uzdevums noteikta rezultāta sasniegšanai.

Nu, lūk. Un manā vērtējumā, 3. pantā definētie sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbības pamatprincipi pamatā ir skatāmi kā deklaratīvi principi, kuru uzdevums ir norādīt Sabiedriskajam medijam rīcības virzienu. Sniegt medijam noteiktu orientāciju, norādot uz medija darbības vēlamo rezultātu. Nu, piemēram, trešajā daļā izteiktais: „Sabiedriskie elektroniskie plašsaziņas līdzekļi savas programmas un pakalpojumus veido atbilstoši augstām ētikas un kvalitātes prasībām, nodrošinot žurnālistikas izcilību un ievērojot visaugstākos starptautiskos profesijas un kvalitātes standartus”. Vai tā ir kategoriska prasība, kas ir jāievēro? Vai tā ir kategoriska prasība, kas ir jāievēro katrā satura vienībā? Es teiktu šajā brīdī – drīzāk tas ir ideāls, uz kuru ir jātiecas ar katru satura vienību, bet, protams, ne katra satura vienība Sabiedriskajā medijā ir žurnālistiskās izcilības paraugs. Ne katra satura vienība ir augstāko standartu izpaušme. Pretējā gadījumā es nesaņemtu sabiedrības iesniegumus un neveidotu savus ombuda atzinumus.

Un tieši tāpat varētu teikt arī par pārējiem principiem. Šie principi norāda uz ideālo rezultātu, un, tiecoties uz šo rezultātu, tiek nodrošināta virzība pie Sabiedriskā medija stratēģiskā mērķa realizācijas. Un ombuda uzdevums ir pārraudzīt, nevis uzraudzīt, pārraudzīt, vai šī virzība notiek, vai katra satura vienība tiešām ir labākais iespējamais rezultāts katrā konkrētajā situācijā.

Nu, lūk, taču īpašu vietu ieņem tieši septītajā daļā izteiktais princips, jo tas no septiņpadsmit principiem, kas ir trešajā daļā, ir vienīgais princips, kura formulējumā ir tieša atsauce uz likuma 2. pantā formulēto sabiedrisko mediju vispārējo stratēģisko mērķi. Un tas rada jautājumu – kāpēc šādas atsauces nav citu principu formulējumos? Nu, piemēram, kāpēc nākamajā, astotajā daļā, pēc principa formulējuma „sabiedriskie elektroniskie plašsaziņas līdzekļi stiprina vispārēju cieņu pret dažādām sabiedrības grupām, veicina to savstarpējo aizspriedumu mazināšanos, dzimumu līdztiesību un vienlīdzīgu attieksmi pret visiem sabiedrības locekļiem”, kāpēc pēc šī formulējuma arī neseko šī te teleoloģiskā norāde uz šīs rīcības mērķi, kāpēc arī tur nav rakstīts, lai veicinātu visu Latvijas iedzīvotāju sajūtu, ka viņi ir piederīgi Latvijai? Kāpēc tā nav arī nākamajā, devītajā daļā, kurā teikts: „sabiedriskie elektroniskie plašsaziņas līdzekļi nodrošina to sniegto pakalpojumu pieejamību personām ar invaliditāti”? Kāpēc arī pēc šī formulējuma neseko norāde uz Sabiedriskā medija vispārējo stratēģisko mērķi? Kāpēc šāda norāde ir tikai septītajā daļā? Atbilde – tāpēc, ka septītajā daļā, atšķirībā no citām daļām, vispār netiek formulēta tieša prasība ar tādu vai savādāku kategoriskuma līmeni un tām vai citām pretenzijām uz universalismu. Īstenībā šeit tiek formulēts tiesību ierobežojums Sabiedriskajam medijam, ka sabiedriskie elektroniskie plašsaziņas līdzekļi veido raidījumus, to fragmentus un citus pakalpojumus mazākumtautību valodās tikai tāpēc, lai veicinātu visu Latvijas iedzīvotāju sajūtu, ka viņi ir piederīgi Latvijai, lai veicinātu

sabiedrības integrāciju Latvijā kā nacionālā valstī un lai veicinātu padziļinātu izpratni par sabiedriskajiem, sociālajiem un kultūras procesiem. Tādējādi, šajā daļā tiek skaidrots mērķis šādai rīcībai, tiek skaidroti nosacījumi šādas rīcības pieļaujamībai. Septītajā daļā izklāstītais rīcības mērķis ne tikai atkārtoti, kas rakstīts likuma 2. pantā, bet nav arī pretrunā ar Latvijas Republikas Satversmes ievadā rakstītajam un nav pretrunā ar Latvijas Republikas Satversmes 4. pantā nostiprināto latviešu valodas kā vienīgās valsts valodas statusu.

Rezumējot, šo sadaļu rezumējot, ombuda ieskatā, 3. panta septītā daļa sniedz sabiedriskajiem elektroniskajiem plašsaziņas līdzekļiem tiesības. Tiesības veidot saturu mazākumtautību valodās, lai tādējādi veicinātu visu Latvijas iedzīvotāju sajūtu, ka viņi ir piederīgi Latvijai, sabiedrības integrāciju Latvijā kā nacionālā valstī un padziļināta izpratne par sabiedriskajiem, sociāliem un kultūras procesiem. Līdz ar to satura veidošana mazākumtautību valodās ir nevis sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu pienākums, bet gan likumā nostiprinātas tiesības un šo tiesību konkrēts ierobežojums tikai ar vienu mērķi.

Un tagad noslēgumā par 8. panta ceturto daļu. Savukārt 8. panta ceturtajā daļā neitrālas vidusmēra personas ieskatā ir definēts nepieciešamais nosacījums, pie kura sabiedriskie elektroniskie plašsaziņas līdzekļi ir tiesīgi veidot saturu svešvalodās, proti, šīs tiesības ir realizējamas tikai pie nosacījuma, ja sabiedriskie elektroniskie plašsaziņas līdzekļi veido vairākas programmas. Tāpēc arī 8. panta ceturto daļu ir veidota kā nosacījuma teikums ar loģisko formu, „ja – tad”. Ja Latvijas Sabiedriskais medijs veido vairākas programmas, tad vienu radio un vienu televīzijas programmu vai daļu vienas radio un vienas televīzijas programmas raidlaika var atvēlēt raidījumiem svešvalodās. Šo nosacījumu nepieciešamība nepārprotamāk tiktu uztverta, precizējot junktora lietojumu, piemēram, formulējot likuma normu šādi: „Tikai tad, ja Latvijas Sabiedriskais medijs veido vairākas programmas, vienu radio un vienu televīzijas programmu vai vienu radio un vienu televīzijas programmas raidlaika daļu var atvēlēt raidījumiem svešvalodās”. Tomēr ombuds uzskata, ka arī pašreizējā šī tiesību normas redakcijā ir skaidri nolasāms, ka 8. panta ceturto daļas uzdevums ir formulēt nepieciešamo nosacījumu iespējai vienu programmu vai tās daļu atvēlēt raidījumiem svešvalodās. Šāds nosacījums pamatoti ierobežo Latvijas Sabiedriskā medija iespējas veidot programmas vai tā daļas svešvalodās, vienlaikus tas deklarē, ka prioritāri Sabiedriskajam medijam ir jāveido programma valsts valodā, kas ombuda ieskatā nav pretrunā ar Latvijas Republikas Satversmes ievadā noteikto, kā arī Satversmes 4. pantā nostiprināto latviešu valodas kā vienīgās valsts valodas statusu.

Es esmu izteicis savu viedokli.

I. Kucina.

Paldies.

Turpināsim ar Rodiņas kundzes jautājumiem.

A. Rodiņa.

Paldies par jūsu viedokli.

Es skatos, ka likums arī noteic, ka sabiedriskā pasūtījuma gada plāna izpildi savas kompetences ietvaros izvērtē plašsaziņas līdzekļu ombuds. Tātad, jūs izvērtējat arī šo te gada plāna izpildi.

E. Apsalons.

Jā, bet tur ir ļoti svarīga tā piezīme – savas kompetences ietvaros.

A. Rodiņa.

Jā. Un tad jūs varētu paskaidrot, kāda tad ir... cik tālu tātad jūs varat kontrolēt.

Un uzreiz otrs jautājums. Tātad jūs saprotat, ka mums ir jautājums par to, vai šīs te normas atbilst valsts valodas 4. pantam Satversmē, valsts valodas normai?

Vai jūsu kontroles tiesība attiecībā uz šo te sabiedrisko pasūtījumu varētu būt saistīta arī ar valsts valodas un vispār valodu lietojumu?

E. Apsalons.

Jā, uz šo jautājumu ir sarežģīti atbildēt, pirms mēs neprecizējam ombuda kompetences, jo tas ir tas pamatjautājums – vai ombuds kaut ko kontrolē. Un tā ir tā uzraudzības funkcija kaut ko kontrolēt. Jo, iespējams, arī sabiedrībā dažam šķiet, ka ombuda darbs... tas ir, no rīta pamostoties, es ieslēdzu visas četras Latvijas Radio programmas, abas televīzijas programmas un paralēli vēl internetā sekoju līdz visam saturam, kas ir, lai kontrolētu, vai viss ir kārtībā, un, ja kaut kas nav kārtībā, tad... Nē, ombuds reaģē uz iesniegumiem par to, ja kādam cilvēkam šķiet, ka kaut kas Sabiedriskā medija saturā nav bijis labi, tad ombuds ir tas starpnieks starp mediju un sabiedrību, kura uzdevums ir pārbaudīt, vai viss ir bijis labi, un sniegt izvērstu, pamatotu atbildi.

Un tāpēc ir šis jautājums – ko tad ombuds var īsti vērtēt sabiedriskā labuma plāna izpildē? Un īstenībā es nevaru izvērtēt programmu, jo es neesmu tai programmai visai izsekojis līdz. Tas, ka es varu izvērtēt atsevišķas satura vienības, par kurām es esmu veidojis atzinumus vai par kurām es esmu sniedzis atbildes, vēl neļauj man izdarīt vispārinošus secinājumus par programmu kopumā, kur nu vēl par visu Sabiedriskā medija saturu kopumā. Un tāpēc kā risinājumu es esmu izvēlējis, ka es koncentrējos uz tām tēmām, kuras man kā ombudam šķiet būtiskas, un kas ietilpst manā kompetencē, un sniedzu savu vērtējumu tam. Piemēram, pagājušā gada sabiedriskā labuma gada plāna izpildes ziņojumā es koncentrējos uz to, kā Sabiedriskais medijs ir pildījis savu būtisko funkciju veicināt medijpratību sabiedrībā, turklāt tajā vienīgajā medijpratības aspektā, kurā Sabiedriskais medijs ir vienīgais, kas šo medijpratību var dot – un tā ir tā

medijpratība kā izpratne par Sabiedriskā medija rīcību, ko viņi ir darījuši, vai tas ir pietiekoši. Es vērtēju tikai šādus aspektus.

A. Rodiņa.

Es saprotu, ka tad šo te jums ar likumu piešķirto kompetenci pats tā kā pašierobežojat, ņemot vērā to, ko jūs esat... nu, kādus iesniegumu saņēmis visu gadu. Bet jums ir arī tas ziņojums jāsagatavo, kas ir jāpievieno. Nu un tad jūs vienkārši arī šādā izlases veidā sniedzat šo ziņojumu par izlases jautājumiem, nevis tā kopumā, ja? Es pareizi sapratu?

E. Apsalons.

Jā, es nevaru sniegt... es nevaru sniegt detalizētu novērtējumu Sabiedriskā medija kādai programmai tāpēc, ka tieši šim nolūkam man būtu šī programma jāanalizē. Bet respektīvi... tās institūcijas, kuras uzrauga Sabiedriskā medija darbību, kuras seko līdzi, viņām ir vienkārši analizēt to, kam viņi ir visu laiku sekojuši līdzi. Es nevaru izsekot līdzi visam šajās programmās notiekošajam.

A. Rodiņa.

Sapratu. Jā, paldies.

Un mums no 1. janvāra ir šis te jaunais koncepts, tātad, pieeja, jauna pieeja mazākumtautību valodu lietošanai Sabiedriskajā medijā. Protams, ir pagājušas 21 diena no šīs jaunās pieejas ieviešanas. Vai jūs esat saņēmis kādus iesniegumus... es nezinu... iesniegumus, kur varētu tikt izteiktas sūdzības, iebildes par šīs jaunās pieejas īstenošanu attiecībā uz valodu lietošanu?

E. Apsalons.

Īsā atbilde. Tieši par šīs te pieejas īstenošanu nevienu iesniegumu es neesmu saņēmis. Es gan esmu saņēmis... vakar saņēmu iesniegumu attiecībā uz to saturu, kuru jūs pieminējāt, kur Nacionālās elektronisko plašsaziņas līdzekļu padomes vadītāja teiktais ir bijis reproducēts Sabiedriskā medija saturā. Par šo satura vienību es saņēmu iesniegumu.

A. Rodiņa.

Paldies. Man jautājumu nebūs. Paldies.

I. Kucina.

Paldies. Un lai precizētu.

Par mazākumtautību valodu lietojumu un latviešu valodas iespējamo apdraudējumu. Tad jūs redzat savu kompetenci, ciktāl jūs pats to nosakiet. Tātad, jūs sakāt, šajā

gadā es pārraudzīšu... nu, ne gluži kontrolēšu, bet uzraudzīšu tādu un tādu jomu. Tātad, respektīvi, jūs varat arī noteikt, pieņemsim, redziet, te ir publiska diskusija, Satversmes tiesas process, tātad kaut kādas problēmas varbūt pastāv, ja jau nāk uz Satversmes tiesu procesu un lieta tiek ierosināta.

Tad ir jautājums, vai, teiksim, jūs varat pats sev uzstādīt mērķi, pieņemsim... 2026. vai 2027. gads... kāds tas būs tas valodas jautājums, kuru jūs vērtēsiet, vai būs tā robeža pārkāpta vai nebūs.

E. Apsalons.

Likumā definētās kompetences ietvaros es varu sev uzstādīt jebkādas mērķus.

I. Kucina.

Jebkādas...

E. Apsalons.

Jo es esmu neatkarīga institūcija, kurš pats nosaka savas darbības mērķus. Es varu noteikt arī šo mērķi.

Cits jautājums ir par to, vai lielajam ombuda institūtam ir pietiekoši daudz resursu visu mērķu sasniegšanai. Tas ir cits jautājums. Bet mērķus es varu uzstādīt. Noteikti.

I. Kucina.

Un jūsu redzeslokā šie jautājumi nav bijuši, kaut ne mazākā...

I. Kucina.

Ir bijuši. Protams, ir bijuši. Arī atbildē uz jūsu iesniegtajiem jautājumiem es arī norādīju tātad, ka iesniegumi par saturu krievu valodā... lielākoties šie iesniegumi ir par šī satura kvalitāti. Bet ir vismaz viens iesniegums, tas gan nebija adresēts tieši ombudam, tas bija adresēts gan Valsts prezidentam, gan Drošības dienestam, gan Tiesībsargam un tad, kā nu bieži tas notiek, tad, ja runa ir par Sabiedriskā medija saturu, tad visi šie iesniegumi tad atnāk pie ombuda, un tad ombuds ir tas institūts, kurš tad nu sniedz atbildi. Jā... Un ir bijis viens konkrēts šāds te iesniegums un to es norādīju arī rakstiski, šāds iesniegums par krievu valodu Sabiedriskā medija saturā... Bet pārējie visi iesniegumi ir par satura kvalitāti, par to saturu, kas ir krievu valodā. Un tie iesniegumi par satura kvalitāti... viņi... nu, proporcionāli to ir grūti salīdzināt, bet es teiktu, ka viņu nav ne vairāk, ne mazāk kā par saturu latviešu valodā. Bet skaits nav rādītājs. Jo... nu, piemēram, es tikko kā esmu pabeidzis apkopot statistiku par pagājušā gada iesniegumiem. Ja es jums uzdotu jautājumu, kā jums šķiet, par kuru Sabiedriskā medija satura vienību ir bijis visu laiku... kura satura vienība ir visvairāk pieminēta

iesniegumos... Jums nekad neienāktu prātā, ka tā ir „Panorāma”. Iesniegumu skaits... viņš nav saistīts, viņš nekorelē precīzi ar satura vienības kvalitātes līmeni, viņš pārāk korelē ar satura vienības popularitātes, aktualitātes, svarīguma, ietekmes līmeni. Un, jo ietekmīgāks, populārāks un nozīmīgāks ir raidījums, jo biežāk kādam var rasties kāda pretenzija par šī te raidījuma saturu.

I. Kucina.

Paldies.

Turpināsim.

Stuckas kungs, būs jautājumi?

A. Stucka.

Paldies, godātā tiesa, būs jautājums. Viens jautājums.

Vakar Kultūras ministrija teica apmēram tā, ka, runājot par šo strīdus Sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu un to pārvaldības likuma 3. panta septīto daļu viņa teica, ka norma neuzliek pienākumu, bet princips, ko ietver šī norma, ir obligāta. Tas nozīmē, ka viņi pievienojas... Kultūras ministrija... jūsu viedoklim attiecībā par to, ka, vismaz tā es to dzirdēju, ka tā ir tiesība. Savukārt, ja paklausās, ko šodien teica, tā tad, pārstāvji no Latvijas Sabiedriskā medija, tad viņi teica, ka šī norma ietver sevī pienākumus.

Līdz ar to šeit ir tāda viedokļu atšķirība.

Un tad es pajautāšu jautājumu. Tātad, jūs sakāt, ka tā ir tikai tiesība, kolēģi saka, ka ir pienākums. Vai šī norma... viņa ir... piedodiet par tādu apzīmējumu... defektīva, ka var izlasīt šādus dažādus tiesiskos regulējumus, ja jūs kā ombuds redzat vienu regulējumu, savukārt kolēģi no Sabiedriskā medija redz pavisam citu regulējumu? Tas ir pirmais jautājums.

Un otrs jautājums. Vai jūs redzat, ka šo normu vajadzētu kaut kā precizēt, lai viņa būtu skaidrāka un saprotamāka?

E. Apsalons.

Nu, viss, es jau aizmirsu pirmo jautājumu.

I. Kucina.

Pirmais jautājums – vai norma ir vai nav defektīva, jūsuprāt, jo lietā mēs dzirdam ļoti dažādus viedokļus.

E. Apsalons.

Labi. Vēl vienu reizi. Es sniedzu tagad vērtējumu kā hipotētiska vidusmēra persona, jo es neesmu jurists, vēlreiz atkārtāju. Un ombuds nevērtē juridiskus jautājumus. Ombuds vērtē profesionālo ētiku.

Man kā vidusmēra... hipotētiskai vidusmēra personai šķiet, ka normai nav nekādas vainas. Vaina ir šīs normas atrašanās vieta. Tāpēc, ka iekļaujot šo normu šo deklarātīvo principu sarakstā, no kuriem pirmie divi ir diskusijas vērti, vai tie nav pat imperatīvi principi, tiem vajadzētu būt imperatīviem principiem, ja... iekļaujot sarakstā, un tas ir tas, ko kolēģis no Sabiedriskā medija teica, tas konteksts rada iespaidu, ka arī šeit ir darīšana ar šādu te imperatīvu principu, kaut gan īstenībā, iespējams, ka šai normai bija jāatrodas likuma citā vietā. Un tad, ja viņa atrastos citā vietā, šie jautājumi nerastos.

Un tagad esmu aizmirsis otro jautājumu.

I. Kucina.

Jūs esat atbildējis... tāpat atbildē esat iekļāvis atbildi arī uz otro jautājumu. Jūs sakāt, ka normai nav ne vainas, tikai atrašanās vieta...

Vēl ir jautājumi vai nav?

A. Stucka.

Jā, ir vēl viens jautājums, pats pēdējais jautājums.

Ja apskatās uz šo pašu pantu, 3. pantu – sabiedrisko elektronisko plašsaziņas līdzekļu darbības pamatprincipi, tad... tāpat, Satversmes tiesā šobrīd tiek vērtēta septītā daļa, bet tikpat interesanta ir sestā daļa. Un sestā daļa runā par latviešu valodu kā principu medijos. Un vai jūs neredzat, ka ir zināmas pretrunas starp septīto daļu, kas prezumē krievu valodas lietošanu, un sesto daļu, kas runā par latviešu valodas stiprināšanu kā valodu, kas nostiprina Latvijas identitāti, latviešu identitāti.

E. Apsalons.

Man šķiet, tā ir jūsu interpretācija, ko jūs tikko kā teicāt, jo es šādu te pretstatu abās šajās normās es nesaskatu. Es neesmu iedziļinājies, lai tagad ātri analizētu sesto normu, bet man šķiet, ka jūs diezgan plaši interpretējat to.

I. Kucina.

Arī ir atbilde. Jā, saņēmām.

A. Stucka.

Jā. Paldies par atbildi. Vairāk nav jautājumu.

I. Kucina.

Paldies, turpināsim ar Saeimas pārstāvi. Lūdzu!

L. Jambuševa.

Paldies. Man ir divi jautājumi.

Pirmais. Kādi praktiskie riski un problēmas rastos situācijā, ja tiktu likvidētas šajās abās apstrīdētajās normās esošās prasības par mazākumtautību valodu un svešvalodu lietojumu sabiedrisko mediju saturā?

E. Apsalons.

Ja šīs normas vispār... Man visu šo uzstāšanos laiku bija... es domāju, ka tas ir aizgājis bez protokola... man būs jāatkārto...

Labi, kādi riski būtu... Ja es pareizi sapratu jautājumu, kādi riski būtu no tā, ja no likuma abas divas normas izslēgtu. Tie riski būtu saistībā ar pirmo normu, tie riski būtu, ka tad Sabiedriskajam medijam nebūtu ne pienākumu vienā interpretācijā, ne tiesību citā interpretācijā darīt to, kas šajā normā ir paredzēts.

Un savukārt attiecībā uz otru normu, tad nebūtu atrunātas Sabiedriskā medija tiesības veidot saturu arī svešvalodās. Tas, iespējams, Sabiedriskajam medijam varētu radīt kādas grūtības tajos brīžos, kad būtu nepieciešamība radīt saturu svešvalodās.

Vai es pareizi atbildēju... Vai ir saprotama atbilde? Šajā gadījumā ir saprotama...

L. Jambuševa.

Jā, paldies, es sapratu jūsu atbildi.

Otrs jautājums. Vai Latvijas Sabiedriskajam medijam, ievērojot ģeopolitisko kontekstu, varētu būt tāds kā sava veida pienākums nolūkā aizsargāt valsts drošību, tieši nodrošināt kvalitatīva un valsts interesēm atbilstoša satura veidošanu mazākumtautību valodās, lai mazinātu Krievijas dezinformācijas telpas ietekmi?

E. Apsalons.

Nu, mana ātrā atbilde būtu uz jūsu jautājumu, vai varētu būt... jā, es teiktu jā, ka varētu būt. Jā... Bet, lai atbildētu precīzi, es nezinu, vai es spēšu iekļauties laikā līdz sēdes noslēgumam tāpēc, ka tas ir ļoti komplicēts jautājums. Jo tas jau nav jautājums tikai par to, vai varētu to darīt. Būtībā jau tas ir jautājums drīzāk par to, kā to darīt. Jā, jo es domāju, ka lielā mērā arī šī te diskusija, kas ir saistībā ar mazākumtautību valodu lietošanu Sabiedriskajā medijā, ir saistīta ne tik daudz ar to faktu, ka mazākumtautību valodas tika lietotas, bet vairāk, manā interpretācijā, saistībā ar to, kā tas tika darīts.

Šeit daudz tika runāts par vienotu informācijas telpu, par to, lai neveicinātu divkopienu sabiedrību. Kāpēc mēs par to runājam? Tāpēc, ka īsti mūs neapmierina,

iespējams, tas veids, kā Sabiedriskais medijs izmantoja savas tiesības veidot saturu mazākumtautību valodā.

Par nodalītajām redakcijām... Kāpēc bija šīs nodalītās redakcijas? Jo, pilnīgi pareizi, ka informatīvo telpu veido ne jau tikai izvēlētā valoda, to veido arī dienas kārtība, kas šajā telpā pastāv, to veido arī saturs, kas šajā telpā pastāv. Un tad ir jautājums par to, kādam šim saturam ir jābūt.

L. Jambuševa.

Paldies.

I. Kucina.

Atbildēts? Jums bija divi jautājumi. Paldies.

Apsalona kungs, tiesas vārdā paldies par jūsu laiku, par vērtīgām atbildēm, novēlēsīm arī jums jauku pēcpusdienu.

E. Apsalons.

Paldies par uzklaušīšanu.

I. Kucina.

Tā. Tātad, pasludinām pārtraukumu tiesas sēdei.

Turpināsim ar pieaicināto personu uzklaušīšanu 27. janvārī pulksten 10.00.

Un novēlēsīm jums jauku pēcpusdienu.

Paldies par dalību.

M. Liberte.

Lūdzu piecelties!

(Pārtraukums.)